

Täysistunto

Torstai 25.10.2018 klo 16.05—20.01

Täysistunto alkoi klo 16.05. Täysistunto keskeytettiin klo 16.56. Täysistuntoa jatkettiin klo 17.12. Täysistunto päättyi klo 20.01.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (16.05—16.56 ja 17.12—18.00) ja puhemies Paula Risikko (18.00—20.01).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Juha Sipilä
valtiovarainministeri Petteri Orpo
kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen
asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen
puolustusministeri Jussi Niinistö
työministeri Jari Lindström
liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner
sisäministeri Kai Mykkänen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho
oikeusministeri Antti Häkkänen
perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

2.1. Suullinen kysymys irtisanomislain työllisyysvaikutuksista (Antti Lindtman sd)

Suullinen kysymys SKT 167/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Lindtman.

Keskustelu

16.05 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Sipilän hallitus ajaa ahkerien suomalaisten palkansaajien työehtojen heikentämistä. 300 000 palkansaajan irtisanomissuojaa halutaan heikentää tilanteessa, jossa talous ja työllisyys kasvavat. Näillä toimilla hallitus on aiheuttanut työmarkkinoille vastakkainasettelua ja poikkeuksellisen jännitteisen tilanteen.

Kaiken lisäksi tätä esitystä ajetaan erittäin hatarin työllisyysperustein. Tuntuu siltä, että mistään ei tunnu löytyvän näyttöä sille, että tämä esitys lisäisi työllisyyttä — ei enää mistään muualta kuin ministereiden omista puheista. Hallitus onkin Iltalehden tietojen mukaan kaunistellut tämän oman esityksensä työllisyysvaikutuksia.

Arvoisa puhemies! MTV:n uutisten tietojen mukaan nyt pääministeri on valmis kutsumaan, on kutsunut, työmarkkinajärjestöt koolle käsittelemään tätä tilannetta. On todettava, että se on erittäin hyvä asia, sitä me olemme tässä koko ajan, viisi viikkoa, esittäneet. Nyt kysymys kuuluu, pääministeri Sipilä: [Puhemies koputtaa] oletteko nyt valmis aitoon keskusteluun tyhjältä pöydältä, kuten puheenjohtaja Rinne on esittänyt?

16.07 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sipilän hallitus haluaa edistää työllisyyttä. Sipilän hallitus haluaa madaltaa työllistämisen kynnystä. Arvoisa puhemies, arvoisa edustaja, tästä on myöskin näyttöjä: 72 prosentin työllisyysaste, niistä olosuhteista, mistä lähdettiin, 115 000 työtöntä on saanut töitä. Sitten on myöskin näyttöä siitä, että se, mitä ollaan tehty, toimii.

Mitä tulee siihen, onko keskusteltu ja keskustellaanko: Jatkuvasti ollaan yhteydessä. Olen tälläkin viikolla itsekin tavannut kymmeniä liittojen edustajia ja yrittänyt ymmärtää, mikä tässä kyseisessä laissa on kipukohta ja onko joitakin muita kipukohtia, joihin voisimme hakea yhdessä ratkaisuja. Niitä haetaan tänäkin iltana ja ollaan haettu koko viikon ajan.

16.08 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jätitte vastaamatta siihen, oletteko valmiita aitoon vuoropuheluun, nyt nimenomaan tyhjältä pöydältä, jotta tämä asia saataisiin ratkaistua.

Mutta, arvoisa pääministeri, mitä tulee näihin työllisyysvaikutuksiin, niin todella, Ilta-lehti on kertonut, että alkuperäisessä luonnoksessa te totesitte rehellisesti, hallituksen alkuperäisessä luonnoksessa todettiin rehellisesti, että työllisyysvaikutusten arvio oli lähes nolla, mikä käy ilmi teidän omista selvityksistänne, jotka te itse tilasitte kahdelta riippumattomalta tutkijalta. Nyt tässä uudessa versiossa todetaan, että nettotyöllisyysreaktio lienee pieni, ja tämä kaunistelu, tämä muutos on tehty osastolla, josta on vastannut virkamies, jolla on vahva tausta Suomen Yrittäjissä, jolla on erittäin vahva intressi tässä asiassa. Pääministeri Sipilä, miksi hallitus kaunisteli irtisanomisesityksen työllisyysvaikutuksia, ja kuka antoi määräyksen muuttaa näitä vaikutusarviointeja? Pääministeri vastaa koko hallituksen lainsäädäntötyöstä, pyydän tähän vastausta pääministeriltä.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

16.09 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt edustaja kyllä liikkuu oudolla alueella — kun kyseenalaistetaan suomalaisen virkamiehen motiiveja tehdä lain perusteluja. Tämä on erittäin vakava asia. Pyydän edustajaa miettimään hyvin tarkasti sitä, että mikä on tällaisen väitteen taustalla. Silloin kun suomalainen virkamies tekee huolellista työtä, siihen ei poliittisesti puututa. Se on selvä asia, että lain perustelut tehdään virkamiestyönä huolella, ja itselläni on erittäin korkea kunnioitus suomalaisten virkamiesten tekemää työtä kohtaan.

16.10 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jatkan tuosta, mitä pääministeri sanoi, koska itse olen siinä ministeriössä vastuussa näistä asioista, joihin tässä viitataan.

Virkamies on tehnyt virkavastuulla näitä asioita, ja hallitus on ollut näissä arvioissaan rehellinen. Se on kertonut, mitkä ne vaikutukset ovat. Me olemme teettäneet tutkimuksia, emme ole millään lailla koettaneet näyttää, että nämä olisivat parempia. Näissä on myös esitetty useita arvioita sellaisilta tahoilta julkisuudessa, jotka nyt eivät ole välttämättä olleet niitä, mihin usein vedotaan. Suomen Yrittäjiltä on tullut omia arvioita, hallitus on niitakin kuunnellut, ottanut huomioon ja kertonut rehellisesti, että näyttää siltä, että on minimaalisia vaikutuksia. Mutta taas toisaalta on siitakin viestiä, että yrittäjät kertovat, että he palkkaisivat ihmisiä, sehän tässä on tarkoitus. Että kehottaisin kyllä edustaja Lindtmania tässä maltillisuuteen silloin, kun lähdetään tuollaisille vesille.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.11 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät ministerit, te jätätte nyt vastaamatta siihen kysymykseen, miksi näitä arvioita matkan varrella muutettiin, vaikka uusia tutkimuksia ei ole tullut tietoon, ainakaan niin, että te olisitte siitä kertoneet. Siis muistutan vielä: te olette tilanneet kaksi riippumatonta, ulkopuolista arviota siitä, parantaako 300 000 ahkeran palkansaajan, isän ja äidin, työsuhdeturvan heikentäminen yön yli mentäessä työllisyyttä. Toisen mukaan tulos on nolla ja toisen mukaan hyvin pieni. Elinkeinoelämän keskusliiton pääekonomisti Penna Urrila toteaa yksiselitteisesti: ”Hallituksen itsensä tilaamat laskelmat eivät tue pääministerin väitettä.” Ja siitä huolimatta nyt tässä uudessa esityksessä on eri käsitys työllisyysvaikutuksista. Minkä takia arviointia näistä vaikutuksista on muutettu? Pyydän tähän kysymykseen vastausta.

16.12 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Näitä on totta kai tässä matkan varrella tarkennettu. Ei niitä vaikutuksia ole millään lailla pyritty peittelemään. Me olemme rehellisesti kertoneet sen, mitä tutkimuksissa on saatu selville. Me olemme myös laajentaneet näitä näkemyksiä ja olemme sanoneet ihan rehellisesti sen, mikä se tulos on, mutta olemme myös tuoneet siihen uusia, muun muassa tämä työn tuottavuus on nostettu tähän esille. Eli on aika mahdotonta lähteä yksityiskohtaisesti kertomaan, minkä näköisiä työllisyysvaikutuksia on noin niin kuin tuhansissa tai kymmenissätuhansissa, mutta kyllä hallitus uskoo siihen, että näillä toimenpiteillä me saamme työllistämiskynnystä alas ja sitä kautta työllisyyttä paremmaksi.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

16.13 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin tämän kiistanalaisen ehdotuksen tärkein peruste on ollut se, että se edistäisi työllisyyttä. Ja nyt on kyllä hämmäntävää todeta, että kun hallituksen omat selvitykset kertovat, että näin ei ole, että tällä ei ole työllisyysmerkitystä, ja kun sama informaatio tulee työmarkkinajärjestöiltä, niin tätä kuitenkin jostain käsittämättömästä syystä viedään eteenpäin väkisten. Siitä ei uskalleta eikä haluta luopua. Työministeri Lindström sanoi tammikuussa itse, ettei ole tarvetta irtisanomissuojan heikentämiseen. Te sanoitte tammikuussa tänä vuonna, ettei ole tarvetta irtisanomissuojan heikentämiseen. Sitten tultiin huhtikuuhun ja hallituksen kehysriiheen, ja yhtäkkiä olikin tarve ryhtyä heikentämään sekä nuorten osalta nuorten työehtoja että sitten pienissä yrityksissä olevien työsuhdeturvaa. Mitä tapahtui, ministeri Lindström, tammikuun ja huhtikuun välillä? Mistä tämä tarve yhtäkkiä tuli?

16.14 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Se tarve tuli siitä, että alun perin hallitus keskusteli paikallisen sopimisen edistämisestä ja kun siinä ei päästy yksimielisyyteen, niin piti tuoda uusia keinoja pöytään, koska hallituksen vastuulla on työllisyyden hoito. Ja pöytään tulivat nämä kaksi keinoja, joista toinen on nyt sitten pois ja enää jäljellä on tämä yksi, josta on sitten tullut tämä riita. Tämä on se tausta, ja tämän olen rehellisesti kertonut julkisuuteen millään lailla peittelemättä.

16.14 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Te, ministeri Lindström, sanotte nyt, että piti vain keksiä jotain, ja toisaalta te kerroitte aikaisemmin, että tällä teidän keksimällänne keinolla on minimaaliset vaikutukset — minimaaliset vaikutukset, sanoitte äsken — ja näiden minimaalisten vaikutusten vuoksi te olette ajamassa meidän työmarkkinat sekaisin. Teidän omat selvityksenne, niin kuin on kuultu, sanovat, että tällä ei ole työllisyysvaikutuksia. Siitä huolimatta, pääministeri Sipilä, te puhuitte viimeksi tiistaina tämän työllisyysvaikutuksista, vaikka teidän omat selvityksenne kertovat toista.

Nyt minun kysymykseni, vakava kysymykseni, on se, että kun pääministerin tehtävä olisi ohjata kansakuntaa kohti tyynä eikä viedä paattia kohti myrskyä, pahempaa myrskyä, niin eikö nyt olisi pääministerin tehtävä sanoa ruoria nyt pyörittävälle yrittäjien edustajalle Pentikäiselle, että siirtykää sivuun, minä vien tämän nyt tyynelle, vedetään pois tämä teidän yrittäjäesityksenne, jolla ei ole työllisyysvaikutuksia [Puhemies koputtaa] ja joka painee koko kansakunnan sekaisin.

16.16 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkään ei ole mitään yrittäjien ehdotuksia, vaan on vain hallituksen esityksiä, jotka ovat tällä hetkellä arviointineuvostossa.

Työllisyysvaikutusten arviointi silloin, kun tehdään pieniä työmarkkinamuutoksia, niin kuin tämäkin on, on erittäin vaikeaa. Tässäkin tapauksessa on arvioitu, että pitkäaikaistyöttömyyteen tällä on positiivinen vaikutus ja samoin tuottavuuteen ja sitä kautta pitkän aikavälin työllisyyteen ja työllistämiskynnysten alentamiseen. Näin on sanottu melkein jokaisesta hallituksen kymmenistä toimista, että tällä ei ole vaikutusta, tällä ei ole vaikutusta, tällä ei ole vaikutusta. Mutta nyt kun on tutkittu, mikä vaikutus näillä hallituksen toimilla on ollut, niin 33 000—42 000 työpaikkaa on syntynyt näitten pienten toimien ansiosta, joita on tehty muutama kymmenen, ja sen lisäksi tämän kiky-sopimuksen, jota arvosteltiin myöskin, on arvioitu [Puhemies koputtaa] tuoneen 30 000—40 000 työpaikkaa.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

16.17 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanotaan, että merellä myrskyjä nousee, mutta ne myös aina laskevat. Nyt voisimme tietysti vauhdittaa sitä myrskyä ja ajaa Suomen taloutta ja työllisyyttä rauhaan satamaan.

Oikeastaan kysyisin pääministeriltä ja koko eduskunnalta: voisimmeko me antaa täältä yhteisen viestin ja kehottaa osapuolia nyt yhteiseen sopimuspöytään? Itse kiitän pääministeriä. Viime viikolla A-studiossa esititte puheenjohtaja Rinteelle ehdotuksen ja pyysitte kättä päälle, että otettaisiin vähän rauhallisemmin ja lähdetäisiin alkulähteille. Itse oikeastaan yllätyin siitä, että isoin oppositiopuolue ei tarttunut tähän, koska itse olisin tarttunut ja sanonut teille, että jos saatte Suomen Yrittäjät mukaan siihen, että saadaan luottamusmiestä järjestelmä sinne, niin eiköhän lähdetä hommiin. Tämä olisi merkittävä signaali, jos koko eduskunta nyt lopettaisi tämän kinaamisen ja annettaisiin yhdessä viesti, [Puhemies koputtaa] että sopikaa asioista.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jaaha, kukahan tähän vastaisi? Tuli pääministerin nimi ja Rinteen nimi, mutta pääministeri kaiketi vastaa. [Naurua — Jukka Gustafsson: Niin kauan kuin ne ovat eri asioita!]

16.18 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En oikein löytänyt kysymystä, mutta koetan jotakin tähän vastata.

Ensinnäkin tämä kyseinen lakiehdotushan lähti sen perään, kun me neuvottelimme työmarkkinajärjestöjen kanssa kolmikannassa puolitoista vuotta siitä, voisiko työehtosopimusten työaikalaisissa olevia joustoja käyttää myöskin niissä yrityksissä, jotka eivät ole järjestäytyneitä, ja niitten työntekijöiden toimesta, jotka eivät ole järjestäytyneitä eivätkä kuulu liittoon, ja työnantajien, jotka eivät kuulu työnantajaliittoon. Mielestäni myöskin tässä järjestäytymättömässä kentässä pitäisi esimerkiksi työaikapankkeja pystyä soveltamaan ihan samalla tavalla kuin niissä yrityksissä, jotka kuuluvat Elinkeinoelämän keskusliittoon, ja tästä tässä oli alun perin kysymys. Tämä on pienempi asia, mistä nyt puhutaan, mutta senkin työllisyysvaikutukset ovat positiiviset, ainakin pitkällä tähtäimellä.

16.19 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilanne työmarkkinoilla on kyllä huolestuttava, ja olisin pääministeriltä kysynyt oikeastaan kahta asiaa:

Puhutaan paljon lobbarien vallasta ja siitä, miten lobbarit vaikuttavat meihin poliittikkoihin ja ehkä hallitukseenkin. Tässä yhteydessä on tietysti noussut Suomen Yrittäjien rooli esille. Haluaisitteko kuvata jollain tavalla hallituksen suhdetta nyt Suomen Yrittäjiin ja näihin ehdotuksiin? Siitä on syntynyt mielikuva, että se on hyvin läheinen, ehkä jopa liian läheinen tässä kysymyksessä — syntyy kansalaisille mielikuva, että ajetaan jonkun järjestön etuja, ei kansakunnan etuja.

Toinen kysymys, joka minulla on, liittyy tähän uusien ratkaisujen torjumiseen. Kun työmarkkinajärjestöjen piirissä käytiin neuvotteluja mahdollisista uusista ratkaisuista, te, pääministeri, ennen kuin niitä oli syntynyt, torjuitte tällaisen ajatuksen. Miksi näin?

16.20 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että tässä pääministerin tehtävässä ehkä eniten on yllättänyt se edunvalvonnan määrä Suomessa, kuinka voimakkaasti etuja Suomessa valvotaan. Mutta kyllä minun täytyy sanoa, että näitten kysymysten yhteydessä olen paljon paljon enemmän tavannut palkansaajien edustajia kuin työnantajien edustajia, paljon enemmän, esimerkiksi tällä viikolla kym-

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

meniä palkansaajien liittojen edustajia — yrittäjien edustajia en ole tavannut kertaakaan tällä viikolla.

Mutta sitten näihin uusiin ratkaisuihin. Keskustelin erään liittojohtajan kanssa maanantaina tästä kysymyksestä elikkä määräaikaisten työsopimusten käytön laajentamisesta ilman perusteita. Silloin jo sanoin, että minulla on epäilyni tämän laajentamisen suhteen, ja erityisesti tämä nuorten naisten työmarkkina-aseman heikentäminen [Puhemies koputtaa] huolettaa siinä. Mutta kun esitys tulee, niin toivottavasti nämä asiat ovat muuttuneet siitä, [Puhemies koputtaa] kun itse kuulin esityksestä.

16.21 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 115 000 työllistä lisää — 115 000. Siinä on aika monen sukulaismies, -nainen tai naapurin Arska päässyt työn syrjään kiinni. Eli kyllä tässä hallituspolitiikassa työllisyyden suhteen jotain on tehty oikeinkin, ehkä aika paljonkin.

Mutta tällä hetkellä kuitenkin työmarkkinoilla on kieltämättä jännitteinen tilanne ja lakkojakin. Lakko-oikeus, arvoisa puhemies, on tietenkin perusteltu, mutta toivottavaa olisi, että sitä vain hyvin harkiten käytettäisiin. Lakoista nimittäin kärsivät hyvin usein täysin viattomat ja sivulliset. Niin on käynyt tälläkin viikolla, ja se taitaa olla tilanne aivan tälläkin hetkellä.

Arvoisa puhemies! Suurta lakkoaaltoa emme kyllä tähän maahan kaipaa, se pitää välttää. [Paavo Arhinmäki: Se on pääministerin käsissä!] Siksi kysynkin pääministeriltä: onko hallitus omalta osaltaan hakemassa aktiivisesti ratkaisua, jolla lakkoilu loppuu, sopu syntyy ja työrauha maahan palaa?

16.22 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin edustaja Kaikkonen totesi, työllisyys on kasvanut Suomessa noin 115 000 työllisellä siitä, kun aloitimme. Työllisyysaste, joka on tietenkin pelkkä numero, on noussut 4 prosenttiyksiköllä: kun aloitimme kesäkuussa 2015, se oli 67,7, nyt on 71,7. Ja 1 prosenttiyksikkö on noin 35 000 kotia, joissa elämä on muuttunut ja tulotaso noussut noin 1 000 euroa kuukaudessa, 1 prosenttiyksikkö. Eli eteenpäin on päästy.

Mutta se on selvä asia, että kaikissa tilanteissa minulla pääministerinä ja meillä koko hallituksena on velvollisuus tehdä kaikkemme, että yhteiskuntarauha säilyy, ja hakea siihen ratkaisua aktiivisesti, vaikka varsinaisia neuvotteluja ei ole haluttu käynnistää. Hallitus on ollut aktiivinen ja tapaa osapuolia aktiivisesti. Ja kaikkiin kutsuihin, [Puhemies koputtaa] mitä minulle on tullut, olen vastannut positiivisesti.

16.23 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen tässä salissa aikaisemminkin sanonut, että jos tässä yhteiskunnan päätöksenteossa puuttuu toistemme arvostus, kyky yhteistyöhön ja ymmärtäminen ja kyky tehdä yhteistyötä, niin puuttuvat kaikki keskeiset päätöksenteon perusteet. Me elämme nyt vähän sellaista vaihetta, että me olemme rapauttaneet näitä meidän vahvuuksiamme. Kun on käynyt ilmi, että tämä irtisanomislainsäädännön heikentäminen palkansaajien kannalta ei johda toivottuihin työllisyysvaikutuksiin, niin on tietysti tärkeätä, että etsitään uusia vaihtoehtoja. Toivon, että siihen vaihtoehtojen etsimiseen kaikki suhtautuvat kaikella asiallisuudella, ja jos palkansaajajärjestöjen, työnantajajärjestöjen, varsinaisten sopijapuolien, kesken tulee rakentavia ehdotuksia, niin toivon, että niitä ei etukäteen tyrmätä vain sen takia, että halutaan tyrmätä.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

Muistuttaisin myös siitä, että kun kiky-sopimus tehtiin, niin silloin käsiteltiin myös paikallisen sopimisen pelisääntöjä. Ja silloin, vuoden 2016 kesäkuussa, pääministeri, te itse totesitte, että se malli, joka silloin rakennettiin, [Puhemies koputtaa] on hyvä yrittäjien kannalta, yrittäjien pitäisi siihen tarttua, ja vähän moittitte, [Puhemies koputtaa] että miksi ei tartuttu. Jos työaikalaki tulisi nyt käsittelyyn, [Puhemies koputtaa] niin olisitteko te valmiit sen saman pelisäännön rakentamaan sinne uuteen työaikalakiin?

16.25 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen edustajan kanssa täsmälleen samaa mieltä tästä arvostuksesta ja yhteistyökyvystä. Sitä haluamme kaikin tavoin rakentaa. Ja haluamme yhdessä valmistella asioita. Mutta silloin, kun valmistellaan asioita, pitää myöskin hakea tulosta. Koska lähdimme niin syvältä tässä Suomen työllisyystilanteessa, niin edellytyksemme on se — koska hallitus ja eduskunta vastaavat perustuslain mukaan siitä, että Suomen työllisyysaste on riittävän korkea, pystymme pitämään hyvinvointiyhteiskunnan pystyssä — että silloin pitää päästä myöskin näissä neuvotteluissa aina tuloksiin. Näin ei ole kaikin osin tapahtunut, ja silloin tarvitaan myöskin sitä hallituksen määrätietoisuutta ja myöskin eduskunnan määrätietoisuutta, että tuloksia syntyy. Se on selvä asia. Olen kyllä moittinut monessakin yhteydessä myöskin työnantajia [Puhemies koputtaa] joustamattomuudesta.

16.26 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt on kovasti syytetty ja kritisoitu, että tutkimukset eivät tue tätä, että olisi lisää työllisyyttä. Jos kuitenkin katsoo niitä tutkimuksia vähän tarkemmin, niin voi löytää myöskin aika monenlaisia tai erilaisiakin tulintoja. On sanottu, että tämä lisää rekrytointia, uusia työpaikkoja. Tämä lisää myöskin todennäköisesti irtisanomisia, mutta kun ihmiset menevät oikeisiin työpaikkoihin, se lisää tuottavuutta, se lisää kannattavuutta, se lisää kasvua. Ja sitten tulee se kysymys siitä — juttelin esimerkiksi Etlan tutkijoiden kanssa siitä — että se voi todennäköisesti lisätä työllisyyttä tai nostaa palkkoja ratkaisuna. Todennäköistä on, että se lisää työllisyyttä sen seurauksena, kun meillä on kannattavampia yrityksiä, kasvuhalukkaampia yrityksiä, niillä on varaa rekrytoida ja ottaa riskejä. Meidän pitäisi nähdä tämä vähän pidemmältä näkökulmalta.

Ja pääministerille: Nyt kun myöskin Bengt Holmström sanoi, että meidän täytyisi siirtyä näihin uusiin työmarkkinoihin, nyt täytyisi katsoa niitä maita, jotka ovat kenties siirtyneet [Puhemies koputtaa] vähän vapaammille työmarkkinoille, että mitä hyviä esimerkkejä me löytäisimme vaikka Tanskasta.

16.27 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen itsekkin keskustellut Etlan edustajien kanssa tästä lausunnosta, ja siellä nimenomaan todetaan, että tämä kyseinen kiistelty laki lisää tuottavuutta ja myöskin todennäköisesti parantaa pitkäaikaistyöttömyyttä pitkässä juoksussa. Kaikkien näitten muutosten tavoitteena on se, että me Suomessa olisimme työntekijöiden kannalta siinä tilanteessa, että työnantajat kilpailevat työntekijöistä ja syntyy työntekijöiden markkinat. Tällä hetkellä olemme jo hyvin lähellä sitä tilannetta. Monin paikoin Suomessa on työvoimapula, ja sillä tavalla on silloin niiden markkinat, jotka ovat työtä hakemassa. Ja tähän me pyrimme — niin kuin täällä edustajat totesivat edellisessä keskustelussa, kun keskusteltiin juuri tästä laista — että tavoitteena on täystyöllisyys. Tämä on hallituksen tavoitteena, täystyöllisyys Suomessa, ja sitä kautta myöskin [Puhemies koputtaa] työntekijöiden markkinat.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

16.28 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri kuvasi tuossa juuri, että nyt meillä on työvoimapula. Jään pohtimaan, mikä ratkaisu tämä on siihen työvoimapulaan, siihen että me selviämme tästä eteenpäin. Suomi elää tällä hetkellä nousussa, hallitus on tehnyt omia toimiaan, työllisyys on parantunut, kansainvälinen vienti vetää. Mutta mitä tekee hallitus? Pääministeri totesi täällä, että neuvotteluja ei ole aloitettu. Olisiko nyt se hetki, että me saamme rakennettua vientiteollisuudelle luotettavan huomisen, eikä niin, että oli luotettava huominen, mutta hallitus omalla jääräpäisyydellään ajoi laivan karille?

16.29 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voisin tarttua tähän, kun sanoitte tästä talouden tilasta, miten vienti vetää ja työllisyys kehittyy. Siitä iso kiitos tietenkin kuuluu talouspolitiikalle ja hyvälle suhdanteelle maailmanlaajuisesti, oikeille toimille, mitä on tehty — muun muassa kilpailukykysojimus, joka nosti meidän elinkeinoelämän kilpailukykyyn siihen luokkaan, että vienti lähti vetämään.

Mutta nyt pitää katsoa vakavasti tämän päivän lukuja. Viimeiset työllisyystilastot kertovat sen, että meidän työllisyyden parantuminen on hidastunut — tilanteessa, jossa meillä on 270 000 työttömää maassa, tilanteessa, jossa meillä on kymmeniätuhansia avoimia paikkoja. Meillä on erittäin pahoja ongelmia kohtaannon kanssa. Meille tulee samaan aikaan viestejä siitä, että yrityksillä on osajapula; samaan aikaan tulee viestejä yrityksiltä, että he haluaisivat palkata mutta työllistämisen kynnys on liian korkea. Hallituksen velvollisuus on pitää huolta siitä, että hyvä työllisyyskehitys jatkuu, jotta ne 270 000 vielä työttömänä olevaa ihmistä saavat töitä. Meidän on tehtävä näitä tekoja, yksi kerrallaan, yksi kerrallaan [Puhemies koputtaa] viettävä Suomea eteenpäin, jotta Suomi pärjää ja hyvinvointi säilyy.

16.30 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Det är en mycket olycklig situation Finland nu befinner sig i. När jag har rört mig runt på företagsfältet så är budskapet man får höra det att det är brist på kunnig arbetskraft.

Vi borde nu satsa allt på att göra vad vi kan för att åtgärda det problemet istället för att nu hela landet blir upp och ner på grund av en fråga som inte är värd den här storleken av — kan man säga till och med — kaos i vårt samhälle.

Arvoisa puhemies! Kun olen liikkunut kentällä, niin yrittäjiltä tulee suoraa palautetta. He tarvitsevat osaavaa työvoimaa, ja siihen pitäisi meidän nyt panostaa. Nyt tämä kysymys valitettavasti vie aikaa ja energiaa sekä hallitukselta että työmarkkinajärjestöiltä. Eikö, hallitus, olisi nyt parasta yrittää löytää se ratkaisu, yrittää sillä tavalla, että ei suljeta mitään vaihtoehtoja pois vaan avoimella mielellä mennään neuvottelupöytiin — ja tämä koskee myös toista osapuolta? Eikö ole niin, että joskus laiha sopu on parempi kuin lihava riita? [Leena Meri: Se oli perussuomalaisten puheenvuoro!]

16.32 **Työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Erittäin hyvä kysymys edustaja Henrikssonilta. On ihan totta se, mitä sanoitte. Minulla on itselläni semmoinen lähestymistapa nyt näihin ongelmiin, että minä en halua käydä julkisuudessa mitään neuvotteluja ja keskusteluja, mutta mitään vaihtoehtoa, mitä edustaja Ihalaistenkin tässä esitti, ei etukäteen tietenkään pidä tyrmätä — kaikki täytyy katsoa maltilla sen suhteen, mikä niitten vaikutus ehkä olisi, eikä pidä etukäteen tyrmätä. Minä ainakin olen tähän valmis, ja niin on hallitus koko ajan nyt pyrkinyt viestittämään, että tuokaa esi-

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

tyksiä. Eiväthän meille nyt keinot ole tässä se pääasia, vaan pääasia on se, että saadaan sel-
laisia vaikuttavia toimia eteenpäin.

Minun mielestäni tämä huoli on ihan aiheellinen. Meillä jäi toisella neljänneksellä
62 000 työpaikkaa täyttämättä näitten rekrytointiongelmien takia. Voi voi, kun nekin oli-
sivat käytettävissä, niin nämä tilastot näyttäisivät ihan toisenlaisilta kuin tällä hetkellä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä viimeinen lisäkysymys.

16.33 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä, kyl-
lä minä ymmärrän, että teidän näkökulmastanne tämä tuntuu pieneltä. Kun kuuntelee mi-
nistereitten puheita, niin eihän tämä lisää työllisyyttä, tai jos lisää, niin minimaalisesti, niin
kuin täällä on työministeri todennut.

Minä haluaisin kuitenkin tuoda toisen näkökulman tähän. Yli 300 000 ihmistä kokee täl-
lä hetkellä epävarmuutta, turvattomuutta sen takia, että teidän esityksenne on pöydässä, ja
samaa aikaan täytyy todeta se, että eihän tämä helpota niitten yrittäjienkään asemaa. Edel-
leenkin on uusi laki sovellettavana työpaikalla, edelleenkin oikeudenkäyntejä tulee, jos ei
olla samaa mieltä, ja tämä johtaa vielä siihen, että korkeimmasta oikeudesta asti haetaan
tulkintaa, kun on uutta lainsäädäntöä. Kallista, älyttömän kallista, tehotonta toimintaa.

Pääministeri Sipilä, kysyn teiltä nyt, kun te sanoitte epävirallisista keskusteluista ja niin
edelleen: oletteko te valmis tänä iltana puhtaalta pöydältä käynnistämään neuvottelut työ-
markkinajärjestöjen kanssa tästä asiasta?

16.34 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä iltana
on tarkoitus keskustella Kesärannan puhtaalla pöydällä [Naurua] asioista hyvin avoimesti,
ja näin on tehty tähänkin saakka. Eli joka ikisessä tapaamisessa olen hyvin tarkkaavaisesti
yrittänyt kuunnella ja ymmärtää, mikä tässä on se kipukohta ja onko aikaisemmissa toimis-
sa jotakin sellaista, joka olisi kipua aiheuttanut, ja näistä asioista ruvetaan sitten sorvaa-
maan sopua. Toivottavasti tänä iltana päästään siihen vaiheeseen, että sopua päästään sor-
vaamaan. Ei tässä ole kysymys mistään muusta kuin siitä, että henkilöperusteisessa irtisa-
nomistilanteessa jollakin tavalla otettaisiin se yrityksen koko huomioon. Pelkästään siitä
on tässä asiassa kysymys.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys pienten yritysten mahdollisuudesta saada oikeudellista neuvontaa työsuhdekysymyksissä (Toimi Kankaanniemi ps)

Suullinen kysymys SKT 168/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Kankaan-
niemi.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

Keskustelu

16.35 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Tämän vaalikauden alkaessa talous ja työllisyys olivat syvässä kriisissä. Useilla kipeillä toimenpiteillä perussuomalaisten ollessa hallituksessa saatiin työmarkkinoille rauha ja luotiin luottamussopimus yhteiskuntaan, ja tulokset olivat hyvät. Tänä syksynä teidän hallituksenne, herra pääministeri, on tuhonnut tuon luottamuksen ja työrauhan. Epävarmuus ja vastakkainasettelu vaarantavat talouden ja työllisyyden myönteisen kehityksen. Kaikki ovat nyt häviäjiä, jopa lapset ja vanhukset, jotka ovat jääneet ilman ruokaa.

Jokainen meistä tunnustaa, että pienissä yrityksissä hankalan työntekijän sijoittaminen uusiin tehtäviin on mahdotonta ja irtisanomiseen sisältyy isoja taloudellisia riskejä. Pienet yritykset tarvitsevat oikeudellisia neuvoja ja apua näissä tilanteissa, jotta oikeusjutut voidaan ennalta ehkäistä. Oletteko, herra pääministeri, valmis toimimaan siten, että pienille yrityksille järjestetään sopivalla tavalla oikeudellista neuvontaa ja apua [Puhemies koputtaa] työsuhteita koskevissa vaikeissa tilanteissa näpertelyn sijaan?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pääministeri vai oikeusministeri? Pääministeri näköjään nousee. Olkaa hyvä.

16.36 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te kuvasitte hyvin sitä pienen yrityksen tilannetta. Niin kuin tuossa viimeisessä vastauksessani edelliseen kysymykseen yritin valottaa, tässä ainoana tarkoituksena on se, että yrityksen koko, työntekijöiden lukumäärä, otetaan huomioon, kun näitä asioita arvioidaan. Mistään muusta ei ole kysymys kuin tästä. Minun mielestäni tämä on hyvin järkeenkäypää, ja täältäkin tuli nyökyttelyä, kun sanoin, että tästä tässä on kysymys. Myöskin tänä iltana keskustellaan tästä kysymyksestä, miten me voisimme pientä yritystä helpottaa siinä tilanteessa, kun kuvaamanne riskit toteutuvat.

No, sitten on näissä keskusteluissa kyllä tullut paljon esille myöskin sitä, että pienissä yrityksissä on osaamattomuutta koskien esimerkiksi työaikalakia, ja kyllä se on yksi asia, [Puhemies koputtaa] jota olemme pohtineet myöskin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Oikeusministeriä ei haittaa, vaikka jää alle minuutin.

16.37 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa työpaikat syntyvät yhä herkemmin pienyrityksiin, ja kaikki mahdolliset keinot on tehtävä, joilla näitä työpaikkoja sinne voi syntyä. Työllistämiskynnysten alentaminen on yksi keino vauhdittaa tätä työtä. Samaan aikaan pitää tietysti pohtia, kuinka kyetään helpottamaan näissä riitatilanteissa esimerkiksi pienyrittäjän tilannetta ja miten hän saa helpommin oikeudellistakin apua. Oikeusturvavakuutukset ovat tähän yksi jo käytössä oleva keino, asianajajan palkkaaminen tietysti yksi keino, mutta varmasti pitää tulevana vuosina pohtia, täytyykö vaikka tätä oikeusturvan vakuutuspuolta vielä kehittää. On aika haasteellista ryhtyä antamaan vaikka tuosta noin vain ilmaista oikeusapua yleisesti kaikkiin asioihin, mutta valtiovallan puolelta tietysti voisi olla syytä jonkunlaista neuvontaa enemmän tarjota työoikeudellisiin kysymyksiin, jos tällaista enemmänkin ilmenee, mutta asianajotoiminta on sitä varten tällä hetkellä tarkoitettu.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. Myönnän yhden lisäkysymyksen.

16.38 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietyillä aloilla on työvoimapula, niin kuin tässä on kuultu, mutta samaan aikaan työttömyys Suomessa on edelleen liian korkealla tasolla. Pienemmissä kasvuyrityksissä yrittäjät päättävät usein hoidtaa työt itse sen sijaan, että ottaisivat työntekijän palkkaamisesta syntyvän riskin kantaakseen. Tästähän on kyse. Vaihtoehtoisesti yrittäjät käyttävät henkilöstöpalveluyritysten vuokratyövoimaa. Tämä on johtanut siihen, että Suomessa on tällä hetkellä 345 000 ihmistä määräaikaissuhteissa.

Tässä on puhuttu paljon lobbaamisesta. Meillä on Suomessa harvinaisen poikkeuksellinen järjestelmä nimeltään kolmikanta: valtiovalta, työnantajat, palkansaajat. Onko tämä järjestelmä tasapainossa? Työnantajia on edustettuna EK:n kautta. Heillä on 15 400 jäsenyritystä. Noin 6 prosenttia Suomen kaikista yrityksistä on jäsenenä EK:ssa. Ja Suomen Yrittäjät on ikään kuin kirosana tässä salissa monille, että se ei saisi olla lobbaamassa, vaikka se edustaa yli 100 000:ta pienyrittäjää. Kysyn: onko järjestelmä tasapainossa?

16.40 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei näissä pöydissä ole kaikkien yritysten edustus eikä kaikkien työntekijöiden edustus. Se meidän on vain tunnustettava, että näin on. Sillekin asialle olisi hyvä, että tässä salissa hyvin maltillisesti löydettäisiin ja etsittäisiin ratkaisuja, että miten kaikki työnantajat ja työntekijät olisivat tasa-arvoisesti soveltamassa esimerkiksi kaikkia niitä joustoja, mitä työehtosopimuksissa sovitaan. [Paavo Arhinmäki: Ja velvollisuuksia!] Lainsäätäjänä me pystymme tekemään myöskin paljon. Täällä viitattiin edellisissä kysymyksissä esimerkiksi osatyökykyisiin, että kun teemme seuraavaksi sotu-uudistusta, niin miten löydämme semmoisen ratkaisun, että osa palkanmuodostuksesta on sosiaaliturvaa, esimerkiksi perustuloa, ja osa sitten työkykyä vastaavaa osuutta palkasta. Nämä ovat niitä tämän salin kysymyksiä, että miten löydämme näihin ratkaisuja ja yhä useammalle suomalaiselle töitä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys luoviin aloihin panostamisesta (Outi Alanko-Kahiluoto vihr)

Suullinen kysymys SKT 169/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Alanko-Kahiluoto.

Keskustelu

16.41 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Arvoisa puhemies! Viime viikon ilmastomarssi osoittaa, että ihmiset odottavat poliitikoilta konkreettisia toimenpiteitä. Kaikkia politiikan aloja pitäisi tarkastella ilmastomuutoksen näkökulmasta, myös työllisyyspolitiikkaa: millaisten työpaikkojen syntymistä valtion on mielekästä tukea, ja miten työllisyyspolitiikkaa

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

voisi tukea siirtymään kohti hiilineutraalia Suomea? Hallitus ei kuitenkaan ole kyennyt leikkaamaan ympäristölle haitallisia yritystukia. Fossiiliset polttoaineet saavat edelleen vuosittain noin miljardin euron verran verotukia.

Huomattava mahdollisuus kasvattaa ilmastoystävällisempää taloutta ja vientiä olisi pannaan luoviin aloihin. Jo nyt luovat alat muodostavat noin 3 prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta. Osuus voisi kuitenkin olla suurempi. Se on alempi kuin muissa Pohjoismaissa. Kysynkin asiasta vastaavalta ministeriltä: miten hallitus aikoo toimia nostaakseen luovat alat ja kulttuurin elinkeinopolitiikan kehittämisalueeksi pohjoismaiselle tasolle?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Terho. [Eero Heinäluoma: Luova ministeri vastaa!]

16.42 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! — Joo, luova ministeri vastaa. — Eli kulttuuriministerin toimialaan kuuluvat esimerkiksi tekijänoikeusasiat ja tältä osin myös EU:n sisämarkkina-asiat. Nimenomaan 3 prosenttia Suomen bruttokansantuotteesta on jo nyt kulttuurialaa. Silti kulttuurialalla työskentelee vähemmän ihmisiä kuin ennen taantumaa. On aivan selvää, että meidän kulttuuriala, jolla on vahvaa vientipotentiaalia, pystyisi olemaan entistä suurempi. Siihen tarvitaan paitsi EU:n sisämarkkinat myös ihan tällaisia tylsiä hallinnollisia uudistuksia kuin nimenomaan näiden tekijänoikeuksien selkeyttä, sitä, että tekijät todella saavat rahaa siitä, että he tuottavat sisältöä, mikä on nykyään suuri haaste näiden uusien alustojen kautta, joiden kautta voidaan jakaa helposti ohi tekijöiden, jolloin heiltä jäävät saamatta heidän rehelliset tulonsa.

Toisekseen tarvitaan tietysti tätä perinteistä valtionosuusjärjestelmän uudistamista eli myös kulttuurin tukemista, mihin on tehty uudistuksia tällä vaalikaudella ja ohjattu lisää resursseja. Kulttuurialan yrittäjyys on kaikkein tärkein asia. Siinä täytyy kehittää niitä samoja asioita kuin pienyrittäjällä ylipäänsä eli muun muassa sosiaaliturvan yhdenvertaisuutta palkansaajan kanssa

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. Myönnän yhden lisäkysymyksen.

16.43 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhutaan luovista aloista, niin pitää muistaa, että kysymys on kulttuurista, musiikista, pelialasta ja niin edelleen. Se on hyvin laaja käsite. Jo pelkästään musiikin alan kokonaisarvo Suomessa on yli 900 miljoonaa. Kun katsomme Ruotsia, siellä puhumme äkkiä miljardista, 2 miljardista, jopa 3 miljardista, joten voi kysyä, miksi ne ruotsalaiset nyt ovat osanneet kaupallistaa musiikkia paljon paremmin kuin me.

Olisin kysynytkin elinkeinoministeriltä, kun te vastaatte elinkeinopolitiikasta ja Suomen viennistä: miten te näkisitte sen, että luovista aloista kaiken kaikkiaan — ei vain pelialasta vaan myös musiikista ja kulttuurista — tehtäisiin todellinen Suomen viennin moottori siten, että me voisimme haastaa Ruotsin ja muitakin maita?

16.44 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Skinnari on täsmälleen oikeassa: luovia aloja tulee huomattavasti enemmän käyt-

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

tää muun maussa maabrändin luomiseen, ja aiemmassa, edustaja Alanko-Kahiluodon kysymyksessä nämä kytkeytyvät selkeästi yhteen.

Me olemme työ- ja elinkeinoministeriössä reagoineet tilanteeseen sillä tavalla, että Business Finlandissa on tällä hetkellä luovien alojen ohjelma. Eli Business Finland on se, joka on tukemassa sitä. Mehän toimme aiemmin yhdessä OKM:n kanssa yhteisen elokuvatuotantotuen, joka on ollut erittäin menestyksellinen. Kuten tiedätte, tänä päivänä Suomessa kuvataan ulkomaisia elokuvatuotantoja, tv-sarjoja, kotimaisia, ja tämä on ollut tietyllä tavalla yksi menestysosa suomalaista tv- ja elokuvapuolta, mutta meidän tulee laajentaa. Suomessa on erittäin korkeaa musiikkiosaamista, luovien alojen osaamista yleensäkin. Minä oikeastaan toivon, että luovien alojen osaajat kääntyvät entistä enemmän sinne Business Finlandin puoleen, joka tällä hetkellä rahoittaa näitä projekteja.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys Suomen osallistumisesta kansainvälisiin sotaharjoituksiin (Markus Mustajärvi vas)

Suullinen kysymys SKT 170/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Mustajärvi.

Keskustelu

16.46 **Markus Mustajärvi vas:** Arvoisa puhemies! Suomi osallistuu kansainväliseen sotaharjoitukseen, joka on kylmän sodan jälkeen suurin harjoitus. Siihen osallistuu 45 000 sotilasta ja 30 maata. Sotilaallista voimaa näytetään nyt aivan liikaa sekä idässä että lännessä. Kilpavarustelu ei lisää vakautta eikä turvallisuutta Suomessa. Kansainväliset sotaharjoitukset ovat yksi tapa integroida Suomea lähemmäs sotilasliittoa. Jokin aika sitten Suomeen yritettiin tuoda B-52-pommikoneita.

Kysymys kuuluu: onko Suomi muuttamassa ulko- ja turvallisuuspoliittista linjaansa ja valmistelemassa sellaista sotaharjoitusta, jonka johtovastuussa olisikin joku muu maa kuin Suomi ja joka järjestettäisiin Suomessa?

16.47 **Puolustusministeri Jussi Niinistö** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi osallistuu Trident Juncture -harjoitukseen yhdessä Ruotsin kanssa ja omista lähtökohdistaan.

Mitä tulee Suomessa järjestettävään harjoitustoimintaan, se on Suomen järjestämää. Esimerkiksi vuodelle 2021 kansallisen pääsotaharjoituksen yhteyteen järjestetään kansainvälinen ulottuvuus, johon toivomme osallistuvan myös noin 3 000 sotilasta meille keskeisistä kumppanimaista, lähinnä Itämeren valtioista, Yhdysvalloista, Isosta-Britanniasta. Sen takia me harjoittelemme, että meillä on yhteensopivuutta ja jotta viimeisin Puolustusvoimien lakisääteinen tehtävä, kansainvälisen avun antaminen ja vastaanottaminen, olisi tarpeen vaatiessa mahdollista.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.48 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tätä keskustelua on hyvä käydä. On tärkeää, että keskustelu pysyy kuitenkin rauhallisena ja tyyneenä eikä puhuta esimerkiksi sellaisista asejärjestelmistä, joita B-52-koneen tuominen Suomeen merkitsisi. Sellaista ei ole kenenkään suunnitelmassa olemassa, ja sen takia on tietysti perusteetonta vedota sellaiseen.

Pitäisin tärkeänä, herra ministeri, sitä, että Suomella on aktiivinen jatkuva toiminta kansainvälisesti muiden saman arvopohjan omaavien maiden kanssa tavalla, joka merkitsee sitä, että Suomen omasta puolustuskyvystä lähtien harjoitellaan kansainvälisesti niiden maiden kanssa, joilla on samantyyppiset turvallisuuspoliittiset intressit. Toivon, että tässä otetaan huomioon sekä Itämeren alue että Pohjoisen jäämeren alue, jossa toimitaan tavalla, joka lisää Suomen turvallisuutta, ja toivon, että tämä on se peruslähtökohta myöskin jatkossa.

16.49 Puolustusministeri Jussi Niinistö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kanervalla oli aivan oikea näkemys tästä asiasta, ja vahvistan tämän tiedon, että missään vaiheessa yhdysvaltalaisista B-52-pommikonetta ei Suomi ollut tänne ottamassa harjoitteluun. Sen sijaan ymmärtääkseni Ruotsin yllä se on lentänyt. Sen sijaan meillä oli viidennen sukupolven F-22 Raptor -ilmaherruushävittäjä Suomessa käymässä, ja saimme siitä arvokasta kokemusta myös tulevaan HX-hankkeeseen eli Hornetien korvaamiseen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys syntyvyydestä ja perhepolitiikasta (Päivi Räsänen kd)

Suullinen kysymys SKT 171/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Räsänen.

Keskustelu

16.49 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Tilastokeskuksen mukaan tammi—syyskuussa on syntynyt yli 2 000 lasta vähemmän kuin viime vuonna tähän aikaan ja syntyvyys on pienempi kuin minään vuonna vuoden 1900 jälkeen.

On monia syitä, jotka vaikuttavat syntyvyyteen, mutta kyllä hallitus valitettavasti tällä kaudella on tehnyt myös lukuisia lapsiperheiden toimeentuloon vaikuttavia sosiaalietuuksien leikkauksia ja muun muassa indeksijäädytyksen, joka on vaikuttanut kielteisesti lapsilisien, tärkeimmän lapsiperheiden etuuden, reaaliarvoon.

Alhaisen syntyvyyden nostamiseksi tarvitaan nyt myönteistä poliittista viestiä ja myös asennemuutosta. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä on ehdottanut muiden etuuksien parantamisen lisäksi 1 000 euron vauvarahaa, ja lisäksi ehdotan, että me tarvitsisimme laajan, yli hallituskausien kattavan perhepoliittisen ohjelman. Miten suhtaudutte näihin ehdotuksiin?

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

16.51 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen mielestä parasta suomalaista perhepolitiikkaa on sellainen, jossa jokaiselle perheelle mahdollistetaan toive omasta lapsiluvusta ja sen toteutuminen. Suomalaisen toiveet ovat myös jonkin verran muuttuneet. Se näkyy näissä meitä nyt paljon ravistelevissa syntyvyystilastoissa, ja olen hyvin iloinen tästäkin kysymyksestä ja sitä kautta aiheen esillä pitämisestä.

Vastauksia ei ole vain yksi. Jos yksittäisen vastauksen joutuisin antamaan, näkökulmani olisi hyvin toinen tämän vaalikauden toimiin. On tietysti valitettavaa, että on yksittäisiä sosiaalietuksia, joissa voidaan nähdä heikennyksiä lapsiperheille, mutta kyllä suomalaisten lapsiperheiden näkökulmasta paras teko on tälläkin kyselytunnilla voimakkaasti esiin nousseet työpaikat ja sitä kautta monen perheen arjen toimeentulon aivan toisenlainen mahdollistaminen.

Ilahdun myös siitä, että tällä puheenvuorolla kristillisdemokraattien voinee tulkita sitoutuvan tämän hallituksen pohjatöihin lapsistrategiasta ja sitä kautta yli vaalikausien ulottuvaan strategiseen ajatteluun lapsiystävällisestä Suomesta. Se on Suomen seuraava yhteinen iso ponnistus.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tässäkin asiassa yhden lisäkysymyksen ja pyydän niitä edustajia, jotka haluaisivat sellaisen käyttää, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.52 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä salissa käsiteltiin joku päivä sitten tulevaisuusselontekoa. Tulevaisuutta on hyvin vaikea kuvitella, jos lapset loppuvat Suomesta. Minä olen sitä mieltä ja vihreät ovat sitä mieltä, että riippumatta siitä, keitä hallituksessa kulloinkin istuu ja mistä puolueista ministerit tulevat, jokaisen poliitikon asia Suomessa on rakentaa lapsiystävällistä Suomea kaikin poliittisin toimin, jotka siihen vaikuttavat.

On totta, että lapsiperheiden eduista on leikattu eikä vanhempainvapaaudistusta saatu aikaan, mutta luulenpa, että yksi merkittävimmistä tekijöistä, joilla poliitikot voivat vaikuttaa, on luoda tulevaisuudenuskoa nuorille suomalaisille, lapsille ja nuorille, ja perheen perustamisiässä oleville aikuisille suomalaisille. Mitä te näette, hallitus ja ministeri Saarikko, mitkä olisivat sellaisia tulevaisuudenuskoa luovia tekijöitä, joita me voisimme vielä ajaa tällä vaalikaudella?

16.53 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos arvokkaasta puheenvuorosta. Tuohon näkemykseen meidän kaikkien on varmasti helppo yhtyä. On ylipäättään ottaen hyvin oleellista, miten tässä salissa ja yhteiskunnallisina vaikuttajina puhumme tulevaisuudesta tai lapsista osana yhteiskuntaa. Samalla korostan, että puhe lapsista ja teot eivät saisi kietoutua vain talouspolitiikan viittaan näkemyksenä siitä, että lapset ovat hyvä investointi tulevaisuuteen. Lapsuudella on itseisarvo tässä ja nyt — hyvän lapsuuden, turvallisen kasvuympäristön turvaamisella. Siinä Suomen keskeisimpiä voimavaroja ovat pitkän linjan sosiaalipolitiikan investoinnit aina kouluruokailusta äitiyspakkaukseen ja ennen kaikkea laadukas koulujärjestelmä. Tätä kaikkea hallitus on halunnut entisestään vahvistaa sillä näkökulmalla, mikä liittyy ensinnäkin varhaiskasvatuspalveluiden parempaan saavutettavuuteen mutta myös perhepalve-

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

luiden sirpaloitumisen vähentämiseen ja vanhemmuuden tukeen. Yksin koulu ja päiväkotit eivät siihen pysty.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys puolustustarvikkeiden myynnistä Saudi-Arabiaan (Lea Mäkipää sin)

Suullinen kysymys SKT 172/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Mäkipää.

Keskustelu

16.54 **Lea Mäkipää sin:** Arvoisa puhemies! Suomi vie puolustukseen tarkoitettuja suoja-
materiaaleja, kuten suojausterästä, ensiapuvälineitä ja lennokin katapultteja Saudi-Ara-
biaan. Nykyiset vientiluvat ovat voimassa tämän vuoden loppuun saakka. On jo pitkään ol-
lut tiedossa, että ihmisoikeuksien, kuten sananvapauden, kunnioittaminen on heikoissa
kantimissa Saudi-Arabiassa. Tällä hallituskaudella aseita tai niin sanottua tappavaa voi-
maa Saudi-Arabiaan ei ole viety ollenkaan. Viime hallituskaudella, kun oppositio oli hal-
lituksessa, myytiin kranaatinheittämiä eli ihan oikeita aseita. Kysyisinkin ministeri Niinis-
töltä: millä tavoin Suomi harkitsee puolustustarvikkeiden lupien myöntämistä jatkossa ny-
kyisten lupien umpeutuessa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat! Tämä istunto kes-
keytetään nyt. Pyydän edustajia poistumaan hyvin rauhallisesti tästä salista ja talon ulko-
puolelle. Sama koskee lehteritiloja. Virastomestarit ohjaavat sieltä ylhäältä reippaasti alas.

Istunnon jatkumisesta ilmoitetaan erikseen.

Täysistunto keskeytettiin kello 16.55.

Täysistuntoa jatkettiin kello 17.12.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat! Nyt jatketaan äs-
ken palohälytyksen vuoksi keskeytynyttä istuntoa.

Todetaan, että näissä oloissa kyselytunti on päättynyt.

Kyselytunti päättyi.

3. Asuntopolitiikan kehittämiskohteet

Valiokunnan oma asia O 61/2016 vp

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 3/2018 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 3/2018 vp.

Keskustelu

17.13 Eero Heinäluoma sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan tarkastusvaliokunta otti asuntopolitiikan kehittämisen tarpeet omana asianaan tarkasteluun. Tämän päätöksen taustalla oli hyvin runsas julkinen keskustelu asuntopolitiikan suurista ongelmista, asumisen huomattavasta kallistumisesta toisaalla ja sitten toisaalla tyhjenevien seutujen tyhjenevistä asunnoista.

Valiokunta katsoi, että on perusteltua tehdä kokonaisarvio eri puolilta tätä asiaa ja että sillä on suuri vaikutus koko Suomen pärjäämiseen ja kehittymiseen ja totta kai ihmisten hyvinvointiin. Aiheesta tehtiin erillinen tutkimus, joka valmistui vuosi sitten, syksyllä 2017. Siinä käytiin lävitse erityisesti pääkaupunkiseudun asunto-ongelmaa, koska juuri tämä kallistumisen kehitys on täällä ollut kaikkein kovinta. Tuossa tutkimuksessa tehtiin useita kehittämis ehdotuksia, kaiken kaikkiaan 18, ja valiokunta on käynyt omassa työssään niitä lävitse. Valiokunta kuunteli tämän teeman merkeissä 65:tä asiantuntijaa ja sai kirjallisen lausunnon 36 taholta. Tässä työssä tuli paljon yhteistä kritiikkiä laajasti koko kentältä. Ennen muuta kritikoitiin sitä, että kokonaisote asuntopolitiikassa puuttuu, ja toisaalta myös sitä, että monet päätökset ovat liian lyhytjänteisiä. Kritiikkiä tuli myös siitä, että asuntopolitiikka on ennakoimatonta, mikä vaikeuttaa uusien asuntojen rakentamista, uskoa siihen, että tällä alalla, erityisesti vuokra-asuntojen puolella, voi pitkäjänteisesti toimia.

Tässä mietinnössä on käyty sitten laajasti ongelmia lävitse, ja on syytä sanoa heti kärkeen, että on mielestäni erittäin arvokasta, että mietintö on yksimielinen. Valiokunta teki paljon työtä ja sitten löysi aika lailla yhteisen sävelen. Keskeinen ongelma todellakin on tämä kysynnän ja tarjonnan kohtaanto-ongelma, ja tämä asuntomarkkinoiden eriytyminen näyttää pahenevan. Tiedämme tutkimustyöstä, että 14 kasvukeskukselle on keskittymässä erittäin merkittävä muuttoliike seuraavien parinkymmenen vuoden aikana — oletetaan, että näiden kasvukeskusten asukasmäärä kasvaa yli 600 000:lla — ja samaan aikaan sitten toisaalla syntyy tilanne, jossa maaseutua autioituu mutta keskisuuria kaupunkikeskuksia-kin on huomattavissa vaikeuksissa. Jatkuessaan tämä kehitys, korkeat asumiskustannukset toisaalla ja tyhjenevät asunnot toisaalla, on sekä huomattava ongelma ihmisten kannalta että myös taloudellisen kasvun ja Suomen tulevan menestyksen pullonkaula.

Näiltä pohjilta valiokunta teki omat ehdotuksensa, joita kuvaan seuraavassa lyhyesti:

Ensinnäkin tähän lyhytjänteisyyden pulmaan valiokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy kannanotossaan ajatuksen siitä, että laaditaan asuntopolitiikkaan kahdeksan vuoden kehittämisohjelma, joka antaisi vakautta ja ennustettavuutta alan toimijoille ja joka johtaisi myös kohtuuhintaisen asuntotuotannon lisääntymiseen, ja edelleen, että tämä annettaisiin selontekona eduskuntaan, jolloin koko eduskunta pääsisi ottamaan asiaan kantaa, ja tämä selonteko annettaisiin eduskunnalle vuoden 2020 loppuun mennessä.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

Osana tätä kahdeksan vuoden kehittämisohjelmaa tarvitaan eri asuinalueiden, niin lähiöiden kuin muidenkin asuinalueiden, myönteisen kehityksen tueksi ja erityisesti tämän eriytymiskehityksen ennaltaehkäisemiseksi laaja asuinalueiden kehittämisohjelma. Siinä pitää olla mukana myös palveluiden turvaaminen, asumisen hyvän tason mahdollistaminen ja asuinalueiden elinvoimaisuudesta huolehtiminen.

Eduskunnalle ehdotetaan kannanottoa, jossa tämän kehittämisohjelman yhteydessä selvitetään erikseen, miten voidaan taantuvien alueiden asumisen ongelmia ehkäistä. Tämä vaatii elinkeino-, alue- ja koulutuspoliittisia ratkaisuja. Valiokunta on aikaisemmassa työssään käynyt tätä aika kohtuukokoisten ongelmassa olevien kaupunkikeskusten ja kaupunkiseutujen asiaa lävitse. Savonlinnan opettajakoulutuksen lakkauttamisen yhteydessä puhuimme tästä asiasta paljon. Kysymys on siitä, että jos yksittäiset valtion organisaatiot tai valtion yliopistot tekevät ratkaisuja kapeasti omasta intressistään, niin ne voivat päätyä sellaisiin vaihtoehtoihin, jotka valtion kokonaisedun kannalta ovat kestäättömiä. Kun Savonlinnassa lakkautetaan opettajakoulutus, se tarkoittaa satojen työpaikkojen menetystä ja lisäksi koko alueen elinvoima vaarantuu. Kun Savonlinnassa puretaan kerrostaloja, tämän seurauksena Joensuuhun rakennetaan niitä yhteiskunnan tuella lisää. Muutaman sadan euron säästö yliopistokonsernin taseissa johtaa siihen, että koko yhteiskunta kärsii miljoonien ja kymmenien miljoonien menetykset. On siis katsottava tätäkin kokonaisuutta niin, että tasapainoisesta aluekehityksestä huolehditaan.

No, sitten asumistukijärjestelmästä on paljon puhuttu. Se oli myös tässä selvityksessä, tutkimuksessa, yksi keskeinen asia. Meillähän on tällä hetkellä asumistukeen menevä potti aika merkittävä, 2 miljardin euron suuruusluokkaa. Valiokunta päätyi siihen, että on luontevaa, että asumistukijärjestelmän kehittämiseen otetaan kantaa, kun ensi vaalikaudella tehdään isompaa sosiaaliturvauudistusta. Nyt ei ollut siis syytä lähteä tekemään ehdotuksia asumistuen kehittämisestä, kun tiedämme, että sillä on tärkeä yhteys siihen, miten koko sosiaaliturvajärjestelmä ensi vaalikaudella uudistetaan.

Edelleen valiokunta ehdottaa, että eduskunta ottaisi selkeän kannan kohtuuhintaisen valtion tukeman vuokra-asuntotuotannon lisäämisestä, erityisesti pääkaupunkiseudulla ja näillä kasvukeskusalueilla — alueilla, joilla vuokra-asunnoista on tälläkin hetkellä huutava pula ja joilla vuokrat ovat nousseet voimakkaasti. Kun koko maassa asumiskustannukset vievät keskimäärin noin neljäsosan kansalaisten käytettävissä olevista varoista, Helsingissä tämä luku on pienituloisten kohdalla lähes 40 prosenttia, mikä on todella kohtuuttoman suuri osuus. Valiokunta näkee, ettei tähän ole muuta ratkaisua kuin asuntotuotannon lisääminen juuri täällä kohtuuhintaisen tuotannon puolella.

Sitten läpikäynnissä kävi ilmeiseksi, että kaikkien kasvukeskusten kannalta näillä niin sanotuilla MAL-sopimuksilla on erittäin suuri arvo. Nythän näitä on kehitelty eteenpäin, ja niistä on tullut yhden sortin menestystarina. Kunnat sitoutuvat kaavoittamaan lisää asuntoja ja sitoutuvat myös siihen, että kaavoituksessa varataan tietty osuus kohtuuhintaiseen tuotantoon ja myös valtion tukemaan tuotantoon. Vastaavasti valtio on sitten tullut mukaan antamalla takeet infran rakentamisesta, liikenneyhteyksistä, mikä on mahdollistanut maan kaavoittamista kunnille. Näin on syntynyt win-win-tilanne. Valiokunta ehdottaa, että tätä menettelyä jatketaan, näitä tehdään pitkäaikaisemmiksi ja että valtio on myös valmis laajentamaan tätä MAL-sopimusmenettelyä uusille alueille.

Valtion asuntorahastosta tässä yhteydessä tehtiin myös oma selvitystyönsä ja käytiin keskustelu, ja valiokunnan yksimielinen johtopäätös on, että Valtion asuntorahaston asema itsenäisenä toimijana tulee säilyttää ja että rahaston varallisuutta tulee käyttää nimen-

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

omaisesti asumiseen ja että edelleen tulee katsoa myös Asuntorahaston tulovirtaa, tulevaisuudessa miettiä uusia tulonlähteitä.

Sitten on kysymys rakentamisen ja rakennusten käytön laatutilanteesta. On edelleenkin murheellista, että meillä on tämä homeongelma huolimatta eduskunnankin aikaisemmista kannanotoista. Se on hämmästyttävä ilmiö. Valiokunta ehdottaa eduskunnalle kannanottoa, että tässä asiassa jatketaan laadun nostamista, vastuiden selkeyttämistä, ja erikseen valiokunta ehdottaa, että eduskunta ottaisi kannan, jossa hallitus veloitetaan selvittämään, minkälaista apua ja tukea homeloukkuihin jääneet tarvitsevat.

Samaten valiokunta otti myönteisen kannan osuuskuntamallin selvittämiseen yhtenä sosiaalisen asumisen ratkaisumuotona, ja edelleen, että asumisoikeusjärjestelmää on tarve jatkaa ja tätä koskevaa lainsäädäntöä on ensi vaalikaudella uudistettava.

Kiitän valiokunnan jäseniä erinomaisen hyvästä yhteistyöstä. Uskon, että yksimielinen mietintö ja sitä koskeva eduskunnan kannanotto antaa vahvan signaalin asuntopolitiikan uudistamiseen ensi vaalikaudella. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Otetaan muutama puheenvuoro tähän ja käydään debattiin sitten hetken päästä.

17.23 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Tarkastusvaliokunta on tehnyt suuren työn Asuntopolitiikan kehittämiskohteita -tutkimusraportin ja asiantuntijakuulemisten pohjalta. Mietinnön kymmenen pontta ja suositukset tähtäävät kohtuuhintaisten asuntojen lisäämiseen. Lähiöiden kehittäminen on tärkeää sekä asuntojen sijainti joukkoliikennetyksien varrella. Edellytämme, että kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa lisätään pääkaupunkiseudulla ja muilla kasvavilla seuduilla. Vauhditamme myös hometalkoita: vastuut rakentamisessa ja korjaamisessa on laitettava kuntoon.

Keskeistä on maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimusten uudistaminen ja uudet keinot kohtuuhintaisten asuntotuotannon lisäämiseen. MAL-sopimusten kestoja halutaan pidentää ja käyttöä laajentaa uusille kaupunkiseuduille. Maankäytön ja kaavoituksen edistämiseksi on suuri merkitys tonttitarjonnalle, ja riittävä tonttitarjonta on rakentamisen perusedellytys.

Pitkäjänteinen asuntopolitiikan kehittämissuunnitelma on tarpeen. Sillä on merkitystä pienituloisille ihmisille, jotta rahaa riittää ruokaan, harrastuksiin ja muuhun elämään. Sillä on merkitystä myös kaupunkien ja yritysten työvoiman saannille. Perheet tarvitsevat asuntoja, opiskelijoille tarvitaan lisää asuntoja ja ikääntyvälle väestölle esteettömiä asuntoja. Kehittämisohjelman osana tarvitaan selvitys, kuinka elinkeino-, alue- ja koulutuspolitiikalla voidaan ennalta ehkäistä taantuvien alueiden asumisen ongelmia.

Tarkastusvaliokunnan mielestä Valtion asuntorahasto on säilytettävä jatkossakin itsenäisenä rahastona. Se toimii kohtuuhintaisten asuntotuotannon puolesta niin korkea- kuin matalasuhdanteissa. Uutena keinona asuntotuotannon edistämiseksi esitämme sosiaalisen asumisen osuuskuntamallia.

Tärkeää on myös jatkaa home- ja kosteustalkoita, joita valiokunta vauhdittaa uudella ponnella. Esitämme, että rakentamisen ja rakennusten käytön laatua selkeästi parannetaan sekä valvontaa ja vastuita selkeytetään. Lisäksi on selvittettävä, minkälaista apua ja tukea homeloukkuihin jääneet tarvitsevat.

Laajassa mietinnössämme olemme huolissamme kehityksestä, joka ajaa asuinalueiden eriytymiseen. Hyvien lähipalveluiden, joukkoliikenteen, mahdollisuuden harrastaa ja vir-

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

kistäytyä lähimetsissä on oltava lähiöpolitiikan keskiössä. Asuinalueiden viihtyvyyteen on panostettava, ja sosiaalista asuntotuotantoa on tärkeää sijoittaa eri paikkoihin.

Asunnottomien yötä vietettiin juuri muistuttamaan heikoimmassa asemassa olevista lähimmäisistämme. Jokainen tarvitsee katon päänsä päälle. Ongelma keskittyy pääkaupunkiseudulle, jossa asuminen on kallista. Valiokunta korostaa, että panostuksia tulee lisätä asunnottomuuden ennaltaehkäisyyn. Asumisneuvonta on toimiva keino. Pikavippitoimintaa on suitsittava, ja myös sosiaalipolitiikalla ja kohtuuhintaisen asuntotuotannon tarjonnalla on merkitystä asunnottomuuden ehkäisyssä.

Opiskelijoiden asuntotilanne on hälyttävä. Pääkaupunkiseudulla Hoasin opiskelija-asuntoihin oli vuoden 2018 elokuussa jonossa yli 10 000 hakijaa, joista noin neljäsosa sai asunnon ensivaiheessa. Tuoreen selvityksen mukaan pääkaupunkiseudulla tulee lisätä opiskelija-asuntoja vähintään noin 6 000 asunnolla kymmenen seuraavan vuoden aikana.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös ilmastonmuutoksen torjuntatoimien vaikutuksiin asuntopolitiikkaa kehitettäessä. Liikenne aiheuttaa noin viidenneksen Suomen kasvihuonekaasupäästöistä. Kunnat voivat vaikuttaa päästöihin maankäyttöä ja liikennettä koskevilla ratkaisulla, rakentamisen ohjauksella, hankinnoilla, jätehuollolla ja neuvonnalla. Keskeistä on vaikuttaa MAL-sopimusten kautta kestävästä yhdyskuntarakenteen syntymiseen. Tasapainoisella ja pitkäjänteisellä asunto- ja aluepolitiikalla on mahdollista toisaalta turvata kasvavien alueiden riittävä asuntotarjonta ja toisaalta vastata taantuvien alueiden ongelmiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, tässä vaikutti olevan suurta intomieltä pikaiseen debattiin esittelyn pohjalta. Käydään se nyt. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

17.28 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia valiokunnan puheenjohtajalle: me saimme yksimielisen mietinnön valmiiksi, ja se on tietysti arvokasta kaiken kaikkiaan tässä tilanteessa.

Minusta tässä on hyviä nostoja ollut selkeästi. Kyllä me tarvitsemme Suomeen tämmöisen kokonaisvaltaisen suunnitelman asuntopolitiikan osalle. Pitkäjänteisyyttä vähän puuttuu tällä hetkellä, ja sikäli tämä meidän valiokuntamme mietinnössä nostettu asia on tärkeä.

Sitten itse olen miettinyt, ja se on myös tässä valiokunnan mietinnössä nostettu esille: mitä voisimme tehdä tälle kohtaanto-ongelmalle ja tämän pääkaupunkiseudulle suuntautuvan muuttoliikkeen hidastamiseksi? Minusta äärettömän keskeisessä roolissa on elinkeinopolitiikan ja aluekehityspolitiikan sekä koulutuksen vahvistaminen myös näillä syrjäisemmillä alueilla, se tuo sinne kuitenkin työtä. Ja kun työpaikkoja siellä on, niin sen jälkeen tätä muuttoliikettä tänne voidaan hidastaa. Se on ehkä tämä keskeisin viesti tässä asiassa minun mielestäni. Että sillä varmasti päästään kyllä eteenpäin.

17.30 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Myös minä haluan kiittää tarkastusvaliokuntaa erittäin hyvästä työstä. Tämä mietintö antaa erittäin hyvän pohjan. Kaikkia näitä kymmentä ehdotusta on hyvin helppo kannattaa.

Erityisen iloinen olen tässä siitä, että MAL-sopimus on nostettu esille, koska se on todella hyvä porkkana, jolla voidaan ohjata, lisätä asuntotuotantoa, sitouttaa kunnat siihen ja tehdä se myös esimerkiksi ympäristöystävällisesti tarjoamalla porkkanaksi esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

kestävän joukkoliikenteen investointitukea, raiteisiin tukea, ja näin saadaan erittäin tasapainoinen kokonaisuus. Todella tärkeitä on tässä myös se, että haetaan pitkäjänteisyyttä. Itse ajattelen, että tähän MAL-sopimukseen voitaisiin ihan yhtä hyvin hakea vaikka vuosimäärä, että kuinka pitkä sen pitäisi olla. Sen pituutta pitäisi kasvattaa ja sen sitovuutta pitäisi lisätä niin, että niihin tuloksiin varmasti päästään ja molemmat pitäivät.

Se, mihin tämä ei vielä vastaa ja mitä meidän pitää jatkossa sitten tässä tulevassa ohjelmassa pohtia, on se, että mitkä ovat ne yksittäiset keinot, millä luodaan niitä kohtuuhintaisia neliöitä. Me emme pysty korkotuella rakentamaan maata niin täyteen, [Puhemies koputtaa] että se yksinkertaisesti ratkaisee sen, vaan täytyy löytää keinoja asumisen terveellisyyttä ja turvallisuutta vaarantamatta siihen, [Puhemies koputtaa] miten se neliöhinta saadaan alemmaksi.

17.31 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan antaa kiitosta tarkastusvaliokunnalle ja sen puheenjohtaja, edustaja Heinäluomalle hyvästä kokonaisuudesta, isosta työstä asuntopolitiikan ympärillä. Meidän asuntopolitiikkamme on itse asiassa hyvin moniulotteinen, ja on monta erilaista asiaa, joita siinä pitää käsitellä.

Olen näistä MAL-asioista täysin samaa mieltä kuin tässä edellä puhuneet. Niissä pitää entistä määrätietoisemmin edellyttää alueita rakentamaan, kun meille tulee esimerkiksi uusia raidehankkeita ja muita.

Mutta seuraava kotimainen talouskriisi saattaa hyvinkin tulla taloyhtiöiden isojen korjausvelkojen ympäriltä. Meillä on itse asiassa yli 200 000 asuntoa sellaisissa taloyhtiöissä, jotka eivät saa korjauslainaa. Tämä saattaa olla sellainen tilanne, joka vielä rävähtää pahan kerran suomalaisten niskaan, ja toivon, että tähän kiinnitetään erityisen suurta huomiota.

17.32 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Edustaja Heinonen nosti esille tärkeän asian, siis sen diskrepanssin sen välillä, mitä rakentaminen maksaa eri puolilla maata ja mitä sitten valmiista talosta saa sen myytyään. Tämä on itsessään jo aika suuri este sille muuttoliikkeelle, joka olisi tarpeen, jotta vaikka kohtaanto-ongelma työmarkkinoilla parantuisi.

Haluan nostaa esille yhden hyvän asian, jonka valiokunta mietinnössään on maininnut, eli asuntopolitiikka myöskin suhdanteita tasaavana asiana. Jos me tarjontaa tuetulla asumisella lisäämme, niin sehän toimii silloin, kun suhdanne on heikko, mutta jos me korkeasuhdanteessa sitä teemme, niin silloin ei varsinaisesti asuntomäärää lisätä. Tämähän edellyttää ehkä vaikeitakin päätöksiä vaikeina aikoina. Silloin kun rahaa on, niin silloin sitä mielellään lisätään, mutta silloinhan sillä ei ole sitä vastaavaa tehoa. Tämä on ehkä hyvä muistaa silloin, kun taas väijäämättä jossain vaiheessa ollaan heikompien aikojen edessä.

17.33 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella arvokasta, niin kuin täällä moni on kiittänyt, että tarkastusvaliokunta jälleen kykeni tekemään yksimielisen mietinnön, ja nämä valiokunnan johtopäätökset kannattaa kokonaisuudessaan kyllä lukea ja käydä läpi.

Tämän tutkimushankkeen aikana ja valiokuntakäsittelyn aikana asiantuntijat ehkä kritisoivat asuntopolitiikkaamme erityisesti sen lyhytjänteisyydestä tai semmoisesta kokonaisvaltaisuuden puutteesta, ja sitä taustaa vasten on erittäin tärkeää se, mitä puheenjohtaja Heinäluoma tuossa esittelypuheenvuorossaan painotti. Tämä uusi avaus kahdeksan vuoden ohjelmasta ja siihen sitoutuminen on erittäin tervetullutta.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

Arvoisa puhemies! Olin viime viikolla Asunnottomien yössä Kirkkonummella ja tapasin siellä monia asunnottomia ihmisiä — vanhuksia, yksineläviä, nuoria, jopa lapsiperheitä — ja tätäkin taustaa vasten on tärkeää, että oikeista lääkkeistä meillä on nyt laaja konsensus, ja se konsensus on se, että asunnottomuuden poistamiseen ja asumisen kustannuksiin tarvitaan lisää asuntotuotantoa ja erityisesti kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen tarjontaa, ja tämä valiokunnan mietintö tukee tätä kantaa.

17.34 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä tarkastusvaliokunnan raportti on mielenkiintoista luettavaa, ja täytyykin ihmetellä, kuinka me olemme onnistuneet kehittämään näinkin harvaan asuttuun maahan näin suuren ongelman asumisesta.

Tässä selvityksessä käydään läpi laajalti asioita, ja ehkä selvityksen laajuuden vuoksi jotenkin hieman näen tämän ongelman kovan ytimen hukkuvan varsinkin näissä toimenpideehdotuksissa. Eli mielestäni tämä ongelma tulee aina pohjimmiltaan työstä, työn saatavuudesta tai puutteesta. Siellä, missä töitä on tarjolla, asumisen hinta on hyvinkin korkea. Kun töitä tuli tarjolle esimerkiksi Uuteenkaupunkiin, asumisen hinta nousi siellä hyvin voimakkaasti, kun kysyntä oli kova, mutta sitten taas toisaalta siellä, missä ei ole töitä, asuntojen hinnat voivat romahtaa aivan täydellisestikin eikä asuntoja saada kaupaksi.

Tätä pitääkin purkaa mielestäni nimenomaan työn tekemisen ja vastaanottamisen näkökulmasta. Miten työtä voitaisiin ohjata seuduille, joilla sitä työtä ei nyt ole, valtion toimenpitein, ja miten voitaisiin purkaa työn perässä muuttamisen esteitä, esimerkiksi muuttoavustuksella tai varainsiirtoveron helpotuksella?

17.35 Kaj Turunen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä tarkastusvaliokunnan omana asianaan ottama Asuntopolitiikan kehittämiskohteet -otsikoitu tutkimus on erittäin laaja ja tarkka. Tästä otsikosta jos ottaa yhden k-kirjaimen pois, saadaan ”Asuntopolitiikan kehittämisohjeet”, ja minusta tämä mietintö on niin laaja-alainen ja aika tarkka, että tätä voitaisiin käyttää myös asuntopolitiikan kehittämisohjeina.

Mutta tähän kohtaanto-ongelmaan, mikä meillä on: Meillähän siellä syrjäseuduilla asuntojen hinnat laskevat ja sitten kasvukeskuksissa nousevat, ja tämä johtuu monista eri tekijöistä, kuten elinkeinoelämästä ja kaupungistumisesta, mutta julkisen sektorin vastuu on mielestäni tässä äärimmäisen iso. Tähän minuuttiin ei ehdi kertoa tätä Savonlinnan keissiä kovin paljon, mutta se, mitä me voimme ensisijaisesti tässä talossa tehdä, on huolehtia tasapuolisesta alueitten kehittämisestä, niin ettei ainakaan aiheuteta mitään tämmöistä äkkijyrkkää asuntomarkkinoilla tapahtuvaa negatiivista reaktiota.

17.37 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minusta on erittäin merkittävää, että yksimielisesti tämä eduskunta hyväksyy nämä linjanvedot tulevaisuuteen. Täällä on monta tärkeää asiaa: on rakentamisen laatua, homekotiongelmia, ja punainen lanka on se, että tulee olla riittävästi kohtuuhintaisia koteja ihmisille.

Mutta, puhemies, tässä debatissa haluan nostaa yhden erittäin merkittävän linjanvedon, jonka myös nyt eduskunta yksimielisesti tekee, ja se on Asuntorahaston tulevaisuus. Tässä halutaan, että jatkossakin rahastoa käytetään siihen, että ihmisille rakennetaan kohtuuhintaisia koteja ja edistetään asumista. Eli siis tämä on merkittävä ulostulo sen suhteen, että ei pidä mennä siihen ajatteluun, että Valtion asuntorahasto sulautettaisiin osaksi valtion budjettia — näitähän uhkauksia aina välillä kuuluu. Puheenjohtaja Heinäluoma tuossa jo viiti-

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

tasi siihen, että tärkeää on myös se, että tässä linjataan siitä, että me tulevaisuudessakin turvaamme Valtion asuntorahaston [Puhemies koputtaa] tulovirrat, ja siihen on keksittävä keinoja.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Talvitie ja Tolppanen, ja sitten vielä... No, myönnetään aika monille vastauspuheenvuoro!

17.38 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeää, että tarkastusvaliokunta pystyi kokoamaan asuntopolitiikkaa ja myöskin ehdotuksia tällaiseen kokonaisuuteen ja, niin kuin tässä on tullut ilmi, myöskin yksimieliseen mietintöön. Tarvitaan näitä MAL-sopimuksia ja erilaisia toimenpide-ehdotuksia, mutta tarvitaan sitä kauaskantoisuutta. Meidän asuntokanta muodostuu siis melkein kolmesta miljoonasta asunnosta, joista 40 prosenttia on asunto-osakeyhtiöissä. Niissä on aika isoja korjausvelkoja, ja moni myöskin miettii, kannattaako purkaa vai kannattaako korjata.

Tein aikanaan asunto-osakeyhtiölain muutosesityksen siitä, että taloyhtiöt pystyisivät yksimielisyydestä ja jokaisen osakkaan suostumuksesta luopumaan. Nyt on tänään tullut itse asiassa valtioneuvoston istunnossa asunto-osakeyhtiölain muutos, jossa oikeusministeriö esittää, että neljä viidesosaa riittäisi, ja se tulee ympäristövaliokuntaan sitten käsitteilyyn. Toivottavasti tämä asia nyt etenisi, koska se oli puoluerajat ylittävä lakialoite, jolla oli myöskin toistasataa allekirjoittajaa.

17.39 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos myös minun puolestani. Tämä oli erittäin hyvä paperi — tai iso opus, kuinka se nyt sanotaan — mutta siitä huolimatta haluan kiinnittää huomiota siihen, että muun muassa asunnottomia on myös muualla kuin pääkaupunkiseudulla. Ei niin paljon, mutta jokainen asunnoton on liikaa. He tarvitsevat myöskin maaseudulla ja tuolla preerioilla asuntoja.

Asumisoikeusasuntoihin on syytä kiinnittää huomiota myös muualla kuin pääkaupunkiseudulla. Tuolla periferiassa ongelmana on se, että kun sieltä lähtee yksi asukas pois, niin kulut jaetaan muille, eli käy sillä tavalla, että viimeinen lähtiessään sammuttaa valot ja maksaa kaikkien kulut. Ja näinhän se ei tietenkään saa olla.

Samaten osuuskuntamalli on erittäin hyvä malli, ja sillä varmasti voitaisiin hälventää, mutta osuuskuntamallissa on se ongelma, että niitä asuntoja ei voi vuokrata samalla tavalla kuin taas muita, niin että omistaja asuu osuuskuntamallisessa talossa, jos ne ovat omistus-asuntoja.

Näitä halpoja vuokra-asuntoja me tarvitsemme koulutuspaikkakunnille ja maaseudulle myös.

17.41 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tarkastusvaliokunnan puheenjohtajalle hyvästä ja laajasta, kattavasta esittelystä. Tämä asumisen kalleus kyllä koskettaa meitä kaikkia suomalaisia, vaikka tässä raportissa onkin todettu, että korkea asumisen hinta ja vuokrataso vaivaavat erityisesti pääkaupunkiseudulla asuvia ja vaikeuttavat pieni- ja keskituloisten mahdollisuuksia asunnon hankintaan. Kyllä se asumisen kalleus tosiaan vaivaa ihmisiä muuallakin Suomessa.

Osansa tähän asumisen kalleuteen on muun muassa kaavoitusten ja rakennusmääräysten kankeudella. Sitä on tosin helpotettu tälläkin vaalikaudella, mutta edelleen on siinä

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

määrin tehtävää, että seuraavakin eduskunta voi — ja sen pitää — tähän aiheeseen suuresti paneutua.

Kaavoituksen hitaus ei tietenkään ole ainoa asuntojen kalleuteen johtava tekijä. Edustaja Mäkelä nosti tässä edellä puheenvuorossaan esille muutaman muunkin seikan, kuten muuttoavustuksen laajentamisen ja varainsiirtoveron poistamisen merkityksen esimerkiksi työn perässä muuttavilta henkilöiltä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, myöntäisin vielä vastauspuheenvuorot edustajille Reijonen, Wallinheimo, Skinnari, Heinonen, ja sitten valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Heinäluoma finalisoisi tämän debattivaiheen.

17.42 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Silloin kun asuntorakentamisesta tai muusta rakentamisesta puhutaan, niin aina nousee kaksi asiaa esille: laatu ja hinta. Hintaan voivat vaikuttaa monet tekijät, suunnittelu muun muassa, mutta myös, niin kuin edustaja Savio nosti, kuntien rooli, maankäyttö ja kaavoitus mutta myös se, että normeja on purettu ja sitä kautta yritetään hintaa saada alas. No, laatuun vaikuttaa totta kai paitsi suunnittelu myös se itse toteuttaminen.

Tarkastusvaliokunta käsitteli tässä myös Terveet tilat -ohjelmaa mutta myös rakentamisen laatua ja valvontaa. On hyvä, että valvontaa tehostetaan. Kuitenkin täytyy muistaa, että nykyisessä maankäyttö- ja rakennuslaissa se ei enää ole rakennusvalvontaviranomaisen roolissa. Se on sitten jo rakennuttajan valitseman valvojan roolissa, ja pitää muistaa se, että myös sitten se varsinainen toteuttaja on merkittävässä roolissa silloin, kun laadusta puhutaan.

17.43 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos valiokunnalle ja sen puheenjohtaja Heinäluomalle kattavasta mietinnöstä, jossa oli todella paljon hyviä huomioita ja kehittämisehdotuksia. Ehkä normien purun osalta jäätii hiukan vajaaksi, lukuun ottamatta maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksen kaavoitusprosessia ja kaavoituksen lisäämistä asuntotuotannossa tarvittavan tonttivarannon ja tonttitarjonnan varmistamiseksi.

On selvää, että byrokratiaa on vielä liikaa ja se maksaa. Sitä ainakin yrittäjät vielä tuolta kentältä kovasti viestittävät. Valitusprosessit, väistötilat, parkkipaikat ja niiden kriteerit koetaan vielä kyllä valitettavan korkeina. Ja ehkä tässä yhteydessä voisi kysyä puheenjohtaja Heinäluomalta: Käytiinkö tätä kokonaisuutta mielestänne tarpeeksi läpi? Olisiko siellä vielä jotain semmoista, millä voitaisiin mahdollisesti saada asuntojen hintoja alaspäin?

17.44 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös omasta puolestani kiitos valiokunnan puheenjohtajalle ja koko valiokunnalle yksimielisestä näkemyksestä ja etenkin siitä, että nyt tehdään pidemmän aikavälin visiota aina 2020-luvulle. Haluaisin nostaa muutaman elementin tähän keskusteluun. Jos ja kun olen seurannut paljon keskieurooppalaista asumista, sen hintaa ja kustannuskehitystä, niin nostan tähän nyt kaksi näkökulmaa:

Toinen koskee kaavoituksen nopeutta. On maita, missä kuudessa kuukaudessa saadaan prosessi läpi. Hyödynnetään digitalisaatiota, teknologiaa, muodostetaan yhteinen näkemyks kuntien ja alueiden kesken ja sitten tehdään. Siinä meillä on osaamista, joten se kannattaa huomioida.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

Toinen on asumisen hinta. Esimerkiksi Saksassa monistettava asuntotuotanto on laskenut neliöhintoja, joten siinä mielessä haastan myös rakennusteollisuutta tuomaan uusia liiketoimintamalleja ja sellaisia malleja, jotka tuovat myös kilpailukykyä hintoihin. Jos se on mahdollista Keski-Euroopassa, niin miksei meillä Suomessa?

17.45 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Asumisen hintaan vaikuttaa itse asiassa koko ketju maan hankinnasta kaavoitukseen, siitä itse rakentamiseen, sen aiheuttamiin kustannuksiin. Sitten tietysti isossa osassa ovat asumisen aikaiset kustannukset, ja esimerkiksi kiinteistöveron arvostuksia pohdittaessa pitää huolehtia siitä, että ne eivät tule kenenkään kohdalla kohtuuttomiksi. Mutta me tarvitsemme myös erilaista asumista tähän maahan, ja riittävä asuntotuotanto on itse asiassa paras tae kohtuuhintaisellekin asumiselle.

Tässä ovat nousseet esille nämä sisäilmaongelmat, ja ne ovat iso haaste ja iso ongelma meillä. On ollut itse asiassa aika erikoista, että tässä maassa on kyllä pitkään kannettu huolta ihan oikein siitä, että ruokahuollon kylmäketju ei saa katketa, mutta ei kovin kauan olla oltu huolissaan siitä, katkeaako rakentamisen kuivaketju. Siinä rakentamisvaiheessa on tehty usein kohtalokkaita virheitä ja niitä maksetaan nyt vielä hyvin pitkään niin rahallisesti kuin monen terveydenkin kautta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja viimeinen vastauspuheenvuoro tässä debatissa, edustaja Heinäluoma. [Eero Heinäluoma: Arvoisa puhemies! Miten puhemies kokee...?] — 2 minuuttia. [Eero Heinäluoma: Kiitoksia!]

17.46 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Ensinnäkin kiitän eduskuntaa erittäin hyvästä mietinnön vastaanotosta. Se on kyllä arvokas asia, että kaikkien niiden vaikeiden ja monesti riidanalaisten asioiden keskellä, missä me olemme, tästä asiasta on voinut löytyä yhteisiä käsityksiä. Uskon, että se antaa seuraavalle hallitukselle erinomaisen edellytyksen käydä tähän työhön käsiksi, ja niin kuin täällä edustaja Turunen hyvin totesi, tässä on uudet ohjeet olemassa tälle työlle.

Muutama kommentti lausutuista puheenvuoroista. Tässähän on paljon asioita, jotka eivät ole näissä kymmenessä kannanottoehdotuksessa mutta jotka löytyvät sieltä valiokunnan mietinnöstä.

Edustaja Heinonen pohti taloyhtiöiden lainoituksen tilannetta. Se on kiistämätön ongelma, ja se varmasti tulee pahenemaan. Valiokunta kävi kyllä erikseen lävitse sitä kysymystä, onko taloyhtiölainoitus tällä hetkellä perustamisvaiheessa liian hövelillä pohjalla niin, että yhtiölainoja voidaan ottaa erittäin suuria määriä, 70 prosenttia koko asunnon hinnasta, jolloin sitten lainan takaisinmaksuarvioinnin voi käydä heikonlaisesti: ei välttämättä tarvitse pankkilainaa ollenkaan, jolloin ei arvioida maksukykyä. Valiokunta otti tähän liittyen kantoja, jotka toivottavasti ohjaavat jatkotyötä.

Edustaja Mäkelä puhui kohtaanto-ongelmasta, onko se otettu huomioon. Kyllä oikeastaan tämän mietinnön punainen lanka on juuri tämä kohtaanto-ongelma. Ja kun katsoo puhemies Pekkarista, niin totean, että tässähän on kaippu tasapainoiseen aluekehitykseen sisäänkirjoitettuna suoraan ja rivien välissä moneen eri kertaan. Se on oikeastaan kaiken ydin, että sitä markkinavoimien kehitystä ei voida kokonaan estää, mutta sen vauhtiin voidaan vaikuttaa.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

No, sitten edustaja Adlercreutz pohti tätä julkisen vallan roolia, sosiaalista asuntotuotantoa. Sitä me tarvitsemme. On syytä sanoa vain, että meillä oli 70-, 80- ja 90-luvulla viidesosa yleisestä asuntotuotannosta julkisesti tuettua sosiaalista asuntotuotantoa. Nyt ollaan 7 prosentissa. Eli kyllä tarvitaan tätäkin ja aikaisempaa enemmän.

Edustaja Savio ja myös edustaja Wallinheimo pohtivat kankeutta. Valiokunta kävi tätä teemaa kyllä lävitse ja päätyi samaan havaintoon, että pitää jatkaa määräysten yksinkertaistamista ja myös luopua eräistä tarpeettomista. Tai ainakin sanotaan niin, että jos ne eivät ole tarpeettomia, niin ne aiheuttavat niin paljon kustannuksia, että kannattaako miettiä, onko kaikki tarpeellista. Siitä on kirjaus valiokunnan mietinnössä.

Vielä kerran kiitoksia. [Puhemies koputtaa] Tämä oli kannustava vastaanotto, ja uskon, että se johtaa eduskunnan konkreettiseen päätökseen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Viitanen puhujalistasta.

17.49 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Iloitsen tästä mietinnöstä. Kiitän valiokuntaa, sen puheenjohtajaa ja totean, että oli suuri ilo olla mukana käsittelemässä vahvasti tässä kokonaisuudessa. Kaiken kaikkiaan pidän hyvin merkittävänä sitä, että nyt me linjaamme yksimielisesti eduskunnassa tietyt asuntopolitiikan suuntaviivat eteenpäin pitemmällekin tulevaisuuteen, ja kaiken kukkuraksi ne ovat erittäin hyvät suuntaviivat, puhemies, tasapainoiset, hyvät, eteenpäin katsovat.

Kaikkiaan valiokunta esittää kymmenen erillistä kannanottoa, joissa otetaan monipuolisesti tärkeisiin asioihin kantaa. Ne ovat hyviä. Siellä puhutaan lähiöiden kehittämisestä, Valtion asuntorahaston asemasta, sitten näistä väestöä menettävistä alueista — kaikki tärkeitä linjanvetoja, rakentamisen laatu, kaikki tämä. Mutta minäkin kyllä kiteyttäisin, että yhtenä punaisena lankana varmasti tässä on se, että jokaisella ihmisellä on oltava oikeus kohtuuhintaiseen kotiin. Iso huoli on se, että meidän asuminen on kaiken kaikkiaan aivan liian kallista, ja siksi on myös merkittävää, että siihen voidaan vastata tällä pitkäjänteisellä asuntopolitiikalla. Haluamme, että tehdään kahdeksan vuoden ylihallituskautinen ohjelma, jossa muun muassa tähän kysymykseen etsitään vastausta, ja myös toteutetaan niitä keinoja, mitä tähän kaiken kaikkiaan tarvitaan.

Asumisen kalleus, kuten sanottu, on iso ongelma. On aika huolestuttavaa, että viime vuosina aika vahvasti ja nopeasti ovat nousseet hinnat ja vuokrat suhteessa ihmisten tuloihin, ja mitä pienituloisempi on, niin sen isompi on se määrä, mikä jokapäiväisestä kukkarosta asumiseen menee, ja se ei ole ollenkaan hyvä asia. Se on inhimillisesti väärin ja myös yhteiskuntapolitiittisesti epäviisasta. On tärkeää, että ihmisille voi kukkaraan jäädä asumiskustannusten jälkeen muutakin kuin pelkkä reikä.

Puhemies! Kaiken kaikkiaan aika paljon puhutaan siitä, että me tarvitsemme keinoja, joilla kohtuuhintaisia koteja rakennettaisiin enemmän. Kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja tarvitaan. Niiden rakentaminen on vastaus moneen kysymykseen, niin asunnottomuuteen kuin sitten ihan näihin arkipäivän ongelmiin esimerkiksi pääkaupunkiseudulla ja kasvukeskuksissa. On hyvä, että valiokunta tässä ottaa hyviä elementtejä vanhoista sekä kehoittaa niitä parannettavaksi, tehostettavaksi, katsottavaksi, että valtion tuet ovat houkuttelevampia kuin tänä päivänä, mainitsee esimerkiksi A-Kruunun ja sen oivalluksen, että viime kaudella, kun huomasimme, että toimijoita ei ole tarpeeksi ja tämä sosiaalinen asuntotuotanto ei kiinnosta, valtio itse ryhtyi toimiin, pääomitti A-Kruunun, ja sillä sipuli — jos näin voisi sanoa.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

Samoin mainitaan myönteisissä merkeissä tämä MAL-sopimusajattelu — maankäyttö, asuminen ja liikenne — ja tosiaan annetaan senkaltaista linjaa, että tulevaisuudessa niitä pitää pitkäkestoistaa, niitä pitää tehdä sitovammiksi, sisällöltään kehittää, ottaa myös uusia kaupunkiseutuja mukaan tähän. Kiinnitämme huomiota myös muun muassa köyhyys-työryhmän mietintöön, jossa suositellaan, että tulevaisuudessa MAL-sopimuksissa sosiaalisen vuokra-asuntotuotannon määrä olisi nykyistä vieläkin isompi.

Tuon ARA-asian puhuin jo debatissa. Se on merkittävä kannanotto. Se on merkittävää, kun eduskunta nyt kerta kaikkiaan linjaa, että sen Asuntorahaston tehtävä on edelleen puhua ja toimia vuokra-asukkaan, asujan puolesta. Se on sen tehtävä perinteisesti, ja tästä on pidettävä kiinni — iso linjanveto, kun tietää, että välillä ristituulia tämänkin asian suhteen on näkemyksissä kaiken kaikkiaan ollut.

Puhemies! Paitsi että olemassa olevia tukia tulee kehittää tehokkaammiksi, esitämme tässä myös uusia asioita. On tärkeää kehittää aina myös uutta. Annamme tukea, ja minusta on hyvin tärkeää, että sitä annetaan voimakkaasti. Kehitetään vaikkapa tätä osuuskuntamallia, asumisoikeusasuntoja koskevaa lainsäädäntöä tulee ajanmukaistaa, ryhmärakentamista haluamme tukea ja esitämme idean myös siitä — kun vähän huolena on, että kun vanhoissa kohtuuhintaisissa vuokra-asunnoissa luovutusrajoitukset lakkaavat, se tarkoittaa, että vuokrat nousevat useassa tapauksessa markkinakorkoisiksi — että voisi kehittää uusia instrumentteja, muun muassa perusparannukseen liitettävän avustuksen, joka houkuttelisi käyttämään perusparannuslainoja, jolloin luovutusrajoitukset jatkuisivat mutta sitten siihen saisi avustusta, jolla voisi vaikka edistää ympäristön- ja ilmastonsuojelua.

Puhemies! Tähän tämän puheenvuoron päätteeksi totean, että on hyvin tärkeää, että näissä ajatuksissamme meillä on vahvasti myös ilmastönäkökulma mukana.

17.55 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut paikalla olijat! Tämä on äärimmäisen tärkeä aihe, ja tietysti olisi ollut toivottavaa, että paikalla olisi enempikin edustajakollegoja. Niin kuin tuossa debatissa totesin, itse pidän meidän seuraavan isomman talouskriisin yhtenä mahdollisena aiheuttajana taloyhtiöiden korjausvelkakysymystä. Oma ongelmansa on valiokunnan puheenjohtajan esille nostamat rakenusvaiheen yhtiölainat, joista on aika paljon puhuttu, mutta huomattavasti vähempi edelleen näistä taloyhtiöiden korjausveloista. Asunnot ovat liian halpoja, ja näin niiden vakuusarvo ei ole riittävä korjauksia ajatellen. Esimerkiksi niinkin lähellä ja niinkin hyvien kulkuyhteyksien päässä olevassa kaupungissa kuin Lahdessa on taloyhtiöitä, joissa neliöhinnat ovat noin 750 euroa per neliö. Remontti maksaa monessa tapauksessa noin 650 euroa per neliö tai putkiremontti jopa 800 euroa per neliö, ja rahoittajan näkökulmasta tällainen yhtälö ei vain yksinkertaisesti toimi. Itse asiassa, kun asunnon arvon neliöhinta putoaa alle 1 500 euron, siinä vaiheessa alkaa tulla ongelmia saada lainaa näihin tärkeisiin, usein jopa elintärkeisiin remontteihin, mitä nämä talot kaipaavat. Meillä on yli 200 000 asuntoa, jotka sijaitsevat juuri tällaisissa taloyhtiöissä, joilla on siis vaikeuksia saada korjauslainaa esimerkiksi putkiremonttiin, ja nämä asunnot eivät sijaitse määrällisesti isolta osin alueilla, jotka asukkaita menettävät, vaan eniten näitä asuntoja on itse asiassa Turussa, jossa on noin 13 000 tällaista asuntoa, ja seuraavina ovat Jyväskylä, Lahti, Tampere ja Kouvola, missä on tämäntyyppisiä asuntoja, jotka eivät siis tahdo saada korjauslainaa sen takia, että asuntojen arvo on liian alhainen. Eli esimerkiksi 800 euroa per neliö maksavaan putkiremonttiin ei tänä päivänä saa lainaa, jos asunnon arvo on noin pyöreästi alle 1 500 euroa neliöltä. Tämä oikeastaan lähtökohdaksi tähän omaan puheenvuorooni.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

Mielestäni erinomainen esitys on tämä pidempi kahdeksan vuoden kehittämisohjelma, eli katse selkeästi yli vaalikausien. Samaan aikaan pitää vakavasti pohtia sitä, onko asuntorakentaminen meidän näkökulmastamme ennen muuta asuntopolitiikkaa vai kuinka paljon siinä saa olla mukana suhdannepolitiikkaa, mitä siinä kuitenkin on ollut. Siinä mielessä on mielenkiintoista, että kun itse toimin puheenjohtajana valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaostossa, niin me juuri samaan aikaan kyllä kuulumme toisia asiantuntijoita, jotka taas olivat sitä mieltä, että pääkaupunkiseudulla ARA-tuotantoa pitäisi tässä vaiheessa laskea ja suunnata sitä ehkä mieluummin tällaisessa tilanteessa, kun täällä rakentamista tapahtuu muutenkin, esimerkiksi kasvukäytävälle tai niille alueille, joilla rakentamista ei ole. Se on myös yksi pohdinnan paikka.

Arvoisa puhemies! Meillä Suomessa on kaiken kaikkiaan noin kolme miljoonaa asuntoa, ja niistä noin kolmannes sijaitsee kuudessa isoimmassa kaupungissa, eli Helsingissä, Tampereella, Espoossa, Turussa, Vantaalla ja Oulussa, ja sitten loput kaksi kolmannesta ovat muualla, ja näillä maaseutualueilla ja pienemmissä kaupungeissa on vielä edellä kuvaamiani ongelmia suurempiakin ongelmia. Meidän talokannastamme valtaosa on rakennettu 60-, 70- ja 80-luvulla, ja itse asiassa 70-luvulla lähiörakentamisen yleistyessä rakentui juuri näitä taloja, jotka nyt ovat siinä noin 50 vuoden iässä ja vaativat ikkunaremontteja, putkiremontteja ja paljon muuta tämäntyyppistä remonttia ja eivät tahdo saada tällä hetkellä lainaa.

Meidän ARA-tuotantomme on tällä hetkellä noin 8 500 asunnon paikkeilla. Viime vuonna Suomeen rakennettiin lähes ennätysmäärä asuntoja, 44 200 käynnistyi, ja tänäkin vuonna ollaan noin 44 000 asunnon tasossa.

Aivan oma lukunsa on sitten kunnallisteknisten rakenteiden korjausvelka, joka osittain limittyy asumiseen. Se on Suomen valtakunnan tasolla noin 2,5 miljardia euroa — vesi-, viemäri-, sähkö- ja osittain myös kaupunkien sisäistä katuverkkoa — ja se on oma haasteensa myös.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Rakentamisen hinnasta tuossa debatissa puhuin, mutta toivon, että kun sisäilmaongelmista puhutaan, niin entistä määrätietoisemmin tehtäisiin työtä puurakentamisen vahvistamiseksi. Meillä on erinomaisia toimijoita Suomessa tällä hetkellä puurakentamisen parissa, ja silloin kun huolehditaan myös rakentamisaikaisesta kuiva- ketjusta, pystytään rakentamaan tähän maahan taloja, joissa ei sisäilmaongelmia ole sillä tavalla kuin näissä 70-, 80-, 90- ja jopa 2000-luvulla rakennetuissa taloissa. On anteeksi- antamatonta, että meillä on tehty sellaisia taloja, että ne ovat peruskorjauskunnossa jopa alle kymmenvuotiaina. Tällaista ei saa enää tapahtua.

18.01 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Kuten tuossa debattipuheenvuorossani totesin, vielä kerran kiitos tarkastusvaliokunnalle kokonaisuudessaan siitä, että tällainen iso asumisen kokonaisuus on otettu omana asiana. Tämä on minun mielestäni hyvä tapa ylipäätään tuoda isoja, strategisesti tärkeitä elementtejä tähän saliin ja keskusteluun.

Totesin myös sen, että on hyvä olla pidemmän aikavälin visio aina vuoteen 2030, koska asuminen jos mikä on myös ilmastonmuutoskysymys. Sen takia on oleellista katsoa asumista kokonaisuutena ja samalla esimerkiksi suhteessa kiertotalouteen: miten asumisen rakentamista, materiaaleja käsitellään, kuinka niitä hyödynnetään? Meillä Suomessa on siihen paljon osaamista. Palasin juuri Japanin Jokohamasta, arvoisa puhemies, missä selvästi kävi ilmi se, että Suomi on maailman johtava kiertotalousmaa, ja nyt huomaamme sen, että muu maailma, mukaan lukien Japani, alkaa meitä seuraamaan, ja se on hieno asia.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

Miten sitten voisimme vaikuttaa asumisen kohtuuhintaisuuteen? Kaavoitus on yksi väline, sen nopeuttaminen. Meillä on hyvää digitalisaatio-osaamista, mutta edelleenkin monet kunnat ovat hitaita omaksumaan uusia käytäntöjä, yhden luukun periaatetta, sellaisia, että palvelu pelaa ja voidaan luvata tietty palvelun laatu ja nopeus.

Toinen asia koskee rakentamista ylipäättään. Sain mahdollisuuden tutustua muun muassa Saksan malliin toimia, missä tehdään monistettavia rakennuskohteita. Miksi Suomessa suunnitellaan aina erikseen kohde? Yksittäinen kohde tuo kustannuksia. Monistettavuus tuo skaalautuvuudellaan mittasuhte-etuja, jolloin päästään alhaisempiin neliöhintoihin. Näkisin mielelläni pääkaupunkiseudulla tai muissa suomalaisissa kasvukeskuksissa sellaisen mallin, että voisimme ehkä pystyä puhumaan 2 500 euron neliöhinnoista. Toki se on kokonaisuus, mutta fiksu ja hyvä teollisuus toivottavasti siihen pystyy.

Viittasin tuossa aikaisemmin ilmastomuutokseen ja olen huolissani myös siitä, että kun esimerkiksi talousvaliokunnassa käsitelimme niin kutsuttua muovidirektiiviä, niin kävi ilmi, että me Suomessa, me suomalaiset, viemme rakennusjätettä pois Suomesta. Me emme sitä itse käsittele. Se on aika uskomatonta maassa, minkä pitäisi olla kiertotalouden edelläkävijä. Eli tässäkin mielessä meiltä puuttuvat ne elinkeinoelämän investoinnit. Ja mikä on se hiilijalanjälki, kun sitä jätettä kuskataan sitten pois Suomesta? Älytöntä, käsittämätöntä. Siinäkin täytyy löytyä malli, että me itse kestävästi käsittelemme sen jätteen ja tuotamme siitä, jos mahdollista, jotain uutta. Osaamme hyödyntää täällä muun muassa kattohuopaa — teemme siitä asfaltin raaka-ainetta. Meillä on lukemattomia hyviä ratkaisuja kiertotaloudelle, ja ne pitää saada näkymään myös isommassa mittakaavassa.

Mutta sitten, arvoisa puhemies, ehkä omaan suosikkiaiheeseeni eli puurakentamiseen. On tietysti hienoa nähdä, että maailmalla, muun muassa Japanissa, tehdään hyvinkin korkeita kerrostaloja puusta, maassa, missä on maanjäristyksiä aidosti ja oikeasti. Meidän edelleen tuntuu olevan vaikea uskoa siihen, että puu voisi olla ratkaisu moneen asiaan. Samalla pitää todeta myös se, että puurakentaminen on myös ilmastoteko. Siksi puunkin jalostusarvo pitää aina maksimoida, kuten aivan kaikessa muussakin.

Joten, arvoisa puhemies, yhteenvetona vielä: kiitos valiokunnalle oikein hyvästä työstä, mutta toivoisin, että tässä visiityössä vuoteen 2025, 2026 tai 2030 tuotaisiin vielä kokonaisvaltaisemmin niin kiertotalouden näkökulma, liikenteen näkökulma kuin sitten se näkökulma, miten saadaan mittasuhte-etu ja kaavoituksen nopeutta ja sitä kautta kohtuuhintaista asumista meille kaikille.

18.07 Silvia Modig vas: Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä on moneen kertaan todettu, tämä on erittäin arvokas mietintö. Tämä ongelmahan on erityisen haastava, koska meidän pitää ratkaista samaan aikaan kahta aivan erityyppistä ongelmaa.

Oma näkökulmani on tietysti helsinkiläinen näkökulma: asuntojen hinnat ovat karanneet käsistä, asuntoja ei ole tarjolla tarpeeksi kysyntään nähden, mikä itsessään nostaa hintoja. Toisaalta meillä on se osa Suomea, josta muutetaan pois ja jossa asunnot ovat menettäneet arvonsa, investointeja on vaikea tehdä, korjauksia on vaikea tehdä. Ollaan aivan yhtä haastavassa tilanteessa mutta täysin toisinpäin.

Tämä asuntopolitiikkahan kytkeytyy hirveän moneen asiaan. Meillä Helsingissä nähdään jo, että se on työllistymisen este. Tietyillä aloilla, matalapalkka-aloilla, on vaikea saada ihmisiä töihin, koska sillä palkalla ei pysty elämään tässä kaupungissa. Se ei riitä omaan kotiin. Helsingissä on myös erityispiirteenä se, että meillä yhä useampi joutuu turvautu-

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

maan toimeentulotukeen pystyäkseen kattamaan asumisen kustannukset, ja se ei voi missään määrin olla tarkoituksenmukaista.

Kun puhutaan Helsingin tilanteesta tai kasvavien kaupunkiseutujen tilanteesta, joskus keskustelu typistyy siihen, että sanotaan vain, että pitää tuottaa lisää. Se on aivan totta, pitää tuottaa lisää, mutta tässäkään määrä ei korvaa laatua, vaan pitää katsoa, mitä tuotetaan. Joskus kuulee sanottavan, että meillä on asuntopula täällä pääkaupunkiseudulla. Ei, meillä on lähes 30 000 asuntoa tyhjillään. Ihmisillä ei vain ole varaa niihin asuntoihin. Eli pitää tuottaa nimenomaan kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja. Se on se, mitä pääkaupunkiseutu tällä hetkellä tarvitsee.

Arvokkaana pidän sitä, että valiokunta nosti ARA-tuotannon ja sen lisäämisen näin voimakkaasti esiin, ja erityisen arvokkaana pidän huomiota siitä, että silloin kun suhdanne on matala, meidän on rakennettava enemmän, yli tavoitteidemme, koska silloin kun suhdanne on korkealla, niin kuin nyt, me jäämme tavoitteesta, koska urakkahinnat ovat niin korkeita, että ARAn määäämiin hintoihin on vaikea päästä, ja toisaalta se ei ole järkevintä veronmaksajien rahan käyttöä rakentaa niitä asuntoja silloin, kun on kaikkein kalleinta. Joten tämä on minusta tärkeä huomio, joka liittyy tähän pitkäjänteisyyteen, jota valiokunta hyvin pitää mietinnössään esillä.

Puhutaan monesti ja myös valiokunta ottaa kantaa siihen, että kaavoitusta pitäisi nopeuttaa. Se on aivan varmasti totta. On varmasti kohtia, joissa voidaan nopeuttaa. Mutta itse kuntapäättäjänä en näe, että meillä se suurin ongelma olisi kaavoituksen hitaus. Helsingillä on tällä hetkellä muistaakseni viiden vuoden kaavavaranto. Se pullonkaula meillä on tontinluovutukset, eli millä saadaan käyntiin se, mitä ollaan kaavoitettu — löydetään siihen oikea toimija ja saadaan taloudellinen yhtälö toimimaan siten, että siitä syntyy edes jossain määrin kohtuuhintaisia asuntoja. Se tontinluovutus on mielestäni se pullonkaula, joka pitäisi kääntää toisinpäin. Se on kunnan parhaimpia keinoja vaikuttaa siihen, mitä lähtee rakentumaan ja millä ehdoilla. Tontinluovutuksella voidaan vaikuttaa segregatioon, tontinluovutuksella voidaan vaikuttaa siihen, että toimija ei panttaa itsellään kymmentä tonttia rakentamattomana odottaessaan parempaa suhdannetta ja parempia voittoja itsellensä. Eli se on semmoinen kannustus kunnille miettiä tontinluovutusta ja miten sitä voi keinona käyttää.

Niin kuin täällä edustaja Skinnari ansiokkaasti toi esiin, asuminenhan on myös iso osa suomalaisten hiilijalanjäljestä, ja kun me tarkastelemme asumisen ekologisuutta, meidän pitää ajatella rakennuskantaa koko sen elinkaarelta: siitä, mistä se materiaali tuotetaan, siihen, kauanko se kestää käytössä, ja siihen, mitä teemme sitten, kun rakennus on elinkaarensa päässä. Silloin rakennusmateriaalin pitää olla raaka-ainetta kiertotaloudelle. Tällä tavalla me pääsemme ekologisissa tavoitteissamme pitkälle, ja totta kai siihen liittyy puurakentaminen. Sitä meidän pitää tukea. Se on kannattavaa meille monella tavalla.

Puurakentamisesta pääsenkin sitten tähän maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistukseen, joka tällä hetkellä on käynnissä. Myös se tarjoaa meille keinoja mahdollistaa kohtuuhintaista asuntotuotantoa. Onko sen sisällä löydettävissä keinoja, joilla kaavoitus nopeutuu tai tehostuu? Onko löydettävissä määräyksiä, jotka ovat turhia tai jotka turhalla tavalla nostavat rakentamisen kustannuksia? Totta kai terveys ja turvallisuus menevät edellä, mutta on olemassa kohtia, joissa voidaan miettiä, onko kaikki niin tarkoituksenmukaista vai olisiko järkevämpää löysentää normeja siten, että rakentamisen kustannukset lasisivat tavalla, joka sitten myös näkyisi asunnon hinnassa loppukäyttäjälle.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

Helsingissä tehdään isoa työtä tällä hetkellä markkinaehtoisien pysäköinnin eteen, jotta pysäköintipaikkojen hinta ja asuntojen hinta saataisiin erilleen toisistaan ja mentäisiin enemmän siihen suuntaan, että se maksaa, joka sen tarvitsee, ja samalla se edistää myös liikennepoliittisia tavoitteitamme.

Viimeisenä huomiona, arvoisa puhemies, kysyntä- ja tarjontatuet: Mehän siis tuemme tuotantoa, jotta rakennettaisiin uutta, mutta samalla tuemme sitten sitä asunnon käyttäjää, jotta hän selviää asumismenoistansa. Tämä suhdehan on aivan kreisi. Suurin osahan menee asumistukeen ja siihen asukkaan tukemiseen, jotta hän selviää siitä asunnosta. Jos siinä puhutaan yli 2 miljardista ja sitten taas siinä tuessa, että tuotetaan uusia asuntoja, puhutaan 10 miljoonasta, niin tässä näkisin keinon. Että jos me tukisimme voimakkaammin ja enemmän sitä kohtuuhintaista tuotantoa, niin saamalla sitä ylös me saisimme asumistukimenoja alas. Tämä hallitus on monessa kohtaa yrittänyt puuttua asumistukimenojen kasvuun, mutta ainoa kestävä tapa alentaa asumistukimenoja on alentaa asumisen hintaa. — Kiitos.

18.13 Pia Viitanen sd: Rouva puhemies! Hieman jäi vielä muutama asia, mitkä haluan erikseen todeta tästä valiokunnan yksimielisestä mietinnöstä. Paitsi että on hyvin tärkeää, että siinä linjataan tämän kahdeksan vuoden pitkäjänteisen ohjelman puolesta, on yhtä tärkeää, että siinä — itselleni eräänä sydänasiana ja uskon, että monelle meistä — on linjaus siitä, että osana tätä ohjelmaa tulee tehdä asuinalueiden kehittämisohjelma, laaja, hallinnonalarajat ylittävä, ja nimenomaan siten nähtynä, että kaikki toimijat, kenelle tämä kuuluu, olisivat saman pöydän ääressä. Toimia tarvitaan niin valtiotasolla kuin kuntatasolla.

Lähiöissä on puolentoista miljoonan suomalaisen koti. Itse kannatan sellaista myönteistä lähiöajattelua, että joka ikisellä ihmisellä tulee olla oikeus käyskennellä tyytyväisenä omassa hyvässä asuinympäristössään, ja sen eteen on oltava valmis tekemään töitä. Valiokunta kirjoittaa tästä asiasta paljon painavaa tekstiä, tekee tästä kannanoton, ja mielestäni on erinomaisen tärkeää, että sitä kautta tämä asia otetaan selkeästi tosissaan.

Valiokunta pohtii myös paljon tähän liittyvää ongelmaa siitä, että silloin tällöin maailmalla olemme nähneet, että asuinalueet, lähiöt ovat päässeet eriytymään ja siellä on sitten tullut erilaisia ongelmia, turvattomuutta ja muuta. Meillä Suomessa sinänsä on tehty kohtuullisen viisaasti, että olemme esimerkiksi asuinalueilla tehneet monipuolista asuntotarjontaa, jossa on ollut vuokra-asuntoa, omistusasuntoa, asumisoikeusasuntoa, monia muotoja, ja olemme rakentaneet monipuolisia lähiöitä. Mutta kyllä nämä eriarvoistumisen uhat ovat tänäkin päivänä olemassa. Me kuulumme asiantuntijoita valiokunnassa myös tästä näkökulmasta ja totesimme, että jotain on tehtävä, jotta myös jatkossa meillä ei mentäisi sellaisiin tilanteisiin kuin esimerkiksi niinkin lähellä kuin naapurimaassamme Ruotsissa olemme nähneet. Nämä ovat isoja kysymyksiä. Tämä edellyttää sitä, että me teemme toimia asuntopoliittisesti, rakennamme kohtuuhintaisia koteja, peruskorjaamme lähiökoteja jne. Se tarvitsee toimia sen suhteen, että alueilla säilyvät palvelut, että pikkupirpanoilla on hyvät koulut, että on matalan kynnyksen sosiaali- ja terveydenhuollon paikkoja saatavilla, että on hyvät liikenneyhteydet, ympäristö on viihtyisä, on harrastusmahdollisuuksia, yhteisöllisyyttä, osallisuutta. Ja sitä turvallisuuttakaan en pistäisi yhtään pahaksi, näitä lähiöreinikaisia vanhan hyvän ajan henkeen voisi olla enemmän. Nythän hallitus teki tässä eräänlaisen päänavauksen, kun se resursoi sitten näitä... [Eero Heinäluoma: Mikäs se lähiöreinikainen on?] — Lähiöreinikainen on lähiöpoliisi. Ei missään tapauksessa negatiivisessa mielessä, vaan tuttu, turvallinen, auktoriteettinen hahmo, joka tarvittaessa vaikka sille nuo-

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

risolle vähän jöötä pitää. Hervannassa oli lähiöreinikainen, kun itse olin lapsi, ja se oli erittäin hieno juttu. Samalla lailla talkkarihenkeä ehkä kaivattaisiin, yhteisöllisyyttä, lisää kaikkea tätä, mielestäni, tämän päivän maailmaan.

Puhemies! Tähän loppuun vielä pari asiaa. Kuten tässä mielestäni hyvin puheenjohtaja Heinäluoma kuvasi, tässä on vahvasti tällaista huolta siitä, että meillä on ongelma myös siinä, että toisaalla tarvitaan kohtuuhintaisia koteja lisää ja toisissa paikoissa niitä joudutaan purkamaan, ja se on iso ongelma. Mielestäni on erittäin tärkeää, että valiokunta linjaa tätä tietynlaista aluepoliittista vastuuta, peräänkuuluttaa sitä. Ei voi olla niin, että mennään lakkauttamaan Savonlinnasta opettajankoulutus ja sitten se johtaa asuntopoliittiseen katastrofiin. Näin ei saisi käydä, vaan pitää tehdä aluekehitystä, joka toimii oikein päin eikä väärin päin, niin kuin tässä Savonlinna-tapauksessa.

Tässä pohditaan myös omakotitalojen ongelmaa jonkin verran ja edellytetään, että hallitus ryhtyisi toimiin miettimään, mitä tehdään näille omakotitaloille, jotka jäävät tyhjilleen. Se on iso ongelma. Tähän muun muassa presidentti Niinistö puuttui omassa kampanjassaan. Edellyttäisin, että tähän hallitus toisissaan myös miettii ratkaisuja.

Ihan loppuun, puhemies, sanon vielä sen, että olen tyytyväinen, että valiokunta jälleen kerran nostaa rakentamisen laadun ja nimenomaan homeongelmat esiin. Tarkastusvaliokunnalla on tästä pitkä, kunniakas historia. Se on tehnyt tärkeää työtä niin edellisillä kausilla kuin tälläkin kaudella, nostanut koko ajan esiin tätä ongelmaa edellyttäen toimia, seurannut niitä. Jälleen kerran tarkastusvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että vastuuta on selkeytettävä, kerta kaikkiaan valvontaa on parannettava ja ihmisen, joka joutuu siihen ikävään, surulliseen homekotiloukkuun, on saatava neuvontaa ja apua. Kyllä uskoisin, että valiokunta vielä siihenkin tulee kiinnittämään jatkossa useita kertoja huomiota. Nyt kun on tämä Terveet tilat -ohjelma, niin kyllä pitäisi toimia niin, että se ohjelma myös resursoidaan asianmukaisella tavalla, jotta myös sitä kautta tukea saadaan.

Puhemies! Monta asiaa on tässä käsitelty. On monta asiaa, mitkä vaikuttavat asuntopoliitiikan hyvään kokonaisuuteen. Se vaikuttaa, mitä tehdään kunnissa, maankäytössä, kaavoituksessa tonttien suhteen. Normienpurusta täällä puhuttiin paljon, ja minustakin se linja on oikea, että jos on normeja, jotka eivät välttämättä palvele tarkoitustaan, niin sanottuja turhia normeja, ne tulee voida heittää roskakoppaan, mutta sitten on myös sellaista ohjausta, mitä todellakin tarvitaan esimerkiksi rakentamisen laadun parantamiseksi ja ylläpitämiseksi. Enpä malta olla toteamatta, että eräästä normista valiokunta myös tässä omassa mietinnössään puhuu, ja se on energiatodistukset. Aikanaanhan eduskunta linjasi, että se jos mikä voisi olla sellainen normi, mikä tänä päivänä ei oikein palvele tarkoitustaan, ja antoi tukensa sille, että vanhoissa omakotitaloissa voisimme toimia niin, että energiatodistukset tulisivat vapaaehtoisiksi. Mutta tässä täytyisi sitten sinne Eurooppaan päin vaikuttaa, ja valiokunta toteaa sen, että edelleen tämä on sinänsä hyvin ajankohtainen asia. — Tässä, puhemies.

18.19 Maria Tolppanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Se, mistä tässä salissa on tänään puhuttu aika paljon tämän asian osalta, on hometalot ja hometalojen syntyminen. Henkilökohtaisesti täytyy sanoa, että minä ihmettelen sitä suunnattomasti, ja haluan kysyä myös, kenen on vastuu. Nimittäin asun itse 30-luvulla rakennetussa puutalossa, ja siellä ei yhdessäkään nurkassa ole hometta, ja aivan samat sääät se on läpikäynyt kuin naapuritalo, joka on rakennettu 15 vuotta sitten ja on homeessa. Kenen on vastuu, ja onko meillä minäkäänlaista mahdollisuutta asettaa rakentajaa vastuuseen siitä, mitä hän tekee? Ilmiselvästi

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

on kysymys rakennusvirheistä. Hometta ei tule taloon, joka rakennetaan kuivasta tavarasta ja joka rakennetaan oikealla tavalla. Toivoisin, että meillä olisi joku mahdollisuus puuttua tähän asiaan, koska se laittaa ihmiset kerta kaikkiaan kontalleen, jos siitä uudesta talosta tai vasta ostetusta talosta tai asunnosta löytyykin hometta. Niitä kauppoja ei saa purettua niin hyvin kuin me kuvittelemme, eikä niistä saa niin hyvin korvausta kuin me kuvittelemme. Siihen tulee aina päälle joka tapauksessa oikeudenkäyntikulut, ja se on aina tappiollista siten tälle ostajapuolelle joka tapauksessa.

Sitten toinen — toivottavasti saan siihen vähän selvyttä: Tässä on mukana tämä osuuskuntamalli. Osuuskuntamalli sinänsä on hyvä asia, mutta myös osuuskuntamalli tarvitsee lainaa, aivan samalla tavalla kuin asunto-osakeyhtiötkin. Osuuskuntamallille ei ole saatavilla pankista erihintaista lainaa kuin kenellekään muulle, se täytyy myöskin muistaa. Ja osuuskuntamallisessakin asumisessa täytyy tehdä talokohtaisia korjauksia ja siitä talosta täytyy pitää huolta, ja sekin maksaa. Mutta se saattaa olla hyvä, saattaa olla, että se laina tulee edullisemmaksi ottaa — vähän tuntuu oudolta, mutta voi tietenkin olla näin. Mutta siitä, mikä on epäselvää tässä osuuskuntamallissa, nyt haluan kysyä valiokunnan puheenjohtajalta: onko nyt niin, että on tulossa lakimuutos, tai onko joku systeemi, millä sitä voidaan kiertää, niin että osuuskuntamallisesta talosta voidaan myöskin vuokrata asuntoja? Osuuskuntamallihan toimii sillä tavalla, että omistetaan osuuksia siitä talosta ja se, joka omistaa osuuksia, asuu siinä asunnossa. Ja se kaulavilla, joka siitä saattaa tulla, on se, että kun ihminen asuu pitkään siinä talossa... Esimerkiksi jos minä asun siinä ja vanhenen sitten ja haluan jossakin vaiheessa muuttaa hoivakotiin ja haluaisin kenties vuokrata sen asuntoni jollekulle toiselle mutten haluaisi luovuttaa sitä pois, koska haluaisin ajatella, että minulla on vielä olemassa oma koti jossakin, johon voin kenties palata, ja siitä saattaisi jopa tulla vähän vuokratuloja sitten eläkepäivinä ja muuta, niin tämänhetkisen lainsäädännön mukaan se on mahdotonta. Osuuskuntamuotoista asuntoa ei voi vuokrata eteenpäin. Se, mikä osuuskuntamallissa on hyvää, on se, että siinä pyritään siihen, että on yhteisöllisyyttä ja yhteisöllisesti hoidetaan esimerkiksi piha-alueita ja saatetaan hoitaa rappukäytävien siivoukset ja muut sellaiset, mikä säästää kustannuksia, enkä missään nimessä vastusta sitä. Mielienkiintoista, kun se on tässä mukana. Valitettavasti en ole ennättänyt lukea ihan kokonaan tätä, tämä kohta on jäänyt lukematta, mutta kun olen itse joskus jossakin vaiheessa asunut osuuskuntamuotoisessa omistusasunnossa, niin haluaisin tietää, onko tämä asia ollut siinä mukana.

Muuten tämä on erittäin hyvä asia, ja todellakin kannatan tätä, että näihin homeasioihin nyt puututaan vahvalla kädellä ja mietitään etukäteen, miten homeasunnot voidaan eliminoida. Nimittäin minä olen joskus aikoinaan tehnyt siitä juttuja, ja se on vain sellainen juttu, että jos home pääsee taloon, niin se ei maalilla lähde, ne itiöt jäävät siihen taloon. Se ei lähde pois, se talo on jossakin vaiheessa purettava. Aina lähtee tulemaan uutta hometta jostakin paikasta. Näin kävi muun muassa VTT:llä. Kun he rakensivat bunkkerin, missä tutkittiin homeita, niin se ensimmäinen piti purkaa, koska sinne pääsi homeitiöitä vähän ilmaan. Se oli sinänsä vähän paradoksaalinen asia, mutta näin se käy.

Ja tietysti kannan huolta siitä, että varsinkin tuolla maaseudulla on näitä lähestulkoon tyhjiä omakotitaloja, joissa asuu yksi vanha nainen tai yksi vanha mies. Heillä ei ole mahdollisuutta muuttaa pois sieltä, koska sitä taloa ei saa myytyä — kuitenkin siinä on niin paljon kiinni — eikä saa vuokra-asuntoa, kun on omistusasunto. Tämä on aika lailla hankala asia, ja toivoisin, että siihenkin löytäisimme vastauksen.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

18.25 **Eero Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Muutama kommentti käytettyihin puheenvuoroihin tai esillä olleisiin kysymyksiin:

Tämä rakentamisen laatukysymys on tietysti aito kysymys ja suuri huolenaihe, siitä edustaja Heinonen ja muun muassa edustaja Tolppanen ja myös edustaja Viitanen puhuivat. Kun puhutaan rakentamisen laadusta, niin täytyy sanoa, että tässä tarkastusvaliokunnan työssähän kävi selvästi ilmi, että kysymys on paitsi rakentamisen ratkaisuista — kuivaketjusta, niin kuin täällä on sanottu — myös rakennusten oikeasta käytöstä. Varsinkin julkisten rakennusten osalta on jouduttu toteamaan, että ilmanvaihtoa ei ole tehty niin kuin olisi pitänyt tehdä ja että on säästetty, pidetty viikonloppuna kiinni ilmastointia säästösyistä, vaikka ehkä sitten loppujen lopuksi sen ilmastoinnin osalta lähtökohta piirustuksissa ja suunnittelussa on ollut, että ilmastointi on toiminnassa koko ajan, niin että haitallisia kaasuja ei pääse imeytymään. Nämä käyttöohjeet ovat vielä rakennuskohtaisia. Sen takia valiokunta on tuossa omassa mietinnössään lähtenyt siitä, että myös tästä rakennusten käytöstä pitää puhua.

Laadusta ja kosteusongelmasta on olemassa vanhoja eduskunnan päätöksiä, ja niitä tarkastusvaliokunta käy lävitse, kun hallituksen vuosikertomusta käsitellään. Niihin palataan ilmeisestikin joko tämän vuoden lopussa tai sitten ensi vuoden alussa, mutta joka tapauksessa tämän vaalikauden aikana.

Edustaja Skinnari puhui mielenkiintoisella tavalla tästä monistettavuudesta. Se ei oikeastaan tullut valiokunnan työssä esille. Hyvin jännä ilmiö, että vaikka asiantuntijoita kuultiin aika paljon, niin tämä monistettavuus-ajatus ei ollut esillä, ja uskon, että kun tätä kahdeksan vuoden kehitysohjelmaa ensi vaalikaudella tehdään, niin sen tekijät ottavat tänään käydyin keskustelun huomioon ja myös edustaja Skinnarin ajatukset. Ja parhaassa tapauksessa saattaa olla niin, että edustaja Skinnari on siellä itse päättämässä asioista, niin että nämä terveiset voivat mennä myös hänen kauttaan suoraan perille.

Puurakentaminen on iso asia, ja sillä on ekologinen merkitys, niin kuin tässä todettiin. Sen puolesta voimme tehdä vielä aika paljon. Sehän ei ole lyönyt lävitse vielääkään, ja me olemme tässä tulleet, hämmästyttävää kyllä, jäljessä monia muita maita, jotka ovat rakennusmääräyksiä kehittäneet niin, että puurakentaminen on ollut suositumpaa. Betoni on ollut meillä hallitseva ajattelutapa. Betoniteollisuus on hoitanut oman informaationsa myös päätöksentekoon.

Näistä taantuvista alueista edustaja Modig ja edustaja Viitanen puhuivat, ja se on iso kysymys. Mehän käsitelimme myös tätä presidentti Niinistön presidentinvaalien yhteydessä lanseeraamaa ajatusta siitä, että voisiko yhteiskunta jollakin tavalla olla mukana auttamassa tapauksissa, joissa ollaan vaikka taantuvalla teollisuuspaikkakunnalla ja asuntojen arvot menettävät merkityksensä — omakotitalo voi olla alle 100 000 euroa, ja sillä hinnalla saa ehkä yhden huoneen pääkaupunkiseudulta — että mitä tälle voitaisiin tehdä. Mutta jännää oli, että yksikään asiantuntija, arvoisa puhemies, ei esittänyt tähän ratkaisuja. Ja vaikka valiokunta kävi tätä lävitse, niin todettiin, että me joudumme nostamaan kädet pystyyn emmekä tähän hätään niitä löytäneet. Mutta jättäisin tämän nyt sitten läksynä kyllä ehkä nykyiselle hallitukselle vielä ja joka tapauksessa uudelle hallitukselle, kun se ohjelmaa tekee.

Edustaja Tolppanen pohdiskeli tätä asumisosuuskuntakysymystä, ja meillä on sata vuotta ollut Suomessa mahdollista tehdä asunto-osuuskuntia. Ne eivät ole kuitenkaan yleistyneet, mutta kyllä valiokunta on siitä vakuuttunut, että se on asumisratkaisuna ihan hyvä muoto, eli sehän on siinä vuokra-asumisen ja sitten omistusasumisen välissä. Ja osuuskuntamuotoinen päätöksenteko on meille suomalaisille tuttua, meillä on vahvaa

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

osuustoimintaa. Mutta ilmeistä on tähän liittyen se, että jos sitä haluttaisiin edistää, niin lainsäädäntöä pitäisi tältä osin kyllä kirjoittaa uusiksi ja rakentaa selkeämmät sävelet.

Osuuskuntamallissa on se hyvä puoli, että siinä asukkaalla, osuuskunnan jäsenellä, on vahvempi asema kuin asumisoikeustapauksissa. Asumisoikeus antaa huomattavasti heikommat oikeudet asunnossa olevalle kuin osuuskuntamalli antaisi. Tämähän on ollut asumisoikeusasunnossa asuvien yksi kritiikin kohde. Joten oletus on, että jos tätä halutaan viedä eteenpäin, niin se edellyttää myös lainsäädäntömuutoksia. Ruotsi esimerkiksi, monet muut maat, jotkut Pohjoismaista, Kanada ja niin edelleen ovat kehittäneet tätä osuuskuntamallia, ja meidän kannattaa tässä kulkea. On parempi, että täällä on olemassa erilaisia kukkia, joita saa ottaa käyttöön, kuin että mennään kaikki yhdellä mallilla.

Vielä kerran lämmin kiitos edustajille erinomaisen hyvästä keskustelusta. Tämä vahva yksimielisyys, joka tästä salista lähtee, kyllä tulee siivittämään päätöksentekoa varmasti tämän vaalikauden aikana mutta myös sitten ensi vaalikaudella, kun tämä pidemmän ajan, kahdeksan vuoden, ohjelma tehdään.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi tarkastusvaliokunnan omasta asiastaan O 61/2016 vp laatimaan mietintöön sisältyvän kannanoton. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion virkamieslain ja kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain sekä poliisin hallinnosta annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 37/2018 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 11/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

18.30 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion virkamieslakia, kunnallisesta viranhaltijasta annettua lakia sekä poliisin hallinnosta annettua lakia. Poliisin hallinnosta annetun lain säännökseen poliisin eroamisistä lisätäisiin mahdollisuus jatkaa virkasuhdetta eroamisien täyttymisen jälkeen enintään kahdella vuodella poliisimiehen omalla suostumuksella.

Poliisi virkamiehenä toimii julkisen vallan edustajana ja toteuttajana sekä siten samalla jokaisen kansalaisen palvelijana. Hänen tehtävänsä on turvata, että kansalainen saa kaikki hänelle kuuluvat edut ja oikeudet. Kansalaisten on myös voitava luottaa siihen, että valtion tehtäviä hoitaa koulutettu, ammattitaitoinen, pätevä ja sekä fyysisesti että henkisesti terveydentilaltaan hyväkuntoinen poliisi. On myös muistettava, että poliisin virassapysymisoikeus on luotu paljolti takaamaan hänen objektiivisuuttaan ja itsenäisyyttään hoitamaan virassa.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

Poliisin hallinnosta annetun lain 15 §:n mukaan poliisimiehen eroamisikä on tällä hetkellä 68 vuotta. Virkamieslain mukaan poliisin virkasuhde päättyy ilman irtisanomista tai muuta virkasuhteen päättymistä tarkoittavaa toimenpidettä sen kuukauden päättyessä, jonka aikana virkamies saavuttaa eroamisiän. Minulla se ikä on siis nyt 68 vuotta, mutta tässä esityksessä ehdotetaan, että eroamisiän täyttymisestä huolimatta minun virkasuhdettani voidaan suostumuksellani jatkaa enintään kahdella vuodella. Olisin silloin 70-vuotias. Pidän tätä ikää normaaliin poliisitoimeen liian korkeana.

On toisaalta hyvä, että nyt lainmuutoksella mahdollistetaan poliisille työurien pidentäminen. Pidän kuitenkin tätä pidentämistä hyvänä vain silloin, kun henkilön asiantuntemusta tarvitaan organisaatiossa. Järjestyksenvalvonnassa nakkikioskilla tai ravintolan edessä en näe kovin paljon asiantuntijatehtäviä 70-vuotiaalle poliisimiehelle. Tämä ikä koskee niin miehiä kuin naisiaakin. Minun äitinikin olisi siellä nakkikioskilla järjestyksenvalvonnassa näillä edellytyksillä. Tässäkin salissa on ajoittain 70-vuotiaita edustajia. Voitte ajatella itsekkin, millaista olisi olla siinä iässä järjestyksenvalvonnassa, kun vastapuolella on elämänsä parhaassa iässä olevia nuorukaisia tai neitosia. Mielestäni poliisin eläkkeellejäämisikäkin on jo nyt liian korkea. Minulla se on 60 vuotta ja 4 kuukautta, ja aion käyttää sen mahdollisuuden hyväkseni. Se ei toivottavasti tarkoita, että elämäni loppuu siihen, vaikka historiaa tarkastellen eläkkeelle jääminen on monen poliisin turma. Tunnen useita poliiseja, jotka eläkkeelle jäätyään ovat varsin pian menehtyneet. He ovat olleet valtiolle erittäin edullisia virkamiehiä.

18.34 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Tänään kyselytunnilla puhuttiin työehtojen heikentämisestä, täällä salissa aikaisemmin on käsitelty työntekijöiden työehtojen heikentämistä, ja tässä tänään illalla käsittelyssä on virkamiesten työehtojen heikentäminen. Kyse on sekä valtion virkamiesten että kunnallisten virkamiesten työehtojen heikentämisestä. Merkittävää on, niin kuin tämän hallituksen nykyinen linja on, että näitäkään asioita ei ole neuvoteltu kolmikannassa. Elikkä työntekijät ja työnantajat eivät ole olleet tässä mukana.

Tässä esityksessä on kaksi hyvää kohtaa: Toiseen niistä edellinen edustaja tuossa viittasi elikkä eläkkeelle siirtymiseen: omasta tahdostaan voi sen merkityn päivämäärän jälkeen vielä jatkaa kaksi vuotta. Tämä tulee siis valtion ja kuntien virkamiesten osalta ja lisätään erikseen myöskin poliisilakiin. Toinen hyvä uudistus on se, että virkasiirroista päättäminen tehdään helpommaksi niin, että se ministeriö, josta viranhaltija siirtyy, voi tehdä sen päätöksen.

Mutta tästä heikennysten listasta, jota tässä kohtaa esitetään, on jo todettu tässä hallituksen esityksen käsittelyssä, että sillä ei ole mitään tekemistä työllisyysvaikutusten kanssa. Ainoa, mihin se vaikuttaa, on epävarmuus viranhaltijoiden työn tekemisessä. Kun kuvitellaan, että miksi meillä viranhaltijat yleensä virkoihin palkataan, niin peruste ei ole suhdanne, peruste ei ole se, että jossakin tulee tilauksia tai tilaukset vähenevät, vaan peruste on se, että johonkin virkaan tarvitaan ihminen tekemään päätöksiä, ja näitä perustellaan nyt sitten sillä, että niillä olisi erillisiä työllistymisvaikutuksia. Näillä heikennyksillä ei ole.

Meillä hallintovaliokunnan aikaisemmissa mietinnöissä on erikseen todettu, että sen lisäksi, että en myöskään tue työntekijöiden työehtojen heikentämistä, erityisesti virkamiesten kohdalla tilanne on vielä toinen. Virkamiesten työn luonne on hyvin erilainen kuin työsuhteisten työn luonne, mutta siitä huolimatta nämä heikennykset siis halutaan tehdä.

Täällä on kolme erilaista heikennystä:

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

Ensimmäinen on takaisinottovelvollisuuden lyhentäminen. Takaisinottovelvollisuudesta eli siitä, että ilmoitetaan aikaisemmin työttömäksi jääneelle ihmiselle, että nyt täällä vapautuisi paikka, on katsottu, että on hallinnollisesti niin vaikeaa ja raskas menettely lähettää sitä tietoa, että siitä syystä pitää tämä lyhennys tehdä. Esityksessä oli ensin nykyisestä 24 kuukauden mallista siirtyminen 6 kuukauteen, mutta valiokuntakäsittelyssä saatiin ministerin päättää sen verran käännettyä, että se siirtyi 12 kuukauteen.

Toisena on se, että pitkäaikaistyöttömät voidaan ottaa määräaikaiseen virkasuhteeseen ilman perusteita määräaikaisuudelle. Siis määräaikaiseen virkasuhteeseenhan — tai työsuhteeseenkin mutta erityisesti virkasuhteeseen — voidaan ottaa, jos peruste on määräaikainen tai jos ihminen itse haluaa tai jotain muuta, mutta en vielä tuon käsittelyn aikana saanut selville semmoista virkaa, joka perustettaisiin vuodeksi ja johon voisi hypätä ihminen, joka on ollut pitkäaikaistyöttömänä.

Kolmantena asiana on koeajan pidennys. Työsuhteisten osaltahan koeaikaa pidennettiin joissakin tapauksissa jatkettavaksi 6 kuukauteen aikaisemmasta 4 kuukaudesta ja sitä ennen 3:sta. Virkapuolella mahdollisuus 6 kuukauteen koeajan osalta on ollut jo tähänkin mennessä, mutta nyt hallitus tekee siihen sellaisen lisäyksen, että koeaikaa voidaan pidentää, jos ihminen on työkyvytön tai vanhempainvapaalla. Eli jos ihminen sattuu sairastumaan koeajan aikana, niin koeaikaa jatketaan. Tai jos ihminen sattuu vaikka tulemaan raskaaksi tai joutuu jäämään äitiyslomalle tai vanhempainvapaalle, niin koeaikaa voidaan jatkaa. Eli jos suora kiristys erityisesti nuorille naisille. Eli kun hakee työpaikkaa raskaana ollessa ja sitten siinä on koeaika, niin kun palaa vaikka kolmen vuoden jälkeen, niin se koeaika on uudelleen edessä.

En ymmärrä tällaista logiikkaa, ja siitä syystä olemme tehneet tietenkin näihin kolmeen asiaan pykälämuutokset, joista sitten täällä huomenna äänestetään.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus eduskunnan tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2017

Kertomus K 13/2018 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 4/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 13/2018 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

6. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Ulkopoliittisen instituutin tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2017

Kertomus K 15/2018 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 5/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 15/2018 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

7. Lakialoite laiksi rikoslain 17 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 27/2018 vp Jari Ronkainen ps ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu

18.41 **Jari Ronkainen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tekemässäni lakialoitteessa esitän muutettavaksi rikoslain 17 lukua. Lukuun rikoksista yleistä järjestystä vastaan lisättäisiin uusina kohtina ensihoitotehtävää suorittavan henkilön väkivaltainen vastustaminen sekä ensihoitotehtävää suorittavan henkilön vastustaminen. Lakialoitteeni tarkoituksena on, että väkivallasta ensihoitajia kohtaan tuomittaisiin yhtä ankarasti kuin virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta.

Tarve ja kiire lakimuutokselle on suuri. Väkivalta ensihoitajia kohtaan kasvaa ja on kasvanut siihen pisteeseen, että toimia tarvitaan. Ensihoitoalan Liitto toteutti alkuvuodesta kyselyn, johon vastasi 377 ensihoitoa suorittavaa henkilöä. Yli 90 prosenttia kertoi kokeneensa työssään uhka- ja väkivaltatilanteita. Joka neljäs oli joutunut pahoinpitelyn kohteeksi.

Arvoisa puhemies! Ensihoitajat suorittavat julkista tehtävää ja auttavat välittömän avun tarpeessa olevia hädänalaisia ihmisiä. Tehtävää ei kuitenkaan rinnasteta viranomaistoimintaan. Suomen oikeusjärjestyksessä on katsottu, ettei ensihoitotehtävässä käytetä julkista valtaa. Tulkinta on sama, vaikka ensihoitajana toimisi pelastuslaitoksen viranhaltija. Näin ollen ensihoitajan pahoinpitelijää ei voida tuomita missään tapauksissa virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta.

Lakialoitteellani on kaksi pyrkimystä: Ensinnäkin rangaistusasteikon korotuksella on ennaltaehkäisevä vaikutus. Se nostaa kynnystä käydä ensihoitajien kimppuun. Toiseksi se antaa selkeän viestin siitä, että ensihoitajiin kohdistuvaan väkivaltaan suhtaudutaan äärimmäisen vakavasti. Osaltaan se myös nostaa ammattikunnan arvostusta enemmän sille tasolle, jolle se kuuluu. Ainakin minun periaatteisiini kuuluu, että on aivan yhtä rangaistavaa hyökätä ensihoitajan kuin poliisinkin kimppuun.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteeni sopii hallitusohjelman tavoitteisiin. Ohjelmaan on kirjattu, että hallitus parantaa rikoksen uhrin asemaa rikosprosessissa lainsäädäntöä kehittämällä. Varmistetaan, että rikoksista annettavat rangaistukset ovat oikeudenmukaisessa suhteessa teon moitittavuuteen. Lisäksi tarkoituksena on tarkastaa väkivaltarikosten rangaistustasoa.

Vuonna 2017 oikeusministeriö toteutti kansan oikeudentajua kartoittavan tutkimuksen. Yhtenä tuloksena oli, että väestön asenteet väkivaltarikoksia kohtaan ovat tuomareita tiukempia. Kansalaiset tuomitsisivat ankarammin kuin tuomarit henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset ja hiukan lievemmin omaisuuteen kohdistuvat rikokset.

Arvoisa puhemies! Esitän, että aloitteeni pohjalta ryhdytään lainmuutoksen valmisteluun, joka suojaisi tärkeää työtä tekevät ensihoitajat ja muuttaisi rikoslakia oikeudenmukaisempaan suuntaan. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

18.45 **Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt haluaisin kyllä kysyä tämän lakiesityksen tekijältä: Onko tässä otettu huomioon sellainen asia, että jos autettava on esimerkiksi kaatunut ja lyönyt päänsä ja on niin sanotusti sekaisin ja sitten siihen tulee ensihoitaja auttamaan, niin hän huijaa pois kaikki ympäriltään ja saa sitten siitä vielä tuomion, kun on kaatunut, jos hän sattuu huijomaan pois? En nyt ymmärrä tätä ja haluaisin, että pikkusen aukaistaan sitä, että mitä tämä tarkoittaa, milloin ensihoitajan kimpun käydään. Pääsääntöisesti kai se on sitten semmoinen tilanne, missä toinen on autettavassa kunnossa, kun sinne ensihoitaja ylipäättään tulee. Eli mitä tällä niin kuin haetaan, mitä tällä tarkoitetaan? Ettei tässä pääse sitten käymään niin, että menee lapsi pesuveden mukana eikä uskalleta enää soittaa ensihoitajaa, kun se autettava on siinä tilassa, että se huijaa kaikkia, potkii kaikkea eikä anna kenenkään tulla lähelle — on sekaisin, koska löi päänsä.

18.46 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai rikoslaissa on erityiset säännökset vastuuvapaudesta ja moitittavuuden poistamisesta. Mikäli henkilö on tilassa, että ei esimerkiksi ymmärrä tekoaan, silloinhan tulee jo se, että ei ymmärrä asiaa, tai sitten nämä muut vastuuvapausperusteet. Että tietenkään rikosoikeuden normaalia käytöalaa tällä ei laajennettaisi. Minusta se on aivan itsestään selvä asia.

Puhemies Paula Risikko: Sitten puhujalista.

18.46 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Ronkaiselle tästä hyvästä lakialoitteesta, jolla siis rikoslakiin lisättäisiin pykälät ensihoidotehtävää suorittavan henkilön vastustamisesta ja väkivaltaisesta vastustamisesta sekä määriteltäisiin teoista annettavat minimi- ja maksimirangaistukset.

Perussuomalaisen edustaja Ronkainen esitteli edellä tämän lakialoitteen ja sen perustelut varsin hyvin, ja kuten tässä lakialoitteessa on todettu, ensihoidossa tapahtuu vuosittain satoja uhka- ja väkivaltatilanteita. Lisäksi tilastojen mukaan väkivallan uhka on lisääntynyt viime vuosina, eivätkä nämä luvut, joita tilastoissa on esitetty, edes sisällä kaikkia tilanteita. Tämä mainittu suuntaus väkivallan ja sen uhkan lisääntymisestä myös ensihoidotehtävissä on erittäin huolestuttavaa, ja siihen on kyllä todellakin puututtava, niin kuin tässä lakialoitteessa pyritään tekemään.

Arvoisa puhemies! Ensihoidon työntekijöihin kohdistuva väkivalta tai sen uhka vaikeuttaa merkittävästi heidän työtään, ja siihen sisältyy tosiaan muun muassa ensihoitoa äkillisesti sairastuneille tai loukkaantuneille, lyhyesti sanottuna elintärkeitä toimintoja. Onkin täysin perusteltua, että tällaiseen väkivallan muotoon, kuten kaikkiin muihinkin väkivallan muotoihin, suhtaudutaan suurella vakavuudella, ja juuri siihenhän tällä lakialoitteella tähdätään. Samalla lisättäisiin rangaistusten oikeudenmukaisuutta.

Ihmettelen kyllä hieman tässä edustaja Tolppasen edellä esittämää kritiikkiä, johon toki edustaja Meri tässä hyvin vastasi.

Arvoisa puhemies! Olen myös itse allekirjoittanut edustaja Ronkaisen lakialoitteen ja toivon sille menestyksellistä valiokunta- ja eduskuntakäsittelyä.

18.48 **Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin, siis ymmärtääkseni esitin kysymyksen ja kysyin, että miten käy tällaisissa tapauksissa, ja sain siihen kyllä edustaja Mereltä vastuksenkin. Mielestäni en kyllä sillä tavalla kritiikkiä kritiik-

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

kiä esittänyt vaan kysyin asiaa, että entäs silloin, jos tilanne onkin tämä, täytyykö pelätä. Onko syytä olla huolissaan, se oli se lähtökohta tässä.

Puhemies Paula Risikko: Puhujalistalle.

18.49 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Toki on hyvä selvittää kansalle ja kuuntelijoille, mistä on kysymys. Samahan se on, jos vaikka on terveystieteiden lääkäri ja virkamies, samanlaisia asioita tulee tietysti potilaille mieleen, ja näitä tilanteita tulee jatkuvasti. Onhan se nytkin jo niin, että jos käyt poliisin kimppuun ja olet täysin sekaisin ja ymmärrystä vaila terveydentilan vuoksi, ei suinkaan päihtyneisyydestä johtuen, niin nämä vastuuvapausperusteet tulevat kysymykseen. Mutta tietysti jos menet pirtuuttasi lyömään, niin ei silloin tietenkään.

Katsoin rikoslaista virkamiehen väkivaltaisen vastustamisen ja normaalipahoinpitelyn eroa, ja kyllä siinä on merkittävä ero. Normaalissa pahoinpitelytuomiossa tulee sakko tai 2 vuotta vankeutta, ja jos kyseeseen tulee virkamiehen väkivaltaisen vastustaminen, niin silloin lähdetään siitä, että se on aina vankeusrangaistus ja se on vähintään 4 kuukautta ja enintään 4 vuotta. Toki se voidaan määrätä ehdollisena, mutta se osoittaa juuri sen teon erityistä moitittavuutta, että ihmiset altistavat ammattinsa vuoksi itsensä työssään meidän auttamiseksi, kuten poliisit, ensihoitajat, lääkärit, rajavartijat, monet semmoiset ihmiset, jotka haluavat tehdä hyvää ihmisille. Siellä on vakavia tilanteita, ja he tulevat sinne altistaen itsensä ja oman terveytensä, ja sitten jos siinä käytetään nimenomaan moitittavaa väkivaltaa tai vastustamista, niin kyllä sen pitää rangaistuksessa näkyä. Toivon mukaan oikeusministeri ottaa tämän pikaisesti käsittelyyn, ja toivon tietysti lakivaliokunnalta, että tähän puututaan.

Perussuomalaisilla, kuten tässä edustaja Ronkaisella, on ollut mielestäni viime aikoina ja viimeisen vuodenkin aikana erittäin hyviä lakialoitteita. Näistä haluaisin mainita muun muassa edustaja Ronkaisen lakialoitteen koskien halat-teurastusta ja sen kieltämistä. Se on nyt tulossa eläinsuojelulakiin. Samaten se, mistä olen saanut palautetta, oma lakialoitteeni koskien seksuaalista sekaantumista eläimiin, on tulossa nyt rangaistavaksi vihdoinkin Suomessa laaja-alaisesti. Olen siitä saanut joiltakin ryhmittymiltä paljon postia. Oikeusvaltiooon ei kuulu tämäntapainen toiminta, ja rikoslain tehtävänä on yleisesti kertoa, mikä yhteiskunnassa on hyväksyttävää. En ole koskaan kuvitellut, että pelkillä rangaistuksilla tämä epämiellyttävä toiminta poistuu, mutta siitä huolimatta ei kannata poistaa rangaistuksia niistä tai olla laajentamatta rikosoikeudellista rangaistuksen alaa. Voidaan ajatella myös niin, että esimerkiksi rattijuopumusta tai pedofiliaa ja lapsiin sekaantumista esiintyy, mutta kukaan ei varmaan vakavissaan esitä, että näiden rangaistavuus pitäisi poistaa.

Kiitos Jari Ronkaiselle hyvästä lakialoitteesta.

18.52 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Heinäkuussa sosiaali- ja terveysministeriö lähetti lausuntokierrokselle luonnoksen hallituksen esitykseksi uudeksi asiakas- ja potilaslainsiksi. Hallituksen esitysluonnoksessa oli kuitenkin lakialoitteessani esittämä ajatus käännetty täysin pääläelle: Ensihoitajille suunniteltiin rajoitustoimenpiteitä potilaita kohtaan, ja se käytännön kenttätöössä olisi täysin toinen juttu kuin ministeriön paperilla. Osa poliisin tehtävistä olisi siirretty ensihoitajille ilman virkamiehille kuuluvaa lainsuojaa.

Lakiluonnos sai lausuntokierroksella niin kriittistä palautetta, että se palautettiin jatkovalmisteluun eikä etene enää tällä vaalikaudella. Kehottaisin jatkovalmistelussa otta-

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

maan huomioon tänään täällä esitetyt kommentit ensihoitajien työturvallisuuden ja aseman parantamiseksi. Lainsäädännössä on ehdottomasti lähdettävä liikkeelle potilaiden oikeuksista, aivan niin kuin edustaja Tolppanen tässä sanoi, mutta myös turvattava hoitajien oikeudet. Minun mielestäni edustaja Meri kertoi jo hyvin selkeästi tässä, mistä on kyse.

Arvoisa puhemies! Haluan esittää kuitenkin kiitokset kaikille aloitteen allekirjoittajille ja toivon, että aloite pääsee vielä valiokuntakäsittelyyn kiireellisen luonteensa ja tärkeän aiheensa takia. — Kiitos.

18.53 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä lakialoitteessa on aivan varmasti sinällään tärkeä päämäärä ja ajatus siitä, että ensihoitotehtävissä olevia henkilöitä tulisi pystyä paremmin suojaamaan, ja sanoisin, että tänä päivänä ei pelkästään ensihoitoon liittyvissä tilanteissa vaan terveydenhuollossa paljon laajemminkin ja esimerkiksi päivystystehtävissä, vaikkapa terveyskeskusten päivystyksissä ja vastaavissa, näitä tilanteita tulee jatkuvasti eteen. Mutta todellakin sitten, kun mietitään Suomen oikeusjärjestystä ja mietitään sitä, mikä on se ensihoitajan ja terveydenhoitohenkilökunnan asema, kuitenkin katsotaan, että siinä ei käytetä julkista valtaa, niin kuin tässä lakialoitteessakin selitysosoissa kyllä tuodaan esille, ja siinä mielessä se, että ensihoitajaa kohdeltaisiin ikään kuin viranhaltijana tässä tilanteessa, varmasti oikeusjärjestyksen kannalta, loogisuuden kannalta aiheuttaa tässä varmaankin nyt sen kysymyksen, vaikka varmaan päämäärästä sinällään ollaan yhtä mieltä.

Ajattelen myös sellaisia tilanteita, joissa voi olla ehkä vaikeaa jälkikäteen todentaa sitä, mikä on ollut henkilön toimintakyky suhteessa siihen, onko hänen terveydentilansa tai ymmärryksensä alentunut. Ajatellaan nyt vaikkapa verensokerin alentumista tai esimerkiksi nestehukassa toimivaa henkilöä, joka saattaa väkivaltaisesti vastustaa ihmistä, joka pyrkii häntä auttamaan. Olen esimerkiksi urheilukisoissa todistanut tilanteita, joissa henkilö on ollut uupumuksen partaalla esimerkiksi nestehukan takia ja lyönyt häntä auttamaan tulleet ihmisiä ja myöskin niitä ihmisiä, jotka ovat siinä tilanteessa yrittäneet poistaa hänet radalta esimerkiksi maratonin yhteydessä tai vastaavan urheilusuorituksen yhteydessä. Nämä ovat sellaisia, että jos näissä ruvetaan todellakin sitten jälkikäteen miettimään, missä se raja on mennyt ja onko ihminen ollut täydessä ymmärryksessä ja muuta, niin kyllähän tästä voi tulla vähän hankalia tilanteita. Sinällään ymmärrän kyllä tämän lakialoitteen hyvän päämäärän, mutta ehkä yleisessä oikeusjärjestyksessä ja siinä, kuka on virkamies ja käyttääkö julkista valtaa, on sitten tämän lakialoitteen hankaluus, löytää siinä se oikea kohta.

18.56 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Hyvä näitä virkamiesoikeudellisia määrittelyjä ja muita on pohtia, mutta eihän tietysti tässä sinänsä muutu se jälkikäteispohdinta välttämättä, koska kyllähän nytkin tietysti ensihoitaja voisi tehdä rikosilmoituksen esimerkiksi lievistä pahoinpitelystä tai pahoinpitelystä ja siinäkin jouduttaisiin sitten tutkimaan näitä samoja ongelmia, mitkä ihan perustellusti edustaja Essayah toi esille, mutta tämä rangaistusasteikon muuttaminen osoittaisi tietysti erityistä paheksuttavuutta sitä tekoa kohtaan, jos pystyttäisiin osoittamaan, että se on tahallinen. Rikosoikeudessa kaikki rikokset edellyttävät tahallisuutta, kuten pahoinpitely ja lievä pahoinpitely edellyttävät, ellei teko ole tuottamuksellisesti rangaistu, joka tietysti on äärimmäinen poikkeus rangaistavuuteen. Että mielestäni kuitenkin ei olisi estettä tähän.

Tietysti nämä ovat semmoisia asioita, mitä pitää pohtia, mutta jollain laillahan tämä asia pitää pystyä ratkaisemaan niiden ihmisten suhteen, jotka tuolla altistavat terveytensä. Se

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

sama ongelmatiikka tulee myös, niin kuin kerroin tuossa aikaisemmin, vaikka poliisin kanssa: hän on selkeästi virkamies, ja häneen sovelletaan virkamiehen väkivaltaista vastustamista ja vastustamista koskevia säännöksiä. Tietysti tässä tulisi käyttöalaa lisätä tämä virkamiehen vastustaminen, että sen ymmärtää, että siinä voisi tulla sitä käyttöalan laajennusta.

Lakivaliokunta voi tätä viisautessaan pohtia, ja uskon, että siellä riittää asiantuntemusta ja asiantuntijoiden kannanottojen perusteella saadaan tästä hyvä laki.

18.58 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Essayah nosti esille nämä terveyskeskusten päivystykset, ja niitä voi olla monta muutakin, esimerkiksi kotihoito voi olla sellainen tai joku muu vastaava. On ihan selkeä juttu, kuinka suureksi tämä pitäisi siten mahdollisesti laajentaa. Kuitenkin kun puhutaan ensihoitotehtävää tekevistä henkilöistä, he monta kertaa menevät sellaiseen paikkaan, josta on hyvin pienet ennakkotiedot, ei edes tiedetä, mitä sieltä on vastaan tulossa. Sen takia nimenomaan nämä on tässä tekemäsäni aloitteessa nostettu framille.

Tässä kun Ensihoitoalan Liitto teki kyselyn, siihen kuitenkin vastasi 377 ensihoitoalalla työskentelevää henkilöä ja yli 90 prosenttia kertoi kokeneensa työssään uhka- ja väkivaltatilanteita. Tässä tuskin on ollut kyse sellaisista henkilöistä, jotka ovat kaatuneet ja lyöneet päänsä, vaan luulen, että suurempi ongelma meillä tällä hetkellä ovat päihdekäyttäjät ja muut tällaiset vastaavat, ja mielestäni sen pelotteen pitää olla riittävän kova. Riittääkö ja toimiiko se sitten, jää nähtäväksi, mutta kyllä minä näkisin, että olisi äärimmäisen tärkeää korjata tämä lain puute.

18.59 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Nyt oli pakko juosta takaisin ottamaan puheenvuoro, kun nyt puhuttiin näistä päihteiden käyttäjistä eli alkoholisteista, addikteista — nämä nyt lähinnä, ja sekakäyttäjät kuuluvat myöskin addikteihin. Tässäkin kohdassa pyytäisin huomioimaan, että alkoholismi, addiktioon sairastuminen, narkomania ovat myöskin sairauksia. Ne ovat sairauksia, joihin tarvitaan kaksi asiaa: tarvitaan geeni ja tarvitaan aine. Jos on pelkkä aine, niin ei tule sairaaksi, jos on pelkkä geeni, ei tule sairaaksi, mutta kun on nämä yhdessä, niin tulee sairaaksi.

Ymmärtän varsin hyvin sen lähtökohdan, että ensihoitajan täytyy saada tehdä työnsä — en tiedä, millä tavalla se tuodaan sinne. On hyvä, että turvataan esimerkiksi terveyskeskuksessa työskentelevien ihmisten työn tekeminen. Mikä on se tapa, millä turvataan? Onko se uusi laki, vai onko se se, että siellä on henkilökuntaa enemmän? Joka tapauksessa pitää ihmisten saada tehdä työnsä siten, että työssä ei tarvitse pelätä. Se on se lähtökohta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

8. Lakialoite laiksi vakuutuslainsäädännön muuttamisesta

Lakialoite LA 31/2018 vp Maria Tolppanen sd ym.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelu

19.01 Maria Tolppanen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on lakialoite vakuutusopimuslain muuttamisesta. Tässä lakialoitteessa esitetään muutettavaksi vakuutusopimuslakia. Muutoksella rajattaisiin vakuutuksenantajan mahdollisuus kieltäytyä myöntämästä kotivakuutusta vakuutuksenhakijan maksukyvyttömyyden perusteella. Tämä on se asia, mistä nyt on puhuttu täällä pitkään. Eli keneltäkään ei saa evätä kotivakuutusta sen takia, että henkilöllä on luottotietomerkintä olemassa, sen takia, että tänä päivänä se, että ei ole kotivakuutusta, estää vuokraamasta asuntoa. Tiedän, että nyt on olemassa jo tapoja, missä vuokranantaja voi vakuuttaa tuon asunnon, mutta kaikki vuokranantajat eivät sitä tee, ja tässä esitetään, että nyt on annettava, on pakko antaa, tällaiselle henkilölle kotivakuutus.

Meillä on yksi tällainen poikkeus lainsäädännössä jo aikaisemmin olemassa vakuutusten osalta, ja se on pakollinen liikennevakuutus. Sen saavat kaikki: vaikka kaikilla ei varmasti ole mahdollisuutta eikä ole varallisuutta siihen autoon tai moottoripyörään, pakollisen liikennevakuutuksen saa.

Tässä on kolme kohtaa, mitä lakiin esitetään muutettavaksi. Käyn ne todella nopeasti läpi.

Esitän, että sinne lisätään ”Maksukyvyttömyys hylkäysperusteena” 6 b §:ksi eli että vakuutuksenantaja ei saa hylätä asuinkäytössä olevaan rakennukseen tai huoneistoon liittyvää vahinkovakuutusta sen vuoksi, että vakuutusta hakevalla on luottotietorekisterissä maksuhäiriömerkintä. Tämä on pääasia tässä pykälässä.

Sitten on 38 §, ”Vakuutusmaksun suorittaminen”. Tässä pyritään turvaamaan paitsi se, että henkilöllä on aikaa maksaa, myöskin se, että vakuutuksenantaja saa rahansa. Eli keskeinen sisältö seuraavassa lainauksessa täältä välistä: ”Ensimmäistä maksua ei tarvitse suorittaa ennen vakuutuksenantajan vastuun alkamista, ellei maksun suorittaminen ole vakuutusehtojen mukaan vakuutuksenantajan vastuun alkamisen edellytys, eikä myöhempiä maksuja ennen sovitun vakuutusmaksukauden tai vakuutuskauden alkamista, ellei tästä ole toisessa pykälässä muutoin sovittu.” Eli tämä laki on ollut ylipäättään aika monimutkainen jo aikaisemmin, mutta tämä takaa sen, että ihmisellä ei tarvitse olla monta vakuutusta ikään kuin päällekkäin.

Ja sitten 38 a §, joka on uusi pykälämerkintä: ”Vakuutusmaksu on suoritettava aikaisintaan 14 päivää ennen uuden vakuutusmaksukauden tai vakuutuskauden alkamista.” Tämä takaa sen, että vakuutuksenantaja, vakuutusyhtiö, saa maksunsa, ja ellei saa, niin se voi sanoa tämän vakuutuksen irti, minkä jälkeen vuokranantaja voi tietenkin sanoa sen vuokrasopimuksen irti.

Tässä olen pyrkinyt ottamaan huomioon sekä yksityisen vakuutusyhtiön puolelta asian, että heillä se toimii, että myöskin sen, että ihmiset saisivat kotivakuutuksen ja pääsisivät huonommastakin asemasta ponnistamaan ehkä uudestaan elämisen alkuun.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

19.04 **Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies! Kuulostaa hyvältä ja tasapainoiselta lakialoitteelta. Erittäin suurella mielenkiinnolla juuri kuuntelin tätä, että kun on velvollisuus antaa vakuutus, niin miten sitten vakuutuksenantaja huolehtii siitä, ettei tarvitse esimerkiksi muiden vakuutuksensaajien vakuutusmaksua korottaa esimerkiksi riskiperusteen vuoksi. Tässä on haettu hyvin tämä tasapaino.

Tämä on erittäin tärkeä siinä mielessä, että esimerkiksi itsekin saan paljon yhteydenottoja ihmisiltä, joille on syystä tai toisesta kerääntynyt laskuja, esimerkiksi ikäihmisille sairaalassaolon vuoksi, ja niitä on mennyt jopa ulosottoon asti, ja tulee maksuhäiriö, ja sitten tulee näitä erilaisia ongelmia. Sama koskee tietysti myös asunnon vuokraamista ja montaa muuta asiaa.

Oikein hyvin edustaja Tolppanen tuosta on löytänyt sen tasapainon. Ymmärrän, että nämä ovat tosi monimutkaisia, ja on hyvin huolellisesti tehty työtä, joten kiitos hyvästä lakialoitteesta.

19.05 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on tullut esille tämä ongelma, kun olemme täällä keskustelleet monta kertaa näitten ylivelkaantuneitten tilanteesta ja siitä, millä tavalla esimerkiksi ihmisten, jotka ovat tyhmyyksissään pikavippikierteeseen joutuneet, elämäntilanne — useimmiten vielä nuorilla — on tullut sellaiseksi, että sitten sen jälkeen ei ole enää ollut mahdollisuutta hakea vuokrasopimusta eikä päästä muutoinkaan monessa asiassa elämässä eteenpäin. Siinä mielessä tähän lakialoitteeseen kyllä kannattaa suhtautua ihan vakavasti ja pohtia, olisiko juuri tämä se tie ja mahdollisuus, jolla tätä asiaa voisi lähteä ratkaisemaan.

Käsittääkseni vakuutusyhtiöillä on jonkunmoista vastaantulemista ollut esimerkiksi niissä tilanteissa, kun on näitä vankilasta vapautuvia, joitten kohdalla ensinnäkin se asunnon vuokraaminen vapailta markkinoilta saattaa jo kaiken kaikkiaan olla aika vaikeaa. Ja sitten todellakin, jos sellainen vuokranantaja löytyy, on ilmeisesti jotain senttyypistä vakuutusturvaa kehitetty, jossa tämä vuokranantaja pystyy olemaan myöskin ikään kuin kopin ottajana ja jossa on huomioitu juuri tämä tilanne, että sillä henkilöllä, joka tulee sieltä tietyistä olosuhteista, saattaa olla niin huonot taustat ja ehkä luottotiedot menneet, että hänen ei ole mahdollista nykymaailmassa tässä tilanteessa huolehtia siitä vakuutusturvasta. Näitä tämääntyyppisiä ratkaisuja toivoisi ja sitä, että yhteiskunnassa myöskin huolehditaisiin ja että jos joku asia on sovitettu ja elämässä yritetään mennä eteenpäin, niin siihen löytyisi sitten myöskin sillä tavoin ymmärrystä, että niihin elämän olosuhteisiin ei sitten tämä uuden tien ja uuden mahdollisuuden auraaminen elämässä ikään kuin juuttuisi vaan todellakin pystyttäisiin tämmöisessä tilanteessa tämä vakuutusturva huolehtimaan ja sillä tavalla saamaan ihminen sitten myöskin asunnon syrjään kiinni.

19.07 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Asiahan on todellakin niin, että tänä päivänä myöskin vuokranantaja voi ottaa tämän vakuutuksen, ja tiedän isoja vuokranantajia, jotka tekevät näin. He eivät tee tästä asiasta ongelmaa. Kuten me kaikki tiedämme, kotivakuutus on yksi halvimista vakuutuksista, mitä tässä maassa on, muutaman kymppin per vuosi. Mutta joillekin se on liikaa.

Minä selvittelin tässä syksyllä: Minulla oli siinä pari kaveria, jotka tarvitsivat asunnon. Soitin kaikki vakuutusyhtiöt läpi, ja jokainen kieltäytyi antamasta kotivakuutusta, koska näillä kummallakin kaverilla oli luottotietomerkintä. Se vain on tilanne. Jos siinä ei olisi löytynyt sitten sellaista vuokranantajaa... Kun vuokranantajalle sanottiin, että nyt on tilan-

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

ne tämä, että kotivakuutusta ei saa, niin vuokranantaja yllätykseksi sanoi, että hän voi ottaa sen vastuuvakuutuksen, jaetaan se sitten seuraaville vuokranmaksukerroille — jolloinka se ei tullut ylivoimaiseksi hoitaa, vitonen per kuukausi.

Nämä ovat näitä asioita, missä me puhumme paljon asioista, mutta ei oikein tahdo löytyä aina niitä keinoja sitten hoitaa niitä. Todellakin täytyy sanoa, että tässä pengoimme parinkin ihmisen kanssa ja meidän lakivastaavamme kanssa kunnolla tuota lakia, miten me saamme kummallekin puolelle tästä, ettei mene myöskään niin, että nyt käytetään väärin sitä yksityistä yritystä.

19.09 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Tein viime kaudella samantyyppisen lakialoitteen, joka myös tähtäsi siihen, että kotivakuutuksen tulisi olla etuoikeutettu vakuutus samaan tapaan kuin esimerkiksi sähkösopimus, joka on saatava siitä huolimatta, että luottotiedot eivät olisi kunnossa. Tällä kaudella en ole tätä esitystäni uusinnut sen takia, että olin siinä käsityksessä, että joka tapauksessa ne keskeisimmät vuokranantajat, joille luottotietonsa menettänyt ihminen päätyy, ovat näitä isoja vuokranantajia, joilla on paljon asuntoja ja joilla on resursseja näiden käyttämiseen. Esimerkiksi Helsingissä on hyvin vaikeaa saada yksityiseltä sektorilta luottotiedottomalle henkilölle vuokra-asuntoa, koska kysyntää on niin paljon, ja ne ovat sitten melkein Helsingin kaupungin vuokra-asuntoja, joihinkaan päästään.

Onko tässä todella olemassa semmoinen todennettava ongelma, että luottotiedottomilla ihmisillä on mahdollisuus saada yksityiseltä sektorilta muuten asuntoja mutta ei sitten ole mahdollisuutta sen takia, että se kotivakuutus tulee esteeksi? Olen itse ollut siinä käsityksessä, että se asunnon saaminen painottuu niihin suuriin vuokranantajiin.

19.10 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Todellakin on näin, että ne suuret vuokranantajat, eivät kaikki, nykyisin kyllä enenevässä määrin ottavat asukkaansa puolesta tämän kotivakuutuksen. Mutta kun me asumme Helsingin ulkopuolella, asumme pienemmissä kaupungeissa, joissa ei suuria vuokranantajia ole ja joissa on hyvin paljon yksityisiä vuokranantajia, yksityiset vuokranantajat antaisivat mielellään asuntonsa, koska monesti sitten taas nämä asunnonvuokraajat ovat myös hyvin varmoja vuokranmaksajia, koska heidän vuokrastaan huolehtii joku muu kuin he itse — hyvin monessa tapauksessa — mutta sitten jää saamatta sen takia, että ei saa sitä kotivakuutusta. Tämä on ongelma.

Se on todella hieno asia, jos Helsingissä on jo nyt niin, että täällä vuokranantajat ottavat sen vakuutuksen ihmisen puolesta. Mutta kun me emme voi sitä velvoittaa, niin minä todellakin toivoisin, että lähdettäisiin sille puolelle, että se vakuutusyhtiö myöntää sen vakuutuksen myöskin näissä tapauksissa. Meillä on paljon semmoista pikkusälää, joka kasautuu monen syrjäytyneen ihmisen taikka ilman omaa syytään tähän kurjuuteen joutuneen ihmisen osalle — joka kasautuu sinne päälle — ja sitten siitä tulee se suuri vuori, josta ei pääse yli ja josta kertovat esimerkiksi meidän synkät itsemurhalukumme, valitettavasti.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

9. Lakialoite laiksi ulkomaalaislain 148 §:n 1 momentin 6 kohdan kumoamisesta

Lakialoite LA 38/2018 vp Anna Kontula vas ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

19.12 **Anna Kontula vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkomaalaislain 14 §:n 3 momentin mukaan ulkomaalainen voidaan käännättää maasta, jos hänen voidaan perustellusta syystä epäillä myyvän seksuaalipalveluja. Vuosittain Suomesta käännytetään tämän pykälän perusteella joitakin kymmeniä henkilöitä. Lakiesityksessä esitetään kohtaa poistettavaksi. Seksuaalipalvelujen myynti ei ole Suomessa rikos. Muun muassa kansallinen ihmiskaupparaportointi, Suomen Amnesty, Naisasialiitto Unioni ja Pro-tukipiste ovat arvostelleet säännöstä sen kielteisten ihmisoikeusvaikutusten takia.

Uhka käännätyksestä estää väkivaltaa kokenutta kolmannen maan kansalaista tekemästä rikosilmoitusta, ja ihmiskaupan uhri saatetaan suojelun sijaan käännättää maasta. Esimerkiksi tänä vuonna tammi—syyskuussa Pro-tukipisteen esitunnistamista 13:sta ihmiskaupan uhrista yksikään ei pitänyt järjestelmämme tarjoamaa suojelua vartenotettavana vaihtoehtona. Kaikkien kohdalla kyse ei tietenkään ollut käännätysuhasta, mutta se on yksi selkeästi tunnistettu ongelmakohta suojelujärjestelmässämme.

On myös viitteitä siitä, että säännös paitsi altistaa väkivallalle ja hyväksikäytölle myös rohkaisee niihin. Vaaralliset prostituutioasiakkaat osaavat etsiä nimenomaan kolmansien maiden kansalaisten luo, koska tietävät, että nämä eivät voi turvautua poliisiin. Käännätyksen uhka nostaa kynnystä myös muulle viranomaisavulle esimerkiksi lääkärihoitoon hakeutumisessa.

Arvoisa puhemies! Ulkomaalaislain tarkoittama käännätys ei edellytä todennettua seksuaalipalvelujen myyntiä, vaan pelkkä epäily aikomuksesta riittää. Tällaisen epäilyn voi rajakontrollissa oikeuttaa esimerkiksi Suomeen pyrkivän kolmannen maan kansalaisen matkatavaroista löytyvä vaatetus, seksilelut ja ehkäisyvälineet. Näin säännöstä on mahdollista käyttää lainsäätäjän tarkoituslaajemmin kenen tahansa seksuaalisesti aktiivisen, yleensä naisen, maahantulon estämiseen. Prostituutioon liittyvän stigman vuoksi käännätyspäätöksen kyseenalaistaminen valitusteitse on vaikeaa, ja sen kohteeksi joutuneiden henkilöiden oikeussuoja on heikko.

19.15 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Olisin kysynyt edustaja Kontulalta: Meillä kuitenkin ymmärtääkseni ihmiskaupan torjumisohjelmassa ihmiskaupan uhrilla, jos hän haluaa tehdä yhteistyötä saattaakseen nämä ihmiskauppiaat vastuuseen, on silloin nimenomaisesti oikeus suojeluun, ja myöskin sitten karkotusuhka häneltä väistyy, ja toki vielä sellaisiin toimenpiteisiin, joissa pystytään suojelemaan hänen henkilöllisyyttään ja sitä, että syyteprosessi saadaan alkuun. Tiedän kyllä sen, että Suomessa näitä päätöksiä saatettuja ihmiskauppatapauksia ei juurikaan ole, ja yleensä sitten on käynyt vielä niin, että henkilö on saattanut häipyä maasta siinä vaiheessa, kun asioita olisi pitänyt lähteä oikeasti viemään oikeusprosesseihin. Mutta olisin vielä halunnut edustaja Kontulalta kysyä sitä,

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

onko hän huomioinut sen, että meillä kuitenkin on olemassa tällä hetkellä se mahdollisuus, että jos ihmiskaupan uhri nimenomaisesti haluaa tehdä yhteistyötä viranomaisen kanssa, niin hänelle kyllä kaikki se suojele annetaan, koska on tärkeää, että ihmiskauppiat nimenomaisesti saatetaan vastuuseen näissä tilanteissa ja myöskin esimerkiksi sellaiset kansainväliset rikosketjut, [Puhemies koputtaa] jotka näihin useimmiten liittyvät, pystytään siltä osin katkaisemaan.

19.16 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Suojelun kytkeminen rikostutkintaan on itsessään varsin ongelmallista, ja yhdenvertaisuusvaltuutettu on vastikään kritisoinut sitä. Eihän meillä esimerkiksi, jos henkilö saa sydänkohtauksen, ehdollisteta hänen saamaansa lääkärihoitoa siinä tilanteessa siihen, tekeekö hän rikosilmoituksen jostakin asiasta, saati sitten näinkin vakavassa rikoksessa kuin mistä ihmiskaupassa on kysymys.

Tämä kytkentä itsessään on yksi keskeinen tekijä, joka aiheuttaa sen, että meidän suojelujärjestelmämme ei pysty täyttämään tehtäväänsä, mutta sen lisäksi ongelmana on, että suojelujärjestelmään pääseminen edellyttää, että tapahtumia tutkitaan nimenomaan ihmiskauppana. Ihmiskaupparikos on luonteeltaan sellainen, että useasti siihen liittyvä dokumentaatio kerääntyy vasta aika pitkän tutkinnan aikana. Usein henkilöt ovat sillä lailla traumatisoituneita, että he eivät välttämättä pysty kertomaan koko tarinaa tai tuottamaan sellaisia dokumentteja jo alusta saakka, jotka mahdollistaisivat esitutkinnan aloittamisen ihmiskaupan nimikkeellä. Jos esitutkinta käynnistetään jollakin muulla nimikkeellä, joka voi olla poliisin näkökulmasta täysin relevantti, koska he haluavat käyttää sellaista nimitystä, jonka he voivat myös todistaa oikeudessa, niin se estää tätä henkilöä pääsemästä suojelujärjestelmään silloinkin, vaikka kaikki viranomaiset olisivat itse asiassa yksimielisiä, että todennäköisesti tässä on ihmiskaupasta kysymys. Eli voi olla, että Suomessa kaikki, jotka asiaan ovat jollakin lailla perehtyneitä, ovat yksimielisiä, että meillä on ihmiskauppatapaus käsillä, mutta koska tutkinta ei pysty tuottamaan siitä riittävää dokumentaatiota, joka olisi oikeudellisesti kestävä, niin tässä tilanteessa henkilölle ei voida tarjota paikkaa suojelujärjestelmässä.

Kolmas ongelma, mikä liittyy tähän, on se, että monesti henkilöt itse saattavat olla halettomia yhteistyöhön poliisin ja muiden oikeuslaitoksen viranomaisten kanssa sen takia, että he pelkäävät esimerkiksi läheistensä puolesta siellä lähtömaassa. Missään tapauksessa näitä pelkoja ja estoja ei ainakaan vähennä se, että on erittäin suuri riski, että sen sijaan, että sinä saisitkin suojelua, joka on mahdollisesti se, mitä ollaan tarjoamassa, yhtä hyvin voi käydä niin, että esitutkinnan nimikkeeksi valikoituukin joku muu tai muuttuu myöhemmin joku muu, jolloinka sinut poistetaan maasta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

10. Lakialoite laiksi asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lakialoite LA 52/2018 vp Sari Essayah kd ym.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskustelu

19.19 Sari Essayah kd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakialoite on rinnakkaislakialoite hallituksen esitykselle, missä asumisperusteista sosiaaliturvaa rajat ylittävissä tilanteissa ollaan muuttamassa. Kristillisdemokraateille tämä lakialoite on siinä mielessä hyvin tärkeä ja läheinen ja kytkeytyy puolueen historiaan sillä tavalla, että aikoinaan Kristillisen Liiton aikana kehitysyhteistyöministeri Toimi Kankaanniemi oli tekemässä lainsäädäntöä, jolla mahdollistettiin alun perin se, että kehitys- ja lähetysyhteistyötä tekevien henkilöitten ei tarvinnut palata kesken näitten jaksojen kotimaahansa varmistamaan, että he ja esimerkiksi heidän lapsensa säilyvät suomalaisessa sosiaaliturvassa. Silloin elettiin kovinta lama-aikaa elikkä niitä 90-luvun dramaattisia vuosia, ja tietenkin tässä nyt voi anekdoottina todeta, että ne olivat niitä vuosia, jolloinka bruttokansantuotteen kovasta heikkenemisestä johtuen Suomi saavutti sitten sen 0,7 prosentin kehitysyhteistyötaavoitteensa, mutta niin kuin tiedämme, syyt olivat kyllä kotimaan talouden kannalta huolestuttavat.

Joka tapauksessa siihen aikaan ajoittui siis tämä lainsäädäntö, ja tämä on tässä talossa jo kerran aikaisemminkin ollut vaarassa lipsahtaa siihen, mihin nyt hallituksen esitys toivon mukaan ei kovin tarkoitushakuisesti ole ollut tähtäämässä, vaan toivomme, että tälläkin kertaa kysymys on enempi vähempi lipsahduksesta. Kun keskustelua käytiin tästä varsinaisesta hallituksen esityksestä täällä, vaikutti siltä, että esimerkiksi ministeri Mattila oli tästä asiasta aika lailla niin sanotusti ulkona. Hänen kanssaan kävin vielä keskustelua sitten tuon lähetekeskustelun jälkeen, ja hän totesi, että he ovat ymmärtäneet niin, että kun ensimmäisen yhteydenoton jälkeen Suomen Lähetysseurasta tästä asiasta ei juurikaan mitään yhteydenottoja tullut lähetys- ja kehitysapujärjestöiltä, tämä asia olisi jollakin tavalla ollut järjestyksessä, ja hän kuunteli kyllä huolissaan sitä puheenvuorojen ryöppyä, mitä täältä salista sitten tuli useampienkin edustajien kohdalla kristillisdemokraattisesta ryhmästä, ja taisipa edustaja Kankaanniemiinkin käyttää tästä asiasta silloin puheenvuoron.

Elikkä olisi äärimmäisen tärkeää, että tämä kohta tässä lainsäädännössä ei muuttuisi nyt hallituksen esityksen ehdottamalla tavalla, koska se tarkoittaa niitten vanhojen ongelmien palaamista lähetys- ja kehitysyhteistyötehtävissä olevien ihmisten kohdalla, elikkä heidän täytyy sitten aika ajoin palata Suomeen — tämän hallituksen esityksen pohjalta viiden vuoden välein — jotta he säilyvät Suomen sosiaaliturvassa. Tämä kyllä tarkoittaa sitten, kun joudutaan tulemaan tällaiseksi patkääjäksi Suomeen, jonkunlaista patkätöitä, jota voi olla hyvin vaikea hankkia lyhyelle ajalle, tai sitten se tarkoittaa sitä, että näitten henkilöitten on suorastaan jättäydyttävä Suomessa Suomen sosiaaliturvan varaan, ja tähän on aika nurinkurista, elikkä on tultava sitten kokonaan Suomen sosiaaliturvan piiriin, jotta pysyvät Suomen sosiaaliturvassa ja pystyvät sitten jatkamaan sitä ulkomailla oleskelua. Tällä on iso merkitys, koska lähetys- ja kehitysyhteistyötehtävissä olevat ihmiset lähtevät pitkille ajanjaksoille, näissä tehtävissä toimiminen edellyttää yleensä sen maan kulttuurin ja kielien hyvää oppimista, ja voisi sanoa, että onko parempaa tapaa viedä suomalaista osaamista ja erityisesti meidän koulutusalan osaamistamme, joka monta kertaa kytkeytyy näihin lä-

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

hetys- ja kehitystyötehtäviin vahvasti, myöskin terveydenhuoltoalan osaaminen, kuin nämä henkilöt, jotka pystyvät toimimaan siellä asemamaassaan, minne heidät on lähetetty.

Tietysti täytyy vielä huomioida se, että näihinkin perheisiin syntyy lapsia, jotka aikaan toivon mukaan ovat paluumuuttajia Suomeen ja ovat kenties sitten suomalaista yhteiskuntaa verovarjoillaan rakentamassa. Näitten lasten lapsilisät ovat tällä hetkellä noin 400 000 vuodessa. Nämä kaikki leikkaantuisivat pois. Elikkä summa on valtion budjetissa aivan minimaalisen pieni mutta varmasti näille perheille varsin merkittävä.

Myöskin tietyissä asemamaissa esimerkiksi synnyttäminen on kallista sairaaloissa, ja monissa kehitysmaissa on pakko hakeutua johonkin yksityiseen sairaalaan, jossa sitten voidaan taata turvallinen synnytys. Synnytys, joka ei ole sairaus, niin kuin kaikki tiedämme, ei yleensä sisälly tällaisiin niin sanottuihin ulkomaan vakuutuksiin, jollainen olisi vaihtoehto näissä tilanteissa. Näillä ulkomaan vakuutuksilla ilman sitä, että siellä taustalla on Suomen asumisperusteinen sosiaaliturva, nämä maksut nousisivat merkittävästi. Aika usein lähetys- ja kehitysyhteistyöjärjestöt ottavat lähetilleen tai kehitysyhteistyöhön lähetettävälle henkilölle sen lisäksi sitten vielä tällaisen lisäakuutuksen yksityisestä vakuutusyhtiöstä, mutta kun yksityisissä vakuutusyhtiöissä tiedetään, että siellä taustalla on Suomen sosiaaliturvaan kuuluminen, niin ne maksut ovat olleet kohtuullisia. Ilman sitä näitten maksujen määrä tulee nousemaan merkittävästi, mikä on taas jälleen kerran pois siitä varsinaisesta rahasta, mitä käytetään lähetys- ja kehitysyhteistyöhön. Siinä mielessä täytyy toivoa, että tähän asiaan vielä pystyttäisiin valiokunnassa vaikuttamaan.

Olenkin kiitollinen eduskunnan virkamiehille siitä, että sain tämän asian tällä viikolla jo tänne keskusteluun, koska kun viime viikolla tämä lähetekeskustelu käytiin tämän lainsäädännön osalta, niin kuitenkin ne kuulemiset alkavat varmaankin varsin nopeasti valiokunnissa. Tähän muistaakseni pyydettiin perustuslakivaliokunnasta lausuntoa. Ehkä voi olla perustuslakivaliokunnan ruuhkan tietäen, että se antaa pientä joustoa aikataulun suhteen. Toinen valiokunta, mistä lausuntoa pyydettiin, oli muistaakseni työelämä- ja tasa-arvovaliokunta. Elikkä näitten lausuntoja tietenkin odotellaan. Toivonkin, että ne edustajat, jotka siellä sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa toimivat, pyytäisivät sinne nyt laajasti kuultavaksi näitä kehitysyhteistyötä ja lähetystyötä tekeviä järjestöjä, muun muassa Lähetysseuraa ja Fidaa, joilla tässä asiassa on varmaan suomalaisina järjestöinä kaikkein isoimmat intressit.

Tosiaankin ministerikin täällä totesi, että tästä asiasta ei ole tullut enempää yhteydenottoja. No, nämä järjestöt ovat kuitenkin siinä mielessä pieniä ja heidän fokuksensa on siinä varsinaisessa työssä, että eivät he kerkiä systemaattisesti seuraamaan lainsäädäntömuutoksia ja sitä, mitä täällä hallituksen esityksissä tulee, puhumattakaan siitä, jos siellä on jotain sellaista lainsäädännön sisällä, joka ei ole itse asiassa ollut varsinaisesti se lainsäädännön muutoksen syy vaan on ikään kuin kylkiäisenä tullut siellä. Sen tähden nämä järjestöt ovat heränneet tähän asiaan varsin hitaasti ja huonosti, ja nämä yhteydenotot, mitä sitten eduskuntaankin tuli, tulivat siinä vaiheessa, kun lausuntoaika oli loppunut. Sen takia on saattanut syntyä tällainen mielikuva, että asia olisi ikään kuin hyväksytty. Ei suinkaan, vaan oikeastaan voisi sanoa, että näitten järjestöjen ja niitten edustamien taustayhteisöjen lehdistössä keskustelu tästä aiheesta on vasta oikeastaan alkanut ja ihmetys on ollut suuri. On kysytty, onko hallituksella ihan oikeasti ollut tarkoituksena lähteä tässä asiassa nimenomaan lähetys- ja kehitysyhteistyöntekijöitten sosiaaliturvaa tällä tavalla murentamaan, kun sitten samanaikaisesti tiedetään, että tämä varsinainen esitys, mihin tällä puututaan, on taas sentyyppinen, että sillä nimenomaan helpotetaan ihmisten pääsemistä Suomen sosiaaliturvan piiriin. Elikkä samanaikaisesti, kun meillä Suomen kansalaiset, jotka lähtevät vaati-

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

viin lähetys- ja kehitysyhteistyötehtäviin ulkomaille, pistävät, voisiko sanoa, elämänsä peiliin, ollaan valmiit potkaisemaan Suomen sosiaaliturvasta ulos, niin taas niiden ihmisten, jotka tulevat tänne ehkä kohtuullisen lyhytaikaisiinkin työsuhteisiin, pääsemistä Suomen sosiaaliturvan piiriin halutaan sitten entisestään helpottaa.

Me tiedämme, että tämä liittyy myöskin sosiaaliturvan eksportointikysymykseen, joka ei ole aivan yksinkertainen ja jossa pitäisi kuitenkin aina muistaa se, että on tärkeää, että työntekijä kuuluu jonkun maan sosiaaliturvaan, mutta että ei voida ajatella niin, että sitä — no, ehkä ”shoppailu” on vähän väärä sana — kuitenkin yhteensovitetaan niin, että katsotaan, mistä se paras sosiaaliturvaetus aina kussakin tilanteessa löytyy. Tämä ei saisi missään tapauksessa olla myöskään sellainen ikään kuin palkan jatke, että voidaan ajatella, että tullaan vaikka lähetettynä työntekijänä Suomeen hivenen pienempään palkkatasoon tyytyen mutta sitten sanotaan, että no sieltähän sitten samanaikaisesti kotihoidon tukea, lapsilisää ja muuta vastaavaa eksportoidaan.

Jos ajatellaan koko tätä brexit-keskustelua ja sen toteutumista, niin loppujen lopuksihan nämä tilanteet olivat pitkälti myöskin sen keskustelun takana, mikä Isossa-Britanniassa johti sitten tähän brexitiin. Ja ylipäättänsäkin voi sanoa, että tällainen asumisperusteinen sosiaaliturva Euroopan unionin sisällä versus se, että monissa maissa on vakuutusperusteinen sosiaaliturva, aiheuttaa kyllä näitä tilanteita, joissa esiintyy, voi sanoa, tietynlaista oikeustajun vastaisuutta ja kohtuuttomuuttakin. Näitä maita ei nyt tällä hetkellä niin kovin montaa ole Euroopan unionissa: meillä on Ruotsi, meillä on Suomi, Tanska, joka on opt-outannut näissä tapauksissa itsensä, ja sitten Iso-Britannia ja Irlanti. Ja Iso-Britannia nyt on tehnyt sitten brexitisä. Elikkä tässä tilanteessa voisi sanoa, että tässä on ikään kuin pienestä asiasta kysymys, mutta se kytkeytyy valtavan paljon laajempaan asiaan. Täytyy vain nyt toivoa, että ainakin tämä kohta tästä lähetys- ja kehitysyhteistyöntekijöitten sosiaaliturvasiasta saataisiin hoidettua.

19.29 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaisilla on toiveena, että tähän lakiin tulisi hieman muitakin muutoksia. Kuten edustaja Essayah sanoi puheessaan, tässä tosiaan ollaan ehdottamassa niin, että suomalaisten turva ulkomailla pienenee, ja sitten taas tämä vanhastaan ollut neljän kuukauden työskentelyvaatimus poistetaan maahan tulevilta. Ja tämä tietysti on yksi lisävetovimatekijä täällä meidän pienessä mutta kuitenkin vauraassa Suomessamme, ja meidän pitäisi kuitenkin täällä eduskunnassa olla ensisijaisesti Suomen ja suomalaisten edunvalvontakoneisto.

Edustaja Essayah kertoi tästä historiasta ja siitä, miten Toimi Kankaanniemi, perussuomalaisten kansanedustaja, on tästä pitänyt huolta. Hän on erittäin viisas ja kokenut henkilö, ja kiitan häntä siitä, että hän on tämmöisen asian huolehtinut, mikä on nyt poistumassa [Sari Essayahin välihuuto] — ja tietysti entistä viisaampi nykyään, kun on ottanut henkiseksi kodikseen perussuomalaisten arvopohjan.

Sinänsä pidän erittäin tärkeänä tämmöistä kristillistä työtä, jota lähdetään tekemään, ottaen huomioon sen, että sehän on oikeastaan myös parasta maahanmuuttotyötä ja oikeastaan näitten maahanmuuttovirtojen lähtemisen juurisyihin puuttumista. Koska jos ajatellaan, että tämmöiset järjestöt tekevät paljon työtä, joka kertoo länsimaisista kristillisistä arvoista, lähdetään naisten oikeuksista, tasa-arvosta, tyttöjen oikeuksista, niin se on ensiarvoisen tärkeää työtä. Ja lämpimästi toivon, että tämä tietysti menee läpi, mutta perussuomalaisilla nyt kuitenkin on siellä valiokunnassa hieman toiveita siitä, että tämä hallituksen lakiesitys ei kokonaisuudessaan etene. Jos ei se etene, niin silloinhan tämäkään ei toteudu.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

Mutta jos hallituspuolueet tämän nyt jyräävät eteenpäin meidän vastustuksestamme huolimatta, niin toivon tosiaan, että tähän jää tämä poikkeus. Tämä on äärettömän arvokasta työtä. Länsimaisia arvoja ja kristillisiä arvoja on hyvä viedä pitkin maailmaa varsinkin tässä tilanteessa, kun on olemassa myös toisenlaisia maailmankatsomuksia, joissa tyttöjen oikeuksia ja naisten oikeuksia ei nähdä samalla lailla arvokkaina kuin me näemme täällä.

19.32 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! On se vaan kumma, kun tässä maassa tuntuu jatkuvasti olevan niin, ettei maassa oikeutta saa, ken ei itse sitä hanki — se vain tuntuu pysyvän pystyssä.

Tämä edustaja Essayah'n esittämä lakialoite on erittäin kannatettava, mutta tämä ei ole näin, sanoisinko, pieni. Tämä on paljon laajempi asia. Tähän liittyy muun muassa rajaesteet, joita on yhteispohjoismaisesti. Siellä vaikuttaa siihen, saako lapsilisiä, saako sosiaaliturvaa, se, sattuko lapsi syntymään, onko naimisissa toisen maan kansalaisen kanssa, opiskeleeko vieraassa maassa, onko käymässä kotimaassa, syntyykö lapsi Norjassa, Ruotsissa, Suomessa tai Islannissa. Eli kaikki vaikuttaa kaikkeen, ja rajaesteet osittain estävät, joskus jopa pudottavat ihmisen semmoiseen väliin, että mistään ei saa yhtään mitään.

No, meillä nyt joka tapauksessa on olemassa täällä implementoitu yhdistelmälapadirektiivi, joka takaa kolmansista maista lähetetyille työntekijöille sosiaaliturvan Suomessa, ja muistaakseni siinä sanotaan näin, että henkilö katsotaan Suomessa asuvaksi, vaikka hän ei oleskelisi Suomessa. Meillä on asumisperusteinen sosiaaliturva, joka kyllä siis takaa ihmiselle sosiaaliturvan yhdistelmälapadirektiivin kautta silloin, kun ihminen tulee kolmansista maista tänne lähetettynä työntekijänä.

Mutta jos täältä lähetetään ihminen kolmansiin maihin työntekijäksi ja sitten katkaistaan sosiaaliturva, niin se on kyllä käsittämätöntä. Minusta tässä on ihan selkeä asia, että mikäli siellä säilyvät ne ehdot, että henkilö on suomalaisen työnantajan lähettämä tai suomalaisen työnantajan palkkaama, niin silloin hän on, mutta hänen täytyy olla Suomesta lähtenyt sinne. Tietenkään ei riitä, että henkilö menee suomalaisen työnantajan palkkalistoille, koska silloin hän voi olla vaikka kiinalainen tai tanskalainen tai norjalainen, vaan täytyy olla silloin tietenkin myöskin Suomen kansalainen, joka menee töihin. Nämä eivät ole niin yksiselitteisiä asioita.

Minusta tätä asiaa kannattaa kyllä katsoa ja katsoa myöskin ihan tuommoisen tasa-arvoisen kohtelun kautta, että lainsäädäntö ei ainakaan olisi — aukenipa ovi ulospäin tai sisälle päin — niin epäoikeudenmukainen ihan oman maan kansalaisiakin ajatellen.

19.34 Jari Ronkainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä edustaja Essayahin tekemä lakialoite kuulostaa ihan hyvälle, ja kun tätä olen lukenut tässä läpi, niin ihan kannatettava juttu.

Minunkaan mielestäni tämä ei koske pelkästään näitä lähetys- ja kehitysyhteistyötyöntekijöitä. Keskustelin kollegani edustaja Raatikaisen kanssa: kun elettiin tätä vanhan lain aikaa, niin hän oli ulkoministeriön lähettämänä maailmalla ja hänelle tuli sitten ilmoitus, että nyt hän ei ole enää suomalaisen sosiaaliturvan piirissä. Tämä oli minusta aika hämmentävää, että on aikanaan ollut tällainen laki. Ja todellakin toivon, että nyt ei olla menossa takaisin siihen suuntaan, että jos olet Suomen ministeriön lähettämänä tai minkä tahansa työnantajan lähettämänä, niin siinä vaiheessa sitten katkaistaan tällainen. Ja meidän perussuomalaisten mielestä, mitä tähän hallituksen esitykseen tulee, nyt helpotetaan sitä pääse-

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

mistä Suomen sosiaaliturvan piiriin. Minun mielestäni päinvastoin sitähan pitäisi kiristää näinpäin ja sitten helpottaa toisinpäin kuin mitä hallitus on nyt esittämässä.

19.35 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa puheenvuorossani unohdin vielä sanoa, että toki Suomella on joittenkin kolmansien maitten kanssa näitä niin sanottuja kahdenvälisiä sosiaaliturvasopimuksia. Se tarkoittaa sitä, että useimmiten näitten taustalla on ollut suomalaisten yritysten toimiminen ulkomailla. Esimerkiksi silloin Nokia-buumin aikana aika nopeasti syntyi Kiinaan, Intiaan tämäntyyppisiä kahdenvälisiä sosiaaliturvasopimuksia. Nämä kahdenväliset sosiaaliturvasopimukset menevät sitten kyllä tämän lainsäädännön edelle. Mutta se, miksi nämä lähetys- ja kehitysyhteistyöntekijät ovat useimmiten niitä, jotka nyt tässä asiassa kärsivät, johtuu juuri siitä seikasta, että näitä kahdenvälisiä sopimuksia harvoin on Afrikan maitten — useimpien Afrikan maitten — kanssa tai Aasian maitten kanssa, joissa nämä ihmiset pääasiallisesti työskentelevät, eivät niinkään näissä niin sanotusti kehittyvissä kehitysmaissa vaan todellakin sitten niissä maissa, joissa ei tämäntyyppistä sopimussuhdetta Suomella ole. Siksi tämä on erityisen tärkeä, vielä sitäkin ajatellen.

Tässä edustaja Ronkainen nosti esille tämän aseman, mikä on ulkoministeriön lähete-tyillä työntekijöillä, ja sitten esimerkiksi vaikkapa omalla kohdallani tiedän, että suomalaisten meppien asema oli jossakin vaiheessa aika erikoinen. Suomessa oltiin hyvin mielellään heittämässä pois suomalaisen sosiaaliturvan piiristä, mutta sitten kuitenkin samanaikaisesti oltiin aivan vakuuttuneita siitä, että verot pitää Suomeen maksaa. Itse olen sitä mieltä, että aivan varmasti verot pitää Suomeen maksaa, koska ollaan suomalaisen, voisi-ko sanoa, demokratian lähettämistä Euroopan unionissa, mutta se tuntui kummalliselta, että siinä sitten kylkiäisenä oltaisiin katsottu, että suomalaisesta sosiaaliturvasta kyllä joutaa sitten ulos. Sehän aiheutti esimerkiksi viime kaudella muutamia erikoisia tilanteita, kun oli juuri näitä, että esimerkiksi perheenjäsenen synnyttämisen aika tuli ja sitten jouduttiin katsomaan, kuka maksaa, jos ei kerta ole suomalaisen sosiaaliturvan piirissä eivätkä nämä asiat kuulukaan sitten enää Suomen sosiaaliturvan piiriin. Sieltä hyvin nopeasti, voisi sanoa, kohtuullisen korkeitakin laskuja olisi voinut tulla sitten näistä paikallisista sairaaloista. Ja tietenkin näin on kaikissa muissakin tilanteissa, mutta erityisesti tässä nämä asiat konkretisoituivat.

Tämä yhdistelmä lupa-asia, minkä täällä edustaja Tolppanen mainitsi, juuri koskee näitä kolmansista maista tulevia mutta sitten tämä lainsäädäntö tätä EU:n sisällä tapahtuvaa siirtymistä. Tässä on tietysti hyvä huomata, että tämä koskee juuri nimenomaan tätä EU:n sisällä tapahtuvaa siirtymistä ja siinä sen neljän kuukauden rajan poistamista, ja sehän tästä tekee sitten ongelmallisen, miten tätä asiaa voidaan sitten valvoa. Tähän mennessä kuitenkin on myöskin edellytetty sitä, että riittävät tulot pitää olla henkilöllä, joka muuttaa EU-maasta toiseen, koska on ajateltu, että ei EU:ssakaan voi lähteä siitä, että tullaan toisen maan sosiaaliturvan varaan elämään.

19.38 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys, johon edustaja Essayahin lakialoite liittyy, tosiaan vaikeuttaisi tarpeettomasti lähetys- ja kehitysyhteistyön tekijöiden asemaa. Ja täällähän on todettu, että edustaja Kankaanniemi silloin aikanaan — joka nykyään on siis perussuomalaisten edustaja, silloin aikanaan kristillisten mandaatilla — tätä asiaa vei hyvin eteenpäin, ja on nyt aivan käsittämätöntä, että tätä sinänsä järkevää lakia ollaan tältä osin muuttamassa.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

Mutta kuten täällä edustaja Meri hyvin edellä totesi, niin tähän hallituksen esitykseen sisältyy myös se lakiehdotus, joka poistaisi ulkomaalaisilta työntekijöiltä sosiaaliturvien saamiselle tähän asti edellytyksenä olleen neljän kuukauden työskentelyaikavaatimuksen. Mikäli tämä hallituksen alkuperäinen esitys toteutuisi, niin vähintään peruspäivärahan verran ansaitseva ulkomaalainen työntekijä saisi myös lyhytaikaisenkin työskentelyn ajalta oikeuden asumisperusteisiin etuuksiin, kuten lapsilisään ja sairausvakuutukseen. Valitettavasti tässä edustaja Essayahin sinänsä hyvässä ja perustellussa lakialoitteessa ei ole otettu tähän asiaan kantaa.

Mutta todettakoon nyt tässä yhteydessä vielä kertaalleen se, että perussuomalaiset katsovat, että hallituksen esittämä lakimuutos olisi omiaan johtamaan kohti halpatyömarkkinoiden syntyä, emmekä voi siksikään kannattaa siltäkään osin hallituksen esitystä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

Hallituksen esitys HE 123/2018 vp

Talousarvioaloite TAA 1-616/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Talousarvioaloitteet lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Koska Euroopan Unionille suoritettavien maksujen perusteista on säädetty EU:n omia varoja koskevassa neuvoston päätöksessä (2007/436/EY) ja kun momentin määräraha perustuu siten selvästi kansainvälisoikeudellisesti Suomea koskevaan velvoitteeseen, en katso voivani esitellä edustaja Leena Meren aloitetta 310.

Puhemiehen menettely hyväksyttäneen?

Menettelytapa hyväksyttiin.

Puhemies Paula Risikko: Keskustelu käynnistetään nyt. Olkaa hyvä.

Keskustelu

19.41 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! En ollut ihan varma, päätättekö keskustelun tähän. — Katselin tässä eduskunnan pöytäkirjamerkintöjä ja katsoin tämmöistä pöytäkirjaa 134/2010 ja samaten pöytäkirjaa 132/2010. Näissä on ollut kysymys siitä, että edustaja Vistbacka on edustaja Pirkko Ruohonen-Lernerin kannattamana esittänyt vähennettäväksi 74 miljoonaa Yhdistyneille kansakunnille myönnettävän maksuhelpotuksen rahoitusosuuksista, ja näissä keskusteluissa on tullut esille samanlaisia perusteita, joskin asian myöhemmässä käsittelyssä. Täällä pöytäkirjassa 134/2010 ilmenee, että tämä kyseinen talousarvioaloite, joka on ollut silloin numero 1077, on lähetetty valtiovarainvaliokunnan käsittelyyn ja kun se on palautunut sieltä eduskunnan käsittelyyn, niin tässä yhteydessä on kyseenalaistettu sitä, voiko tämmöistä esitystä, talousarvioaloitetta ylipäätään tehdä,

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

koska tämä perustuu näihin kansainvälisiin sitoviin sopimuksiin. Silloin puhemies on todennut, että edustajan esitysoikeuden rajoituksia tulee tulkita erityisen suppeasti, eikä katso olevan estettä, että se otetaan äänestykseen. Ja korostan siis, että tämä oli ollut valtiovarainvaliokunnassa käsittelyssä.

Tästä syystä esitän, että tämä talousarvioaloite 310/2018 lähetetään valtiovarainvaliokuntaan aloitteen asiallista käsittelyä varten. He voivat sitten siellä mietinnössään katsoa, miten asian kanssa menetellään. Tämä on esitykseni.

Puhemies Paula Risikko: Tässä on nyt sellainen probleema, että kun tuossa äsken kysyin, että ”puhemiehen menettely hyväksyttäneen”, niin siinä vaiheessa te ette sanonut, että te ette hyväksy. Ja tämäntyyppistä esitystä ei voi tehdä tässä. Nyt voi ainoastaan riitauttaa puhemiehen menettelyn. Ja oikeastaan, jos tarkkoja ollaan, niin sekin meni jo. Mutta koska ymmärrän, että edustaja ei ehkä tiennyt sitä, että se olisi pitänyt tehdä tuossa ”menettely hyväksyttäneen”-kohdassa ennen kuin keskustelu käynnistetään, sallin tämän nyt kuitenkin vielä uudelleen.

Eli kysyn: puhemiehen menettely hyväksyttäneen?

Kiitos, arvoisa puhemies! Toki oletin, koska olin pyytänyt tämän puheenvuoron etukäteen, että saan kommentoida nimenomaan siihen. Tiesin etukäteen, että puhemies tulee esittämään sitä, että sitä ei hyväksytä, ja tähän minun puheenvuoropyyntöni kohdistui. En tietenkään kehtaa täältä huudella, kun minulla on puheenvuoropyyntö meneillään, että en hyväksy. Koetan kuitenkin käyttäytyä täällä korrektisti niin kuin täällä tulee käyttäytyä.

Elikkä en hyväksy menettelyä ja teen esityksen, että aloite lähetetään valtiovarainvaliokuntaan käsiteltäväksi asianmukaisesti.

Puhemies Paula Risikko: Tällaista esitystä te ette voi tehdä, vaan ainoastaan te voitte esittää, että te ette hyväksy tätä menettelytapaa, ja siinä tapauksessa tämä lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

19.45 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tämä menettelytapa on nyt tietysti hieman epäselvä, mutta kannatan kuitenkin edustaja Meren tekemää ehdotusta siitä, että talousarvioaloite 310/2018 vp otetaan käsittelyyn, tapahtuupa se sitten suoraan valtiovarainvaliokuntaan lähettämisen kautta tai sitten muuta reittiä — miten se nyt tässä tulkitaan. Perusteena on muun muassa se, että edustajien aloiteoikeuden rajoittamiseen tulee nähdäkseni suhtautua erityisen suppeasti, ja painotan erityisesti sitä, ettei tässä vaiheessa ole kyse tämän talousarvioaloitteen lopullisesta hyväksymisestä, vaan vasta sen lähettamisestä valiokunnan tarkemmin arvioitavaksi, jolloin perusteiden sille, että talousarvioaloitetta käsitellään muista talousarvioaloitteista poiketen, tulisi käsittääkseni olla erityisen painavia.

Eli tosiaan totean vielä, että kannatan tätä edustaja Meren esitystä.

Puhemies Paula Risikko: Jos ihan tarkkoja ollaan, niin minun ei tarvitsisi hyväksyä tätä ja aloittaa tätä alusta, mutta koska haluan olla yhteistyössä teidän kanssanne, niin aloitetaan nyt alusta.

Kun kysyn, että ”puhemiehen menettely hyväksyttäneen”, niin kysyn: haluatteko, että puhemiehen menettelytapa arvioidaan perustuslakivaliokunnassa?

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

19.47 **Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies! Sitä en halua tehdä. En halua puhemiehen menettelyä kyseenalaistaa. Olisin tietysti toivonut, että puhemies olisi katsonut näitä aikaisempia ratkaisuja ja katsonut voivansa luottaa valtiovarainvaliokuntaan ja lähettää sen sinne. En tiedä, onko tätä asiaa puhemiesneuvostossa käsitelty.

Tuossa aikaisemmin mainitsemassani tapauksessa, pöytäkirja 134/2010 ja pöytäkirja 132/2010, on nimenomaan ollut kyse vastaavatyypisestä tilanteesta, jolloin talousarvioaloite on mennyt valtiovarainvaliokuntaan ja se on tullut sitten takaisin eduskuntaan mietinnön ohessa ja silloin siitä on saanut jopa äänestää. Tietysti pidän hieman kummallisena sitä, että tässä on vaihtelua.

Tosin tuon esille kuitenkin sen, että täysistuntopöytäkirjan 24.10.2011 mukaan taas on edustaja Ruohonen-Lernerin aloite 429 jätetty lähettämättä valtiovarainvaliokuntaan. Tässä nyt on hieman epäjohtonmukaista käytäntöä. Se on kyllä hyvin hämmentävää.

19.48 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Meri tässä edellä, totean myös omalta osaltani, että tarkoitukseni ei ole se, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokunnan käsittelyyn. Mutta pyytäisin kuitenkin puhemiestä vielä harkitsemaan tätä menettelytapaa näillä esittämillämme perusteilla, että myös tämä edustaja Meren ja muiden perussuomalaisten allekirjoittama talousarvioaloite voitaisiin lähettää valtiovarainvaliokuntaan samaan tapaan kuin joskus aiemmin on hieman vastaavissa tilanteissa toimittu.

Puhemies Paula Risikko: Kun nyt ei ole tullut esitystä siitä, että menettelytapaa ei hyväksyttäisi, niin totean, että menettelytapa on hyväksytty.

Jatkamme keskustelua tästä itse aloitteesta.

19.49 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on monenlaisia erilaisia talousarvioaloitteita itse kultakin, ja voin sanoa, että omatkin talousarvioaloitteeni ovat osittain niitä, jotka perustuvat kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjettiin, sitten on muutamia sellaisia, jotka ovat niin sanotusti henkilökohtaisia talousarvioaloitteita, ja sitten Savo-Karjalan kansanedustajien yhdessä tekemiä talousarvioaloitteita, ja myöskin on yksi, jossa on ollut tällaista, voisiko sanoa, itäsuomalaista sympatiaa Savonlinnaa kohtaan. Puhun siinä tapauksessa tästä talousarvioaloitteesta 110, joka on varmaankin hyvin samanmuotoisena aika monienkin ryhmien ja yksittäisten edustajien taholta esitetty. Elikkä toki täytyy toivoa, että Savonlinnan seutukunnalle tässä tilanteessa, jossa hallitus osittain omilla päätöksillään ja toki myöskin julkiset toimijat, yliopisto, ovat olleet seutukunnan elinvoimaisuutta murentamassa, tällainen erityisrahoitus voitaisiin turvata.

Mutta ihan lyhyesti muutamista näistä talousarvioaloitteista — vaikka varsinaisesti käymmekin vaihtoehtobudjeteista keskustelua sitten tuossa marraskuun puolessavälissä:

Toteaisin, että kristillisdemokraateille lapsiperheiden tilanne on tärkeä, ja erityisesti monet opiskelevat perheet ovat niitä, jotka elävät köyhyysrajan alapuolella. Perheen ja opiskelujen yhdistäminen on ehdottomasti helpotettava, ja niinpä me kaksinkertaistaisimme opiskelevien vanhempien huoltajakorotuksen 150 euroon kuukaudessa. Tänään juuri kuulimme näitä hälyttäviä uutisia, miten Suomen syntyvyys on jälleen kerran saavuttanut uuden negatiivisen tason, elikkä ollaan niissä lukemissa, joissa on viimeksi oltu sata vuotta sitten.

Sitten senioripolitiikka. Siinä on tärkeää, että me pidämme huolen paitsi toimeentulosta myöskin riittävästä palvelusta. Sieltä oikeastaan mainitsisin myös omaishoidon tuen tason

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

korottamisen. Ja vanhustenhoidon tason turvaamiseksi ja valvonnan tehostamiseksi kristillisdemokraatit ovat esittäneet myöskin vanhusasiainvaltuutetun viran perustamista. Lääkekorvausjärjestelmää tulisi uudistaa siten, että alkuvuoden kulurasitus pystyttäisiin jakamaan mahdollisesti useammalle kuukaudelle, ja ylipäättänsä tätä maksukattoa tulisi alen-
taa, koska lääkemenot rasittavat kyllä useimpien senioreitten taloustilannetta.

Ehkä sitten vielä haluaisin mainita täältä turvallisuuteen liittyen, että harmaan talouden torjunta olisi sellainen, joka tuottaa myöskin yhteiskunnalle lisää tuloja, elikkä siihen satsaaminen kyllä sitten omalla tavallaan tuo myöskin niitä tuloja yhteiskunnalle tietyssä vaiheessa takaisin.

Ja totta kai sitten on koulutukseen ja osaamiseen panostaminen. Ryhmäkokojen tarpeeksi pienenä pitäminen niin kouluissa kuin päiväkodeissa on tärkeää. Myöskin ammatilliset oppilaitokset tarvitsevat lisää satsausta. Me olemme lukeneet huolestuttavia uutisia siitä, [Puhemies koputtaa] mitä on tarkoittanut se, kun lähiopetustuntien määrä on laskenut dramaattisesti.

19.53 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Toki mekin aiomme sitten vaihtoehtobudjetin käsittelyn yhteydessä laajemmin käsitellä asioita, mutta haluan kuitenkin todeta, että perussuomalaiset ovat tehneet useita ryhmäaloitteita, ja tuossa tuli mieleen, että meillä on myös lakialoite tuosta vanhusasiainvaltuutetun perustamisesta. Nyt kun myös kristillisdemokraateilla se tuntuu olevan tuossa hyvin esillä, niin toivottavasti he tukevat tätä lakialoitetta, kun se tulee käsittelyyn.

Meillä on työllisyyden hoitoon ja liikkumis- ja muuttokuluihin tietynlaisia talousarvioaloitteita, jotka liittyvät työllisyyteen ja talouteen ja jotka edistäisivät ihmisten liikkumista ja parantaisivat heidän mahdollisuuttaan asua ja tehdä työtä kahdellakin eri paikalla kunnalla.

Asumisen kuluihin meillä on talousarvioaloite, toisin kuin hallituksella. Me esitämme lämmityspolttoaineiden veronkorotusta peruutettavaksi, mikä vaikuttaa suoraan asumiskuluihin.

Meillä myös ansiotuloverotukseen esitetään alennuksia kohdennettuna erityisesti keskituloisiin, jotta myös kysyntä paranisi ja palkansaajien käteen jäisi enemmän varoja.

Yksi oikeastaan ihan uusi asia, minkä huomasin, kun tässä oli kansalaisaloite perintöveron alentamisesta: Näihin meidän talousarvioaloitteisiin liittyy myös perintöverotus. Meillä on siellä lesken aseman ja asumisen merkittävä paraneminen ja sen leskeyden ajan rauhoittaminen perintöverotukselta. Se lakialoite on vielä tuolla allekirjoitettavana huomiseen iltapäivään asti. Toivon siihen paljon allekirjoituksia, ainakin silloin salikeskustelussa siihen tuli paljon kannatusta, ja nyt mielenkiinnolla odotan, ovatko ainakin ne ihmiset, jotka kannattivat tätä silloin salikeskustelussa, allekirjoittaneet sen.

Meillä on hyvin paljon asioita myös eläkeläisille. Perussuomalaisethan ovat esittäneet jo pitkään 50 euron omavastuun poistamista muun muassa lääkeomavastuista.

Sitten meillä on vielä määräraha ruoka-apuun. Toivonkin, että valtiovarainvaliokunta huolella käsittelee tätä. Tämä on nyt koko ajan jäämässä pois, kuten viime viikon torstain kyselytunnilla kuulin, kuinka edustaja Niikko sanoi, että se jäi viime syksynä pois, kun perussuomalaiset jäivät pois hallituksesta. Tämä oli erittäin huolestuttava uutinen.

Lisäksi olen Hyvinkäälle hakenut pieniä rahoja tiehankkeisiin. Tiedän, että ne eivät aina hyvin menesty, mutta tosiaan toivon, että joskus nämä edustajienkin hankkeet menevät eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

Sydäntäni lähellä ovat myös eläinten oikeudet, niin kuin olen kertonut. Tästä syystä olen hakenut Suomenhevosliitolle suomenhevoscannan säilyttämistä varten rahaa ja myös sairaiden ihmisten avustajakoirien kouluttamiseen. Avustajakoirahan on väline, joka auttaa sairasta ihmistä liikkumaan ja lääkkeiden saannissa. Tämäkin on semmoinen asia, joka helposti unohtuu.

Mutta jutellaan näistä lisää, kun vaihtoehtobudjetit tulevat.

19.56 Peter Östman kd: Rouva puhemies! Edustaja Essayah kävi jo aika yksityiskohtaisesti läpi meidän talousarvioaloitteitamme. Yhteenvedona voisi todeta, että se on todellinen vaihtoehto, niin kuin vaihtoehtobudjetin tulee olla.

Yleensä politiikassa sanotaan, että ei ole muita vaihtoehtoja kuin se, mitä hallitus esittää. Jos valtion talousarvio on suuruusluokaltaan 55 miljardia ensi vuonna, niin kristillisdemokraattien vaihtoehtobudjetti poikkeaa siitä noin 1,4 prosenttia — sanoisin, että kyse on ihan tahtotilasta. Siinä on hyviä esityksiä: esitämme lisämenoja reilun 800 miljoonan euron edestä mutta vastaavasti pystymme osoittamaan säästöjä tai tulonlisäyksiä oikeastaan enemmän kuin meillä on lisämenoja, eli meidän vaihtoehtobudjettimme jättäisi valtion kassaan liki 7 miljoonaa euroa enemmän kuin hallituksen tekemä esitys.

Pari asiaa nostaisin siitä, mitkä myöskin edustaja Essayah mainitsi: Me panostaisimme lapsiperheisiin yhteensä noin 150 miljoonaa euroa ja ikäihmisiin taas reilu 250 miljoonaa euroa. Tällä me haluamme osoittaa, että on olemassa vaihtoehtoja hallituksen esitykseen. Mutta niin kuin aina, kristillisdemokraatit harjoittavat vastuullista ja rakentavaa politiikkaa.

19.58 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on hyvin helppo yhtyä näihin edustaja Östmanin sanoihin ja todellakin muistuttaa siitä, että meidän vaihtoehtobudjetissamme on kysymys vain noin 800 miljoonan euron muutoksista budjettiin ja kuitenkin näillä ihan selkeästi pystytään tiettyjen ihmisryhmien elämään ja elämisen laatuun tekemään kohdennettuja muutoksia, joilla on merkitystä, ja siinä mielessä ilolla sitten odotan sitä, kun pääsemme tästä vaihtoehtobudjetista kokonaisuutenaan keskustelemaan ja myöskin sitten kuulemaan kaikkien muittenkin oppositioryhmien vaihtoehdot.

Vielä näistä omista talousarvioaloitteistamme, jotka myöskin liittyvät ryhmän vaihtoehtobudjettiin, nostaisin ympäristöön ja ilmastoon liittyvät esitykset: Elikkä panostamalla esimerkiksi energia-alan koulutukseen ja tutkimusyhteistyöhön varmasti luodaan sellaisia uusia innovaatioita, joilla parannetaan maamme energiaomavaraisuutta ja samalla myöskin luodaan uusia vientimahdollisuuksia. Me esitämme lisäpanostuksia joukkoliikenteen ostopalveluihin. Erityisesti pääkaupunkiseudun ulkopuolella toimiva joukkoliikenne on tärkeä niin talouden kuin myöskin ympäristön kannalta. Sitten myöskin meillä on varsin mittavia panostuksia ollut sisäilmaongelmien tutkimiseen ja näitten asioiden selvittämiseen. Myöskin on energia-avustukset pientalojen energiaremontteihin. Tämä on tilanne, joka vielä erityisesti koskee ikäihmisiä, jotka monta kertaa asuvat näissä vanhoissa, 50—60-luvuilta olevissa taloissa, ja näissä tilanteissa sitten varmasti autetaan asumisen kustannusten hillitsemisessä ja samanaikaisesti myöskin tuetaan energian säästämistä.

Omissa nimissän olevista talousarvioaloitteista mainitsen vielä tämän, joka oli viime vuonnakin, elikkä ViaDia ry, joka tekee äärimmäisen tärkeää työtä vankien ja vapautuneitten vankien yhteiskuntaan sopeuttamisessa. Täällä aikaisemmin keskustelimme muistaakseni edustaja Tolppasen lakialoitteesta ja juuri siitä, millä tavalla esimerkiksi nämä henki-

Pöytäkirja PTK 107/2018 vp

löt, joilla ovat luottotiedot menneet, pääsevät kiinni omaan asuntoon. ViaDia on tällainen vapaakirkkostaustainen järjestö, joka tekee äärimmäisen hyvää ja tärkeää työtä ja tarjoaa tukea niille ihmisille, joilla useimmiten, kun tuolta vankilan porteilta lähtevät, on todella se muovikassi kourassa eikä juuri mitään muuta apua olemassa. Tällaiset järjestöt tulevat sitten heidän avuksensa ja tukevat sitä yhteiskuntaan sopeutumista. Tähän jos mihin satsaukset ovat sellaisia, jotka maksavat itsensä takaisin: jos me saamme rikoskierteen katkaistua, jos me saamme ihmisen palautettua yhteiskuntakelpoiseksi, se on varmasti sellainen taloudellinen satsaus, joka on järkevä.

Vielä talousarvioaloite 105, jossa määrärahaa haluttaisiin liikunnan yhdenvertaisuuden lisäämiseen. Tänä päivänäkin meillä on niitä perheitä, joilla ei ole varaa lapselle liikuntaharrastusta olla tukemassa. Hallituksellakin on ollut esitys, jossa halutaan tukea sitä, että vähintään yksi harrastus olisi jokaisella lapsella, ja erityisesti haluaisin vielä kohdentaa tätä liikuntapuolen harrastuksiin.

Keskustelu päättyi.

Talousarvioaloitteet 1-309 ja 311-616/2018 vp lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

12. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 26.10.2018 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.01.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen